

הנגולותי עלי. אמר רבי זכואל בר נחמן ארכעה מוסורות שהיא אדם צריך לאטען כלין בכזמור חסישי. דבר אחר השמים כספריהם כבוד אל. משל גבר שוכנס בתרינה ולא הינו ידוען מה כחו פקח אחד נאנה דהוא מטעש אתון יודען מה כחו כך בהשטים אגנו למידין כחו של הקב"ה אמר ר"י לפ"י שהוא אומר. (ירמיה כג) הלא אתה השמים ואת הארץ אני כלל יכול שכבודו. כלל עליונים ותתונים והלא כבר נאמר (תכליס ח) כי אראה שמייך מעשה אצבעותיך אין בהן אלא כדי אצבעו של הקב"ה של לטך שפירים וילון על פתח פלטין שלו אמר הבלך כל טפי שהוא חכם יאמר מה השבלה הזאת וכל טפי שהוא עשיר יעשה בטוהה וכל טפי שהוא גבר יגע בה. כך הקב"ה מטה השמים כרחוק הזה של עין שני' (יטיכ' ח) הנטה כדור עטם. אלא שפירים בטין וילון הקב"ה אמר כל טפי שהוא חכם יאמר מה שלמה הזאת ובכל טפי שהוא גבר יגע בה. אמר רבי פינחס מטה שהשטים פוריין והארץ מוגלת הבריות בקהלין להקב"ה לפיכך השמים כספריהם כבוד אל. ומעשה ידיו מגד הרקיע בישראל חוטאי כה כתיב (זיווג כ) יגלו שפירים עונו. ביצהם זוכים מה כתיב (דנרכ' כט) יפתח ה' לך את

יום ליום יביע אומר. כתיב במשה רבינו (בבב' נד) וייחי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה. והלא כתיב (חנוך ג) ונינה כאור תהיה (גנול ג) ונהורא עסיה שרוי ובתיב (חכليس קלט). גם הח' לא ייחסך טפרק. וסניין היה יודע בשעה מהי יום וכתי לילה שהוא בלבתו יום וארבעים לילה אלא בשעה שהקב"ה סלבח. תורה יודע שהוא יום ובשעה שהוא בלבתו שנה יודע שהוא לילה. ד"א. כל זהן שהמלאים בקהלין להקב"ה בקדושה היה יודע שהוא יום ובשעה שרוואה אותם בקהלין בברוך יודע שהוא לילה. דבר אחר כשהוא רואה את המלאים שוחקין את המן להוריד להם לישראל יודע שהוא יום ובשעה יורד להם יודע שהוא לילה. ד"א כשהוא רואה גלגל חפת בא וכורע היה יודע שהוא לילה. וכשרואה המכובדים והלבנה והבollowות באין ומשתחווין לפני הקב"ה יודע שהוא יום שנא' (גחמי' ט) וצבא השמים לך טשתחים. דבר אחר בשעה שוטע קריית שמע קודם לתעללה. יודע שהוא יום וכשתיתה תעללה קודמת לשמע יודע שהוא לילה. ר' פנחס בשם ר' אבא אמר טלאך שהוא טפונה על התעללה ספטין עד שתתעלל. כניסה אחרונה שבישראל והוא עשרה עשרה וגונתנה בראשו של הקב"ה שנא' (מזלי י) ברבות הראש צדיק. צדיקו של עולם. ד"א יום ליום יביע אומר אשר יומו של ירושע טנה ליום של רבויה וווספה של דברה וברך מנהנה כמנה נסים וטלאים נעשו בהן ולילה ללילה יהוה רעת. ולילו של גדרון. ולילו של מנוחה בבריב. בטה נסים נעשים בהן. דבר אחר יום ליום אמר ר' יותנן בשעה שהוקנים נגנין. עבר את השנים נוטlein מן היום וגונתנים ללילה. ונוטlein מן הלילה וגונתנן ליום ביצר. ארבע תקופות בשנה. תקופת ניסן ועד תקופת תשרי. ותקופת טבת. מתקופת טבת ועד ניסן הלילה פורע ליום. ומפני תקופת ניסן ועד תקופת תשרי. ותקופת חנוכה. עד תקופת נאת הלילה לוה טן. הימם. נמצאו בתקופת ניסן פורע ללילה. ומפני תקופת חנוכה. עד ניסן הלילה נאת הלילה לוה טן. הימם. נמצאו בתקופת ניסן ותשבי אין חיבורין וזה פוזו בפיטסן ופורהן בפיגוסן ואין אחד שוטע ביןיהם ואין טרתן כבני אדם שפורהן חוב בעדים וביזוג דין: אין אומר ואין דברים אבל לפניה הוקנים נוטlein מן היום וגונתנן ללילה. ונוטlein מן הלילה וגונתנן ליום ואין אומר ואין דברים. ובשנת יוצאן טן הוועד בכל הארץ יצא קום והם אמורים אימת ר' ואימת הטעות. ובקצת חב

טלייהם. בכמה חדש ובכמה תקופה: ה' לשמש שם אהל בהם. רבי פנחס בשם רבי אבא אמר השמש נהון בתיק. אמר רבי שבואל בר נחמני אמר רבי יונתן בקהלע הזה של פסיניה השמש מהליך. רבי ברכיה אמר כספיניה שהיא באה טברמניא שיש בה שלוש פאות ותשעים וחמשה חבלים כבני ימות השנה. וכפסיניה שהיא באה טאלבסנדייה שיש בה שלוש פאות ונדי חבלים כטניין ימות הלבנה. אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום חנה ולבנה סכבות עיניהם פאוריה של מעלה והן מטעבות לצאת מה עושה הקב"ה טair לעניות והן מהלכין לאורו שנא' (חכלי' פט) ה' באור פניך יהלון. ר' לוי אומר בכל יום ויום שעמדין בדין לפני הקב"ה למה שהן מתחבישין לנצח. ואמורים שהבריות משתחווין לנו וסבuisין להקב"ה. ומה הקב"ה עושה. באור בהן ח齊ו והן יוצאן בעל ברחן שנא' בבקר.

פירוש טהר'י כהן

ילקוט יט' פג' [מחנכו]. נילקוט יט' מהגוזב נס וטוי' דורך נס גרגנו' [מחנו]. מספ' [ונטlein וכו']. ט' כטולן וולשן פה כל גנעך וכטיקת, נילקוט יט' גפסיע' ט' גמאליך ופערן לחד פט' [מאליגו]. נילקוט וספנרטינע נט'

מדרש כט ד' תהילים טומור יט :

(גפניל ג) בברך בברך משפטו יתן לא אונדר. כהו לא אונדר בטה ראהך (ישעיה ח) לבם בשם יקרא מרובה אונים ואביזר בח איש לא נunder . וכמהו (גפניל ג) ולא יודע על בשת לא חבטין ולא בהתין טעון דשלחין להונ לקיין ולא בהתין . ר' אבהו בשם רב הוניא אמר הלוכו הוא קלוטו שנאמר (קהלות קג) מטורחה שטש עד טבאו מהילל שם ה'. רב הוניא אמר הוא שיחוש אופר לשטש (ישעיה י) עטש בגבעון דום . אמר ליה שתוק את ואנא קאים . והוא בהן יצא כחופתו מה חתן זה נבנש גבור ויצא חלוש בר' השטש יצא גבור ונבנש חלוש מעונתיהן של בריות . דבר אחר מה חתן זה נבנש טהור ויצא טמא . בר' השטש נבנש טהור . יצא טמא . יכול שהוא עשה אנגריא תלמיד לומר ישיש גבור לרוץ אורח מלבד שעוזו עשה שביל בפני עצמו :

מקצת השטשים מוצאו . שבאחד בחתמו אין צל לכל בריה תחתיו . ותקופתו על קצחות רבן
אסרו יש נהג לעריד לבא שנאמר (ישעיה ל) נאש ה' אשר אויר לו בזין . ר' ינא
ורבי שמעון בן לקיש אמרו הרוינו אין נהג לעריד לבא אלא השטש הו שהו בלהטה את
הרשעים שנאמר (מלחמי ג) כי הנה הזם בא בוער בתנור . את פוצא שהוא נתון בנוראיך והוא
נתון בנרגל ובריכת של טים שעל גבי הרקיע עוברת תחתיו והוא מתייש השטש בתים אשר
פעל לרקיע ואף על פי בן אין נסתר מהכחו . מה הקב"ה עיטה לעתיד לבא שולח אורה בנהריך
וסביא לרקיע השניordan בו את הרשעים והוא שורפן שנא' (סס) כי הנה היום בא בוער בתנור .
אמר רבי יהושע צדקה עשה הקב"ה בעולם שלא נתנו ברקיע הראשון שאלם לא נתנו ברקיע
הראשון . לא היה כל בריה תחתיו צל שנאמר אין נסתר מהכחו . אבל לעתיד לבא מי נסתר
מחמתו מי שהוא עופק בתורה מה כתיב אחרי תורה ה' חטיפה משיבת נשא . וזה היא אומר
(הייז. ל) אין חשך ואין צלמות להסתיר שם פועלין און .ומי נסתר מי שהוא עופק בתורה שנא'
(מלחמי ג) זכרו חורת מצה עברי . וכתיב תורה ה' חטיפה . אחידנא אמר . ולמה היא משיבת
נפש . שהיא חטיפה . עזרת ה' נאמנה ולמה שהיא מחייבת פחי שהיא נאמנה ז"א תורה ה'
חטיפה אימתי . היא חטיפה בשעה שהיא יוצא מפי חטפים . ואימתי הוא נאנסה בטעהו שהיא
יצאה ספינאטן . רבוי העטפה פתר לה בשיטתו סרוי טונה . תורה ה' חטיפה והפרדר נשים .
עדות ה' נאמנה זה סדר ורעים שהוא מאמין בחיה העולם וודע . יראת ה' תורה זה סדר
טהרות שכפריש בין טומאה לטהרה . פקדוי ה' ישראלים משתחי לב זה סדר מועד שיש בו סוכת
ולולב ומועדות . שנא' בהן (גדירות יד) משתחת בחרן . מצות ה' בירה זה סדר קדשים שטайд
את העינים לקדושים . משפטיה ה' אמת צדקו יהודזה סדר גויקין שיש בכל הדינין . דבר אחר
פקודי ה' ישראלים תנוי חוקיה בר תיא אלו דברי תורה שני עטרה לראש שנאמר (ונצלי ה) כי
לוית חן הם לראש וענקים לנוראות . תלונתא ללב משתחי לב . קילורית לעיניהם מעות ה' בירה
באיות עינים . רטיה למכה . (סס ג) רפאות תהי לשודך . ובום עיקרים לבני טעים (סס) ושקי
לעצותיך . וסני שגבלהת בבאטים וארבעים . ושמונה איברים (סס ז) וכל בשורו טרפה
יראת ה' תורה . אמר רבוי לוי לפדי שהויה אהרן ירא את השם שנאמר (מלחמי ג) ואחנן לו
מורא ייראנו . לפיכך נתנה לו פרשה אחת מן התורה שאינה זהה לא סבינוי ולא מבני בניו עד
סוף כל הדורות . ואיוו זו פרשה הפט שלא יהא סטפא למתים שנאמר (זוהר כה) אשור אל
הכהנים בני אהרן . צדקינו יהודו . ר' שמעון בן לקיש אמר צדקו מקל וחומר ורבנן אמר צדקו
מנורה שוה . הנחבדים מזבח וטפו רב . אין אנו יודען מי חתן אם ישראל אם אומות העכו"ם .
בא שלמה ופירש (ס"ג) בצלו חכתי וישבתי . בשטרם עקב רב : כל המשטר את התורה
נעשה רב . ז"א כל המשטר את התורה עד עקב הוא רב ופוחחן לו פחה . שנית מאמי יבini .
הני רבוי שמעון בן יוחאי מה גבורים . הם הצדיקים . שהם יודיען לאחות את בוראן . יודיען הייאך
לקלים . ראה רוד היאן מקלם את בוראו התהיל מולם בשיטים שנאמר השיטים במספרים כבוד אל .
אמרו השיטים שמא אתה צריך . כלום . ומעשה ידי מגיד הרקיע . אמר לו רקייע שמא אתה צרייך
כלום

פירוש מהר"י הבהן

[ס"ג גמרא]. ולפיכך נסכים ולג' יודע מול נזעם רוחויס מססוק מדיני נמא טהור מקניות וכן סיג' דקלע גויס מזבזק
לה נסמן ליהר ומה ביהר מהר נסמן הליו [הו] מכלי קילו נסמן כי לח טהור וליהר הלי' וככלו . וכילוקט מיהר נס
ויהר דכלו קילו גול שטס ורעה גולג תולן וגוז' כרי לנו פטדר נסמן ספס טומדים ולג' רולס נסלא ובקנד'ס מהר
נסס נסלו לפס יולס נסס : [פטען דפלחין]. ט' הוטן סטען מהרוי הסמא ווילס [פטען הסמא נסס וממאניות הילס נסלאה טפאנס]
נסס ולג' מתכויות וולקן ע"ז כן ולג' מהכויות : [פטוק לה וכו']. ט' פטוק חותם מלקלם נסלאך ווילס חעמס דקלע גויס
שילס ווילס נסוק עפס נטלק סלי טכליקס סוך קילוקס : [הנרייך]. פ' נטפנד נוילוקס סאלר מוגני מעלה זונחו נסלאה
נדלי קלטפוקס ולדוק לומס פ' נוון הולס מסטס הולס מזודט נעלמו : [פטדר נטס]. פ' נוון פ' נסס דף קפ' : [מנורה
טוס]

מדרש

סוטרי יט כ

תהלים

כלום היה מוטר והולך. התחיל לקלם בתורה שנאמר יראת ה' מהורה אמר לו הקב"ה דור מה את בפי אמר לו שגיאות. כי יבין שגיאתך רעבךין קסך. אמר ליה הא שרי לך והוא שביך לך. גם מזדים חשוק עבדך. אלו הזרוגות. אל ימשלו ביזאו אתם. אלו הוקעי עברות בעניין שנאמר (דברים כה) אל נחל איתן. ונקיתי מפשע רב. אותו עון רב. אמר ר' לוי אמר דוד לפניו הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אתה אלה רב ואני חובי רברבי. יהא לאלה רב למטבק חביבך רברבי שנאמר (חכאים ככ) לטעין שטך ה' וסלחת לעני כי רב הוא. אמר רב אתה הגותים הללו יודעים לפבב על הפתחים. בתחלה הם אוכרים חנו לעני. קצת מים משנותנהו אומר להם חנו. להם בצל אחר וגונתני לו. ואומר להם בצל שלא פיה נסיב ליבא. וכן הצדיקים יודען לרצות את בוראן שנאמר (מלוי ו') שפתוי צדיק ידוען רצון זה משה. אבל הרשעים זי רצעים תהיפות. שאין יודען לרצות להקב"ה. דבר אחר שפתוי צדיק ידוען רצון זה משה בשעה שבקש לברך את ראובן מהו אומר תחלה (דברים לג) ה' כסיני בא. אף חובב עמים. תורה צוה לנו משה. יהי ראובן ואל ימות :

ידין לרצון אמרי פי. יכתבו לדורות ויתחצנו לדורות. צורי וגואלי. צורי בים. וגואלי בעמלק. צורי במרה. וגואלי בהר סיני. צורי בעולם הזה. וגואלי לעולם הבא:

מזהם כ

למנצח מוסור לדור . יונך ה' בימים צרה ושה (קהליס ל) יקראני ואונהו . אמר הקב"ה
בבבון לא יטַבְּךָ זר בשרה שמנעה צרה לישראל . וסבקשין אויה והן משתחאין בכבורי כבורי עטה
באותה שעה אני עונה אותם שנאמר יקראני ואונהו לטה עמו אنبي בצרה . א"ר יודן לאשה
שהיא עם אמה בכם עלתה אתה לטعلا ובשעתה לידת היתה מצוחת טלטטה ואמה שונעת
קלה טלמעלה וצוחת גם היא בנהריה ; והוא השכנות אופרות לה מה טיביך ובו אתה يولדה עבה
אכורה להן בתה يولדה בעדר אעט' שהבעיסה אותה אין יכולת לסבול צוחתה ואני צוחת עבה
לפי שערת בתך שליה היא . כך בשחרוב בית המקדש נתן קל בבבוי ויללה בעולם שני' (י"ע"ג כנ)
ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבבי ולמסדר אמרו לפני פלאבי השרת רבש"ע יש
דברים הללו לפניך . והלא כתיב (דכ"ה טז) הוד והדר לפניינו וננו . אמר להן ביהי חרב ובני כבוריין
בקולרין ואני סצער ומיצר ולא כך כתבתה להן (קהליס ג) עמו אنبي בצרה (י"ע"ג ג) ואחת
מה ליפה נאם ה' . אמר רבי יהושע הכהן תשעה פטוקין יש בבזטור הזה בגדר תשעה חדשים
שהאהה בתקורתם וטה הן אומרת דענין היה הוא יענה אתם . א"ר שמعون בר אבא
את טצא שטונה עשרה טומרים יש בראש הספר ועד הפסוק הזה . שאשרו האיש ולמה
רנשו נois . חד הוא בגננה שטונה עשרה ברכות שארם מהפלל בבל יום אמר התעני צלהך
אחר זח כזורות . אמרו לו להוד יונך ה' . ד"א באיזה יום . יום שהבל טורים בו שהוא צרה
עליזנים ותחתונים שאפי' פלאבי השרת יראין מכני בה כתיב (ירמיהו ז) שאלנו נא וראו אם
יולה זבר בדוע ראיתי כל גבר ידיו על חלציו כיולדת ונחפכו כל פנים לירקון . ואין כל פנים
אלא פלאבי השרת שנאמר (יהוקל ה) וארבעה פנים לאחד . ואמות העכו"ם אומרים (ירמיהו ז)
הוי כי נרול היום פאן במוهو וישראל עי רוד אומרים יונך ה' ביום צרה . צרה שהיא
עליזנים ותחתונים והקדושים ברוך הוא אומר לאומות העכו"ם בואו ורונו עם בני ישראל שני'
(ישעיה מתק) קרבו ריבכם יאסר ה' . והם אומרים רבונו של עולם פ"י עשה קומתומייסון של
בניך והוא אובר להן אני כביבול שני' (קהליס ט) הוא נותן עוזה עצומות לעם . ושרי אומות
העכו"ם אופרים רבונו של עולם וכי משוא פנים יש בדרבר אלו פנלי ערויות ואלו פנלי ערויות .
אלו שופבי דמים ואלו שופבי דמים . אלו עובדים עוז ואלו עובדיין עוז . מפני מה הללו יורדים
לгинיהם והללו אין יורדים . באותה שעה נמצא סניגורון של ישראל משתחק שנאמר (דינח ל)
ובעת ההיא יטוד טיכאל השר הנרול העופד על בני עמק ואין העובה אלא משתחק שנאמר
(מיוב ז) חתו ולא ענו עוד שרצה לכל פרט סניגוריא על ישראל כיון שהוא משתחק אוכר לו
הקדוש ברוך הוא טיכאל נשתחקת וזאת אתה מלמד זכות וסניגוריא על בני שני אני טרבר עליהם
צדקה

פִּרְושׁ טַהֲרָיִ כָּהֵן

טוכן]. פ"ז, וכן שלטב יהדו מכל כזריזה ניכר ולמעט כדרישת הוליה: [עון]. כל האמת הוליה: [כ"ג כו']. פ"ז' זה רוחם טרכית, הוליה ריבוע גוף כעון ריב: [קל כוכב וכוכב]. וזה כלבון נקוץ כלשהו מעלה כלומר כנוכון כו'. נקן קובל' כוכבי וכוכב': [כטממלר כוכב]. פ"ז' כטממלר יונק כוכב' נמנח מושמע נזוז בכוכב' הינו גזע' כטממלר: [דענין היומת וכוכב']. פ"ז' מי בעונם يولדות כטירוכס כוכב' יענש הולאס: [ו'ם מומלוס]. טרכית הולאס ולחמה כגבו הדר כוכב': [הפטני קולוק]. צי' כוכב' כניעות כוכיות הומלאות גמי בלחוכו נכס ופי גלון בתקנה חטף: [קומטומוליסון]. כינגורין ומליין יוכנ' בלאס: ימלע'

צדקה ומוסריעם שנאטר (י"טיכ' סג) אני מדבר בצדקה רב להושיע: ובאיוה הצדקה רב פנהם
ור' אלעוז ורבו יוחנן. חדר אמר בצדקה שעשיותם עמי וקבלתם את התורה. שאלמא לא קבלתם
את התורה הייתם טבלה אתכם: וחד אמר בשבר. שעשיותם וקבלתם את התורה שאלמא בן
הייתי שחריב את העולם ומחזרו לתחוו. ובזהו שנא' (ירמיהו לג) אם לא בריתך יומם ולילה.
(גנילל. יכ) ובעת ההיא ימלט עטך בזנות טי. בזנות יוסף מה הקב"ה עשה סבית בבלן ואין
בhem כיווסף. שהרי יוסף לא שטע לאדונתו שנאטר (כרמץ' לט) ולא שטע אליה. וטני שנקרא
על שם יוסף שנא' (עמוס כ) אויל יחנן ה' צבאות שארית. יוסט. ר' שטואל בר נחמני אמר
בשביל יחסיתן שנאטר (י"טיכ' מג) כל הנקרא בשמי וכו' רבי לוי אמר בזנות הטילה כתיב
הבא (גנילל יכ) בעת ההיא ימלט עטך וכתיב התם (יקווע' כ) בעת ההיא אסר ה' אל יהושע:
דבר אחר יענץ ה' ביום צרה. לאב ובן שהיו מhalbין בדרכו וניגע הבן אסר לאביו והיכן היה?
הסידינה אמר לו בני סיטן זה יהא בידך אם ראית בית הקברות לענץ דע כי הטהריה
קרובה לך. כך אסר הקב"ה לישראל אם ראתם שהצרות מבסות אתכם באורה שעה אתם?
ננאים שנאטר יענץ ה' ביום צרה ישבך טס אליו יעקב... אלהי אברהם... אלהי יצחק אין
כתיב כאן אלא אלהי יעקב. ולמה? אסר ריש לקיש משל לאשה עוברה שהיא מקשה לילד אטליין
לה. לית אנן דעת מה נאסר לך אלא מאן דענילאטר בעירן קשייתה יענה יתרך בעדן קשייתך.
בן כתיב ביעקב (כרמץ' לט) לאלי העונה אותו ביום צרה. אסר להם דוד טין שענה יעקב
אביקם בעת צרתו יענה אתכם. בעת צרתו הוא יענץ ה' ביום צרה ישבך טס אלהי יעקב:
ישראל עורך סקרט. מקדוש השם שבכם ומקדוש מעשים טובים שבכם. מציון יסערך מציון
של מצות שבכם. דבר אחר מציון יסערך כל הברכות והנחות והטבות שהקדוש ברוך
הוא טביה לעולם מציון וכו' במושור י"א. מלטר שהבל צדיבין סיוע: ז' ז' ז'
ומעשה היה באותו הרוח שהיה ביתך רבויACA באבא בה. דוסאי שהיה עבר על החען ובא אליו
הרוח ואמר לו ראה הנה אני כמתה ימים כאן ולא היה בריה נזוקת בגין בשבילו
ועבשו מריב עמי רוח אחר ורוצה לטרדי. טזה הטעות והוא רע טאויד ולא יגיח חיים לכל בריה.
ואם רצונך שלא ינוקה הבירות סייעני עטו שאטיתנו. אמר לו והיאך אסיעך? אסר לו בשיבא
אוריעך ובא אתה עם תלמידיך ואמרו אתם תנו לו והבוחן ושמע אתם וזהא סבור שעל סייע
אתם באים ויוחדר זאוכל להרגנו ועשנו. כן וראו בטען טיעת דם על הצעין יידעו שנתרג וסבאן

העכום שיש: מצוה בגין טוכה ולולב. ותפילין. אבל ישראל למדין תורה מן הקחש ברוך הוא שנאסר (פס נ) וכל בנץ. למדי ה'. ולכה בשביל (יסמיה יח) אליו נוים זדרוש. רבי תנינה בשם רבי אחא אמר מהו. (פס) והיתה טנוחתו בבודר שהוא נתן לו. לטלך הטשיה מן הבבור של מעלה הוא בעזק ישתח מלך:

דבר אחר ה', בעזק ישתח מלך. אמר רבי מיסון (קהליס כד) מי הוא זה מלך הבבורה? צבאות הוא מלך הבבורה. מלך. וזה מלך שחייב סבבונו ליראיו ה' צבאות הוא מלך. המכבר סלה: שנו רבותינו מלך בשרביתו אין רוכבים על סומו ואין יושבין בכסאו ואין משתחטין בשרביתו. ובשה נשחטש בשרביתו של הקב"ה שנאסר (צמות ד) ויקח טשה את טפה האלים בידו. ואליהו רבב על סומו וטה סומו של הקב"ה טפה וסערה וכחיב (מלחיכים ג) ויעל אליו בסערה השטמים. מלך בשරודם אין לובשין עשרה שלו והקב"ה נתנה למלך הטשיה שנא' (קהליס כד) השית לראש עשרה פז... מלך בשערודם אין לובשין פורפוריא שלו ומזה הדר והדר. ובמלך הטשיה כתיב (ז) הדר והדר תשיה עליו. מלך בשערודם אין יושבין על כסאו ושלמה ישב על כסאו. שנאסר (זה' ג ט) ישב. שלמה על כסאה מלך. מלך בשערודם אין קוראין למן שלו בשטו והקב"ה קרא לטשה בשטו שנאסר (צמיה ז) ראה נתתיק אלהים לפערעה. וכן ישראלי (קהליס כג) אני אמרתי אלהים אתם. וקראן קדושים שנא' (ויקרא יט). קדושים תהי כי קדוש אני. וכחיב (גדירות ז) כי עם קדוש אתה. וקרוא למלך הטשיה על שטו וטה שטו (צמות ט) ה' איש מלחה. ומלך הטשיה (ירמיה ג) זהה שטו אשר יקראו ה' צדקנו. וירושלים נקראות על שטו (יחוקעל מה) ושם העיר טוים ה' שטה. וישראל לובשין לבשו של הקב"ה שנאסר בו (פקוליס לג) עז החאור. ונחנו לישראל שנאסר (זעיס ג) עורי לבשי עוז. אמר רבי לוי טב למדינתה דשמה בשם מלכה ושם מלכה בשם אלהא. וש'ה (מיכה ה) ועדר ורעה וגנו' בשם ה'. אותה שעה בעזק ישתח מלך. דבר אחר אין עז אלא תורה שנאסר (קהליס גט) ה' עז לעמו יתן. דבר אחר אין עז אלא ארץ ישראל שנאסר (פס עט) ויתן לשבי עוזו ואין עז אלא מלכות שנאסר (צמותל ה. ג) ויתן עז למלכו:

תאות לבו נתת לו. ומהו ארשט שפטיו רשות שבשפתיו שהן אומרות לו מדינה פלוני מרדה והוא אומר לך נובאי ויתבל אותה. אפרביה פלניה סדרה בך והוא אומר לך. מלאך הפטות ויתבל אותה. שנאסר (זעיס יח) והבה ארץ בשפט פז וארשט שפטיו כשהוא גורם דבריו הן קיימן:

כ' התקדטו ברבות טוב. רבי יהודה אומר ברבות טשה שנקרו טוב שנאסר (צמות ג) ותרא אותו כי טוב הוא. רבן אמרו ברבותה של תורה שנאסר (מגלי ד) כי ללח טוב נתמי לבם תורה. חיים שאל פטן אמר רבי יוחנן שלשה בני אדם אמר להן הקב"ה שאל וכו' בטעתו למה רגשו. אמר רבי ברביה גם לאוותם שירדו חיים שאולה ואלו הן קרח ועדתו שיעלו ואחו. נдол בכבודו בישועה. הדר של רב והדר של תלמיד בעניין שנאסר (גמלדי כ) ונחתה כה'דר עליו מהורך ולא כל הדר. והיבן ניתן ליהושע. רבי יוזן אסר בירדן ניתן לו. בשה כחיב (צמיה ל) ויראו מנשת אליו. וביהושע כתיב (יגזע ג) ויראו אותו כאשר

כ' תשיתתו ברבות טוב. (ירמיה ל) והתברבו בו נוים. תחרתו בשתחאת פניך. ר' ברביה בשם רבי שטאל אמר בתוב אחד אומר. (לינול) ועד עתיק יומיא טשה וקדמותי הקרבוני. וכחוב אחד אומר (ירמיה ל) והקרבתו ונגע אליו. הא כיצד המלכים טבניזין אותן עד מהיצtan והקב"ה פושט ידו ומקרב אותן. אצלך לך נאסר והקרבתו; חמצא ידע לכל אויבך. רבי לוי אמר תרא ذך פציה להפרע מהן. תשיטטו בחנור אש. רבן אמר יש ניהנס לעתיד לבא וכו' בטומור השטמים מספרים שלמעלה:

מזמור כב

למנצח על אילת השחר. וש'ה (קהלוק ג) אלהים ה' חילו וישם רגלי כאלות. אמר רבי פנהם כאילים אין כתיב כאן אלא כאילות שרגלי הנקבות עומרות יותר סן הזברים. וטהור

פירוש מהר' י' הבהן

ונפק נגעים ולי זה לירן נסיות כלן סגנון מהן נגינות ולא מקומות כלל פולן: [צ' מות]. נילוקט אם קני מות ולי כהוכנו זה פטילין ולגופין זו פילוצי-חוצלן מופכ נסיות כל יד וטל רלה וחויגת כלן נסיות קרי ז' ונס מות מוחז בכללים צבאיים טבניזות פטילין. סלי זין הכל צ' מות: [וקדמותי וכו']. ט' פל מלך כמתה נהמר הכל עליו שטאין: ז' מזור וסן כלן ז' זב: [ובקבנעו וכו']. ז' מילמיש כפיך ק נ' עלי מזוזה דרכיהם סס וטזלו מקילנו יג:

מדרש

כוטר כב

תהלים כ לא 19

ופהו (זט) ועל במתותי זדריכני על במתותי בימות של זדריכני. אלו הטעמים שבין שנתקען בים רכו הקב'ה לים והשליכם ליבשה והוא ישראל רואין אותם מתים שנאסר (צמ"ז). וירא ישראל ומכירין אותם מה היו עושים להן כל אחד ואחד ישראל נוטל לבבו והולך ונוטנו רגלו על צוארו של מצרי והוא אומר לבלו אבל טן היד היו שנשתעבה בי אבל טן הטעמו הלו שלא חסנו לי שבן בתיב (כל' סמ') לפען תמחץ רגלו בדם לשון כלביך וגוי. אטרו: ישראל לפני הקב'ה כבר עשית לנו נסائم הלו אף אנו לא נהיה כפויי טובה וטחה יש: לנו' לעשות שירות ותשבחות או ישיר בפה. הוא למנצח על אילית השחר. ד' א' בשתי אילות. דברה ואסתר. דברה שבאת משפט נפתלי (כלהיינט מט) איליה שלוחה. על אילית השחר זו אסתר. אליו אליו לטה עזבתני. וט'ה (יעט' ו) והוא אור ישראל לאש וקדשו להבה. אור ירושלים יצאה אש מביניהם וליהטה אותו ואת אובליסיו. דבר אחר אור. ירושלים זה פרדי' וקדשו להבה. וזה אurther. ובערה ואבלה זה המן. אמרו רבותינו מה בנים היו לו להמן עשרה נהרגו ועשרה נצלו והשאר סבבו. על התחמים שניים עשר חדש ובטף נהרגו. וטה אני טקיים (זט) שייתו ושכיריו ביום אחד אלא את צואא בצדה שאדם מוד ביה מודין לו בנזירה. שנזר להשתיד להרוג ולאבד. ננזר עליו ובערה ואבלה. דבר אחר והוא אור ישראל וזה אurther. שהאייה את ישראל באור של שחר. והלא אור זה אש ואש זה אור אל. אמר הקב'ה זו פרצופים אני עושה את הדבר אור לישראל וחשך לאומות העכו"ם. שנאסר (צמ' ב) היה המתאים את יום ה' לכה זה לכט' יומ' ה' הוא החשך ולא אור. בנהג שבועלם ארם בדילק את הנר בבסילקי שלו יכול לומר פלוני שהוא אהבי ישתחש לאורו ופלוני שהוא שנאי אל ישתחש לאורו אלא הכל משתחשין כאחר אבל הקב'ה אין. בן מאר לעולם הבא ומאר לעלה ז' ואמר לוה ומחשיך לוה כאחד. אמר ר' תעינא (כל' קמ' טיב ה' לכל בעולם הזה). אבל לעתיד לבא (זט קל' ה) הטיבה ה' לטובים. וכך היה פרדי' ואסתר נר לישראל והושך לאומות העכו"ם. אסתר נקרה הרסה שנאסר (זט' ב) ויהי אוטן את הדסה. פרדי' על טס צדיק נקרא הרס שנאסר (וכר' ה) והוא עוזר בין הדרסים מה הרס זה ריחו טוב וטעמו בר בר פרדי' ואסתר חשך לאומות העכו"ם ונר לישראל. ואל תחתה שהרי בתיב בטהירים (צמ' י) ויהי חשן אלה גנו'. וכל בני ישראל היה אור. ובשם שעשיתי בעולם הזה בר. אני עשה לעה'ב שנאמר (יעט' ב) כי הנה החשך יכלה ארץ וערפל לאומים ועליך יורה ה' וככיו.

דבר אחר אילית. וזה שאמר הבהיר (מיכ' ז) אל תשתח אוביתי. לי כי נפלתי כתמי כי אשב בחשך ה' אור לי. אמר רוד למנצח למי שהוא קופץ כאיל ומאיר לעולם בשעת חשכה. ואיתמי הוא פאר בלילה ע"פ שהוא לילה יש בו אור הלבנה והכוכבים ואיתמי הוא חושך מעלות השחר הלבנה והכוכבים נכניתן והטולות הולכין להם ואלה שעיה אין חשך נדול מוה. והקב'ה באotta שעיה טעה את השחר טוך החשך ומאיר לעולם. (ד' א' על אילית השחר למי שהוא קופץ כאיל ומאיר הוא על אילית השחר) וכן הוא אומר באסתר באל הפרשה עד (חט' ז) אל תדרמי בנפשך אל התמרי בנפשך בשבייל. שאני מלכת אני נבשלה. (זט) אם הת:redesh תחרישי בעח הזאתומי יודע אם לעת כואת הגעת מכאן אתה לסדר שלא יהיה אDEM דוחה בשתי ידייו אלא רוחה ביטין ומקרב בשטאל לך' (זט) ומי יודע אם לעת כואת. (זט) חזומו עלי ואל תאבלו ואל תחשטו. וכי יש אדם צם ואוכל ושותה ולמה אמרה בן. אלא אמרה צומו עלי על שאכלתם ושתיתם טאותה סעודת אחצ'ורי. וזה שהטשל אומר הא קורא והא קולתה אבלתון בקורא ליקוץ בקולתה. יבול יהו צטמים שלשה ימים ושלשה לילות ולא היו מותים אלא מטסיק מבוער יום ולמה שלשה ימים. לפי שאין הקב'ה מנית את האדריכים בצרה יונת שלשה ימים. ובן רחוב אוטרת לשלווי יהושע אין לכם להצעדר. אלא שלשה ימים שנאסר (יכו' ז). ונחבות שטה שלשה ימים. ובן את מוצא בינה (ייל' ב) יונת יונה בטע הרוג. שלשה ימים ויאמר ה' לדג. ובן הווע אומר (יכו' ז) יתינו מיטים. ביום השלישי יקיכנו:

פירוש מהרץ הכהן

[נוג' מלון]. וכדרחי ניוס ה' נכרנו נילס כל' [מדקו ניגו: [וכלו וכו']. פ' ותיק ומלת כהן טיסות מוג' למס: [ככטיכן]. כפלטן: [זחה כטמאל וכו']. פ' טס פדינג הול קיינט קט הארכט טכטן חמל ווּט ווּט ווּט חכין פלטן: [הכלפין כקורין]. פ' אה הכלחט כק סדק סנסק ונדל נכל טה פסי נלקין מזן סדק טזמו ניגו' ניגולס סנטס עפק חולן ליקט ממטו סרין ולסוכן ממנו סעף ספצע ומכה ט אל פניו כן מהה פטאלט נכלן וווטע מומט נזקה: [ולגו' פיו מקוץ]. קקניטס לך' נג' יונת ממלוט ב', ימוס ופי' כתיג כל טיאודיס ווינו גנו' מה' קטעט נמטמע מלה' צלח' גנו' יק' ימוס וטאמלט פטאלט קודס סלולס דכוי כינוי' יטוט מה'

יקיינו. וכך גורה שלשה ימים. וכך נאמר על אילות השחר שהחר מתקן החשך: אלוי אליו. יום ראשון אמרה אליו יום שני בון ים שלישי צעה בקהל נдол ואטרה למטה עזובתי: אלהי אקרא יוסט ולא הענה. אטרה לפניו רשב"ע כך עשית לאבותינו בסצרים ולא כיוון שקרוו אותו שבעת להם שנאמר (צמ"ג) ואת צעקה שטעתי. איזו צרה גroleה טו פרעה אמר (צט"ה) כל הבן הילד וכל מי שהוא בשלים מלabhängig לא היו עושים לו בלום. אבל אנו להשמיר להרוג ולאבד. ולא אותם צעקו ושטעטה. אבל אנו צמנו וצעקנו והחטלונו וקראננו ולא עניכנו אין לנו טעים עשה עטנו למען קדושת שטך. ואחתה קדוש יושב תחולות ישראל: דבר אחר (מיכ"ז) אל תשכח אובייחי לי למה כי נפלתי קמתי. רבי שטואל אמר לה מן הדא (מ"ל' כד) כי שבע יפל צדיק וכם אבל הרשעים יכשלו ברע. חכף לכשלון רעה. בפעם אחת חן נפלין ואין להם עמידה וכן הוא אומר (ירמיה י) ובאותה יברעו ויכסלו. (מיכ"ז) כי אשכ בחשך ה' אור לי. שננו רבותינו פתוך בעם רצון. וסתוק אשללה אוריה. וסתוק רונו רחמים. מתקן צרה רוחה. מתקן ריחוק קירוב. מתקן נפילה קימת. מתקן רצון. שנאמר (זכריא ט) הרף פמני ואשפדים. טיד (צמ"ג) וינחם ה' על הרעה. מתקן אשללה אוריה. כי אשכ בחשך ה' איר לי. מתקן רונו רחמים (חכ"ק ג) ברגוז רחים תוכור. מתקן צרה רוחה (ירמיה ג) ועת צרה היא ליעקב וטמנה ישוע. מתקן ריחוק קירוב (כ"ט ג) והוא במקומות אשר יאמר להם לא. עמי אתם יאמיר להם בני אל חי. מתקן נפילה קיטה כי נפלתי קשתי. ואין את סודאים קשים להם לישראל ויושבין באשללה אותן היסים שהיו בימי הפטן שאמר לאחזרוש (חפטה ג) יישנו עס אחד כפורה ומפורה בין העטים. כוון שידעתה אסתור התחלת אוורה (צט"ג) לך כנום את כל היהודים. ובשאטרת (צט"ה) ובכן אבוא אל המלך התחלתו בני פלטין אומרים עכשו הוא כועם עליה וגורה עליה טיתה וכל אחד ואחד אומר אני אטול את בנדריה וזה אומר אני אטול את תכשיטה וזה אומר אני אטול את קדריה וזה אומר אני אטול את פורעריא שלא של מלכות שנאמר יהלוקן בנדרי להם ועל לבושים יפללו גורל. וכיון שהיתה צופה ורואה בן מטה למלחת ואומרת אתה ה' אל תרחק אילותי לעורתי חזשה. וכיון שראה דוד בן באואה לשון היא קוראה להקב"ה אילותי פידר עליה מוטר על אילות השתר. דבר אחר ושה (פסליים ז) עורה בבורי עורה הנבל ובנור. אמר דוד עיר יקרי כן יקירה דברואי. אין כבוד לפניו כבוד קוני כלום. רבי בשם רבוי אלעוז אמר טה היה דוד עוזה נוטל נבל ובנור והיה גורן לכרашותיו והוא. נגע בחצי הלילה והיה מנגן בהן והוא חכמי ישראל שומעים קולו ואומרים מה דוד המלך הרי הוא עוסק בתורה בשירות ותשובה אנו ע"א ב"ז. נמצאו כל ישראל עוסקין בתורה. אך לוי חלון היה פתוח לפעלה מפטחו של דוד ופתוחה לצפון והכנור היה תלוי בגדרה והיתה רוח צפונית יוצאה בחצי הלילה ומנשכת בו ומנגן סאליו והיה דוד אומר עורה בבורי על ידי טי על ידי הנבל ובנור. עיריה שחר. أنا טוער שחר ושחר לא מעורר לי. והיה יציר פפתחו אותו כל הלילה אסר דוד דרכן של מלכים להיות עופרין בשלוש שעות ואני חצית לילה:

דבר אחר עורה בבורי עורה הנבל ובנור עיריה שחר. מדבר בר' טלכיות. עורה בבל שעהבדת לנו חנניה מישאל ועוריה. עורה בטהר שהעבדת לנו מרדכי ואסתור. עורה בין שהעכורת לנו חשבונאי ובנוי. עורה באדם שהוא עדיד להעיד לנו המשיח. עיריה שחר אסתור בנכחות ישראל רשב"ע עורה כאחנן היטים של אסתור שנטלה בשחר ואנו טומרים לפניך בנבלים ובנורות. דבר אחר למה נטלה אסתור כשחר מה השחר עולה והכוכבים שוקען אף אסתור בבית אחזרוש היא הייתה עולה והמן ובנוי שוקען. אמר רבי בניטין בר יפת בשם רבוי אלעוז מה שחר זה סוף כל הלילה אף אסתור סוף כל הגיטים. והוא איבא חנוכה ניתנה ליבתב קאמירין:

דבר אחר על אילות השתר. זה שאמר הכהוב (צ"ג) טי זהה הנש��ת כמו שחר טי זאת אלו ישראל שנאמר (צט"ז) זאת קומתך דסחה להתר בשהיי ישראל מטהכין במדבר והיה הארון מהלך לפניהם שנאמר (גדגר י) וארון ברית ה' נושא לפניהם. רבי אלעוז בשם רבוי יוסף בן זמרא כטין זיקוקים של אש היה יוצא מבין שני ידי הארון ושורפין את דנחותים שהיו בקורות בית הבד ועקרבים שהיו בקשות שנאמר (זכריא ח) הוביליך בדבר הנدول והגורה נחש שרעף ועקרב שהיה שורפין את הקוצים ואת הברקנים והוא אומות העכו"ם רואין את

פירוש פחרזי הכהן

כלו טו אמי טו אה יוס חד ומתחלה לפטיקו מכשד יוס ולחמ"ג למלה גמו לפוך פילגה: [חגיון יקיי וכו']. הוי מעלה ומעליך

מדרש תהלים לב כב טוטור

את העשן; ואומרים (ס"ג) מי זאת עליה מן המדבר כתיתרות; עשן וראוין האיך הקב"ה עשה להם נסים ומוריד להם את המן וטעה להם את הבאר. והניזו להם את השלו והוא מאיר בלבבו שנאמר (סמות יג) וזה הולך לפניהם יומם. וזהו אמתה העכוב רואין את הענן ביום ואורו של אש בלילה; ואומר כי זאת הנשכמה במו שחר. כי הוא זה שתשתטישת על ידו האור אלהות הן אלו. ולכה נפלו ישראל כלכנה. מה לבנה שלטת ביום ובלילה כך ישראל שלטן בעולם הזה ובעולם הבא. יכול شيיחו חסריין כלכנה שהיה חסרת בכל חדש וחרש היל (ס"ג) ברה בחפה. מה חמה זו שריפה כך ישראל שלימין במצות. (סס) אימתה בנדגנות כבלאי הירח שהן עופרין דגליים. ר' יהושע אומר ביציאת מצרים שהיו דגליים. דגליים. תנין רבי היה משל לבת מלך שהיתה מלכתה. בשבלים והיה הטלך עבר והבירה שהוא בתו של מלך. אהו בה לנטה וה居שה עמו בקרונין שלו. וזהו חברותיה הטעות עליה ואmortות לה הטל, הייתה מלכתה. בשבלין והיום שהיא ישבת בקרונין אצל הטלך. אמרה להן בשם שאחן חתחות עלי כך אין חטיה על עצמי כך ישראל. כשהיו שוערים בטיט ובלבנים היו כאסום בעיניהם של מצרים. וכשנガלו נעשו חוריות וסגולים על כל בא העולם והוא תמהן עליהם. והוא ישראל אומרים כך אנו חתחים על עצנו ה"ד (סס) לא ירעתי נפשי. שתחני פרכבות עמי נדיב. ד"א מי זאת רבי חייא בר אבא ורבי שמואן בן חלאה היו מהלכין בקריזחה (בדורה). בחרא בקעה רבראי וראו אילית. השחר שבקעה אורה לעלות. אמר לו ר' חייא כך היא נאולתן של ישראל. אמר ליה היינו רבתיב (זיכר ז) כי אשב בחשך זה או ר' חייא היא באה קימעה קימעה ואחר כך היא בנצח ובה ואחר כב היא פרה ורבה ואחר כך היא טשבחת והולכת. כך בתחילת (חסטר ג) וברבבי יושב בשער הטלך. ואחר כך (סס ג) והוא כראות הטלך את אמתר הטלה. ואחר כך (סס ז) ויקח המן את הלבוש ואת הפס. ואחר כב (סס ז) ויתלו את המן. ואחר כב ואחרם נתבו על היהודים. ואחר כך וררכבי יצא מלפני הטלך.

למנצח על אילית השחר. א"ר יהודה בר סיכון בית שיש בו נחשים מביאין קרן של אילית ומעשנין בחובו ומיד הנחש בורה. זאת מיצא האילת הוות בשעה שהיא צמאה היא חסרת נמא ומכנכת קרניה לתוכה ונעה והתהום מעלה לה מים שני' (מלחים חנ) כאיל תערוג על אפיקי מים: ורבנן אמריו זו היא הסירה שבחיות ורחיטה מרובה על בינה ובעצמות כל החיות מתקננות. אליה שחן יודעת שבעשה הצדדים כדי שתחלה עינה לטמות והקבאה טרhom עליהם. מה היא עשו חסרת נמא ומכנכת קרניה לתוכה והתחום מעלה לה מים שנאפר כאיל תערוג על אפיקי מים. בין שראה דור כן שדקב"ה עינה אותה תחיל סדר עליה בוספור לכנאה על אילית השחר. ושהה (וועה ט) העם ההולכי בחושך סדר בדורו של מרדכי שאין לך שעיה של אסילה שהויתה להן לישראל כושונן הבירה שנגור עלייה להשמיד להרונ ולאברה. וראו אור נדול שנצטח להן נואל ונאלם זה מרדכי שנאמר (חסטר ח) וררכבי יצא מלפני הטלך. ומה כתיב אחריו (סס) ליהודים היתה אורה. ד"א למנצח על אילית השחר וש"ה (מלחים סז) אמרו לאלים מה נורא בעשיך. ר' א' בני של ר' יוסי הנגלי. אומר מה דחLIN איןון מנגניא דילך. הנחרגן הורגין את הרגינין. והנצלבין צולבין את צולביהן. והמסתקעים שוקעים את שוקיעיהן. והנשרטן שורטן את שורטיהן. והנשלכין לנוב האריות טליכין את טליכיהן. כיצד פרעה אמר (סמות ח) כל הבן הילוד היאורה תשליכוו. והושליך לים שנאמר (סס עז) כרכבות פרעה וחילו ירה בים. נבוכלאצר אמר (דניל ג) תתרבן לנו אthon נורא נעשה אסכידוס ואוון שהשליכו אותן נשפטו שנאמר (סס) נבריא אילך ר' הסיקן לשדרך מישך ועבד ננו קטייל המן שביבא די נורא. המן הרשע עומד כל הלילה. וטתקן קורה של חמשים אפה הילו את בררכבי עליון ונתקלה הוא ובנו עליון שני' (חסטר ז) ויתלו את המן על העץ אשר הילן למדרכי. ועל ישראל גנוז עליהם להשמיד להרונ ולאבר ונחפק על שונאיםם הדבר שני' (סס ט) ונחפק הוא אשר ישלו היהודים הפה בשונאיםם. ד"א אליו אליו למה. עובתני אליו בים אליו בסיני. למה עובתני למה נשנהה עלי סדרו של עולם וסודון של אמות. מה שרה אטנו ע"י שנשבית לילה אחת לקה הוא וכל ביתו שנאמר (כרתית יג) וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו. אמרה אמרה ואני נתונה בחיקו של אותו רשות כל השנים הללו. מה אתה

פירוש מהר"י הבחן

ומפרק כמודי מצעי כנוד נוכחי ומאנט נפוך שוכן מלון והעל אל סזוקט: [לע' ידעתי נפשי וכו']. פ"י ככך נפי זה כן. פ"ג לג' ידעתי נפשי ר' אל הני נעלמי היגיינו אכפת לויטי כי כובעתי נפוך ממכנות סגדין וכוכב יוסכ נמלכני עז: [נקירינט]. ננטכט: [דנקירט]. מילסלאמי ווילקוט יט דילגנאל וסוק מקוט: [מנגנון דילג]. פ"ז כנטכטיך: [המנילוס]. פ"ט דעך כפוך

אתה עושה לי נסائم לפה עובתני אליו למה שלש פעמים *) אלו מבטן אמי. אטרת אפתר לפניך הקב"ה רבש"ע שלש מצות נתת לי נדה וחללה והדרקמת הנר. בלאם עברתי על אחת מהן כבה עובתני (ירמיה ט) להברית על כל מחוץ ולא שבתי בנסיות בחורים מרחוות ולא מבתי מדרשות ובירושלים כחיב (ד"כ ז לו) ויעל עליהם את מלך. בשדים וירוג בחורייהם בתרב בית קדשם. כחיב (דנrios כג) לא תקח האם על הבנים ובתיב (צופע י) אם על בנים רוטשה; אמר ר' יהודה ברבי סיטון כחיב (יירען כג) אותו ואת בנו לא תשחטו ביהם אחד. ואנו להעמיד להריג ולאבד. כחיב (סס י) אשר יצוד ציד. חייה או עוף אשר יאלל ושפרק את דמו וכסרו בUPER. ובירושלים כחיב (תקליס ט"ע) שפכו דם נסائم. א"ר אמרה הכנסת ישראל רבש"ע לחמוריהם נתת קבורה אלו המצריים שנאמר (יחוקה לכנ) אשר בשער חטויים בשרם. וכתיב (סמות ע) נטית יטינך תבלעטו ארץ. מלטה שהשליכם הים ליבשה והיבשה לים. הים אמר ליבשה קבלי אוכלוסיך והיבשה אומר לים קבלי קטיליך. ואומרת היבשה, כה אם בשעה שלא קיבלתי אלא רכו של הבל ייחדי קלני הרים. אם אני פותחת פין ובולעת כל. אלו האובלוסין על אהת כמה וכמה. ובאותה שעה נשבע הקב"ה שאינו מביבאה בדין ואין חובע מירה טנא' (סב) נטית יטינך תבלעטו ארץ. ואין יטינך אלא שבועה שנאמר (יעיע סב) נשבע ה' ביטינו ובזוע. עוזו. להטנת קבורה ולהחסידך לא נתת קבורה. ועלינו להשmdir להריג ולאבר. למה עובתני. אלהי אקרא יוכם ולא תענה. ר' פנחס בשם ר' הוושעיא אמר מה אבוזינו צעקו לפניך וטעעה את צעקתם וכתיב בהם (סמות יג) וה' הולך לפניהם יוכם ואני צטנו וענינו נפננו והתפלנו ביום ובלילה ולא עשית לנו נסאים. אליו למה עובתני אם אין בנו בושים עשה עמן למען קדושה שכך:

וזאת קדוש יושב תחולות ישראל. א"ר שטואל כל קילום וקילום. ישישראל מקלסין להקב"ה כבודו יושב בינויהם שנאמר ואתה קדוש יושב תחולות ישראל. אמרה אסתר אם אין אתה עונה אותנו מאבדין אתה מיד מה אני אודרת יושב תחולות ישראל אם הוישענו ואתה קדוש ביןך וביןך ואתה יושב תחולות ישראל: א"ת יהושע ב"ל יבא עלי אם נגבתליך בספר אגדה פיני. פעם אחת מצאתי ספר אנדר ראייה בו טאה. ושבעים וחמש פרשיות שבתוכה בתורה אטירה וצוווי. כנרג' מהה ושבעים וחמש שנותיו של אברהם אבינו. שנאמר (תקליס סח) לקחה מתחנות באדם זה אברהם שנאמר (יקוצע י) האדם הגדול בענקים הוא. וטאה ורבעים ושבע צובורים שבכפר תחלים בנגד' שנותיו של יעקב אבינו. ישב תחולות ישראל. ובגד' שנותיו של אהרן וכמה טעם (תקליס ז) יראו אתה ה'. קדושו זה אהרן שנקרא קדוש שנאמר (סב ק) לאהרן קדוש ה'. רבי שטואל בשם רבי חנינא אמר על כל תהלה ותלה שישראל מקלסין אתה למעלת טון הקילום שנאמר (גמיה ט) וברום על כל ברכה ותלה. רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר כתיב (גרסתית יכ) וירא אליו ה' באלוני טרא והוא ישב תחת האה' ישב. כתיב בא לעמוד אהלהו הקב"ה. שב טיטן זה יהילבניך שבשעה שישראל נבנטין לבתי כנסיות ולבתי טרשות קורין את שפע ומתפלין הן יושבין ובבורי שעמד בינויהם. ובה טעם (תקליס כב) אלהים נצב בערת אל. רבי הגי בשם רבי יצחק אמר אלהים עמד אין כתיב כאן אלא נצב בערת כמה:

אליך ועקו גמלטו. במה דאמר (סמות ז) ויאנו בני ישראל. ונטלו כתה דאמ' (סב יד) ווישע ה' ביום ההוא. וכלך למה בך בטחו ולא בושו הכל בזבוז הhabbatot. ואנבי תולעת ולא איש מה התולעת הזאת אין לה אלא פיה בך ישראל אין להם אלא פיהם. בך הקדוש ברוך הוא נותן גמולת לצדיקים והם ממפעמים עצם אברהם אמר (גרסתית יח) ואנבי עפר ואפר: משחה ואהרן אמרו (סמות ט) ונחנו מה. דוד אמר (תקליס כב) ואנבי הולעת ולא איש. שאל אמר (סב ט) הלא בן יטיני אנבי. נדען אמר (זוכטיס ז) הנה אלף הדל במנשח. אבל הרשעים. בשקה הקב"ה נתן להם גמולת סחרפים ומנדפים בלבד טעה. פרעה אמר (סמות ז) כי ה'. נלית אמר (ס"ה ז) אני חרטוי. סנחריב אמר (מ"כ יח) טי בכל אלה הארץ. נבוגדנא צר אמר (לנילג נ) ובאן הוא אלה די ישוב נגן מן יודי. בבל שצאר נאסר (סב ז) ועל טרא. שטיא התרוממת. וכן על חירם נאסר (יחסול כה) ותנן לבך כלב אלהים. דבר אהר. ואנבי הולעת ולא איש בה הולעת זו. אין מה מבה את הארים אלא בפה והוא רכח ומבה את הקשה. בך ישראל אין *) קלי קלי ותלי מתן כי נ'

פירוש מהרי הכהן

כשחן נחלה נאכטו טפסד: (פקולט הפט ספלה). עיין יוסי כללות מונס (פכמה'ס וע' : [וילגמו]. וכטיכ נחליס ווועז: פראטוויז)

לנ' 65 זידריך מוטר נב. תהילים י

כ' אתה נוחי מבטן. אימתי אמרה אמתר אל תרחק ממי כי צרה קרויה בשעה שנור Achsorsh להשתיד להרוג ונבנסה אמתר بلا רשות שנאטר (חסטר ח) ותעטד בחצר בית המלך. שבעה קנקליין יש: למילר. נבנסה بلا רשות לקנקל הראשון. ולשני ולשישי. כיוון שנבנסה לקנקל הרביעי מהדק את שנייו ומכסכו: אמר חבל על דאבדין ולא משחכחים ושתי במתה חפצתי ובקשתי שתכנס לפניהם ולא בקשה. וזו נבנסה כזונה שלא בראשות. עמדה לה באטען הקנקל הרביעי. הראשונים לא היו יכולים ליגע בה שכבר עברה על רשותן. האמצעים לא היו יכולים ליגע שעדרין לא עברה על רשותן ומהדרהין עליה. (רבי לוי בשם רבי חמוא אמר הוא שודד אומר וסדר עלייה תפלה בשעה שהעליזנים וחחותנים מקלסין להקב"ה. (תכליס כמה) הלויה הלו את ה' מן השמים הלווה במרומים) באותו שעה אמרה אמתר אל תרחק ממי כי צרה קרויה:

סבבוני פרים דבים . אלו אובלוסין של אחשורוש . אבירי בשן כתרוני . אלו בניו של המן . פצוי עלי פיהם . מה אריה זה יושב על טרפו וטפסטו . כך אחשורוש יושב עלי לפספסני . כמים נשכתי שלא נרבך עצם עצמי . היה לבני ברונג בהדא שענייתא . ייש כחרש חי . שאין בו להלהחית . ולשוני מорבק סלקותי שנרבך לשוני לויסיטי . ר"א סלקותי שביטלני משתי תורה שבתב . תורה שבעלפה . שנאמר (מ"ל י"ד) כי לך טוב נתתי לבם תורה אל תעוזבו . ולעפר מות תשפטני . שהיית דומה לבירה שהוא מנוחה בין שני הרכבים והעוברין והשבין שופcin עליה , כי סבבוני כלבים אלו בניו של המן . עדת פרעים הקיפוני אלו אובלוסין של אחשורוש . בארי ידי ורגלי . רבי יהודה אומר שעשו לה בשפים . בארי ידי ורגלי לפני אחשורוש . יחלקו בנדי להם . דין אמר אני נסיב פורטירא (ומלנא) דידה . ודין אמר אני

פירוש ספרי הכהן

מגש

סימן כב

תהלים

אנא נסיב שיריה וקרשיה . ועל לבושי יפלו גורל . אמר רב הונא זו פורטרא של מלך שאין
דרכו של הדיווט להשתמש בה . והיו מפלין עליה גורלות :
ואותה ה' אל הרחק . חוס ורחים עלי אסר רבי יוחנן אותה הקפיצה שהקפיצה על אבותינו כן
תקפוץ עלי היום ותפלטני . באותו שעה ירד מלך סן השטים וסטרו על ציו . אבר
לו רשע קונייחן עימדת בחוץ ואת יושב בפנים . (חסטר כ) ויהי בראות המלך . על כרחו שלא
בטובתו נשאת חן בעיניו . אסר רב חיליפא סצינו שהאריך השרבית שהיב וששים אמה .
וגם האחרון גדור סן הראשון וכל מה שהיתה נכנפת היה השרבית קופץ . אמר ר' יצחק מה
אם שרביטו שלبشر ודם הווי חיים לאומה שליטה לכשיבא שבטו של הקב"ה דרביהב (מיכ' ז)
רעה עסך בשבטך עacci^ו . הושיעני מפני אריה וטקרני רמים . אמר רב הונא בר אידי בשעה
שהיה דוד רועה את הצאן הלק ומצא את הראם ישן בתרבר והוא סבור שהוא הר ועלה עליו
והיה רועה . נגע הראם ועטף והוא דוד רכב עליו והיה מגיע עד לשםים . באותו השעה אסר
דוד אם אהה מוריידני סן הראם זה אני בונה לך היכל של מאה אמה בקרן הראם הזה . יש
אומרים לאורכו טדרו . ויש אומרים לרחבו טדרו . מה עשה הקב"ה זיין לו אריה אחד בין שراء
הראם את האריה נתירא מסנו ורבע לו מפני שהוא מלך עליו ויורד דוד לארכז . ובין שراء דוד
את האריה נתירא מסנו . וכך נאמר הושיעני מפני אריה בראש אשוחיו מרבן בטוטה :

יראי ה' הלוּחוֹ רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר הַשְׁעִינֵי מִפְּנֵי אֲרִיה כַּשְׁם שְׁעִנֵּיחַנִּי מִקְרָנִי רָאִים :

לְעַתָּד לְבוֹא אַנְטּוֹנִינְגָּס בְּרַאֲשׁ כָּל הָגּוֹיִם . אָם כִּי לְמַה תָּגֹרוּ סְפִינָה בְּלִי וָרָע יִשְׂרָאֵל . אָמַר רַבִּי בְּנִימִין זֶה שְׁבַט בְּגִינִּיסִין שְׁנוּלָד בְּאַחֲרוֹנָה . וּרְבָנָן אָמְרוּ יְרָאֵי ה' הַלְּלוּחוֹ אָלוּ הַכָּהָנִים . בְּלִי וָרָע יַעֲקֹב כְּבָדוֹחוֹ אָלוּ הַלוֹּוִים . וְגֹרוּ סְפִינָה בְּלִי וָרָע יִשְׂרָאֵל אָלוּ יִשְׂרָאֵל :

כ' לא בזה ולא שקץ ענות עני. בנווג שביעולם שני בני אדם נכנסין אצל הרין אחר עני ואחד עשיר. למי הרין סביר פנים הלא לעשיר. ברם הכא לא המתר פניו טני. רבינו חני גור תעניתה נתת מיטרא אמר לא פעני שאני כראוי אלא כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ובשם שלא בזה ולא שקץ את הפלתו כך לא בזה ולא שקץ את קרבנו. אגריפס המלך בקש להקריב אלף עלות ביום אחד שלח ואסר לכהן נדול אל יקריב אדם היום חז' טמניא בא אדם אחר ובידו שתי תורים אמר לו הקרב לי את אלה. אמר לו הכהן המלך ציוני שלא יקריב אדם היום חז' טמניא. אמר לו לכהן ארוני הכהן ארבעה תורים אני צד בכל יום שנים לקרבן ושנים לפרנסתי אגריפס המלך בחלווטו קרבנו של עני קרטך. שלח בעיד הכהן הנדול אגריפס המלך ואמר לו לא כך אמרתי לך שלא יקריב אדם היום חז' טמניא. אמר לו אדם אחר עני בא עצמו ובידו שתי תורים ואמר לי הקרב לי את אלה. ואפרתוי לי המלך צוני שלא יקריב אדם היום חז' טמניא. ואמר לי ארוני הכהן ארבעה תורים אני צד בכל יום שנים לקרבן ושנים לפרנסתי. ואם אין אתה פקריב לי הרוי אתה חותך את פרנסתי. עמר הכהן והקריבן. ומיד ראה אגריפס המלך אמר לירק והוא שוכן אל הדרון יפה עשית לא עני אחד ובידו אנודה את של יירק והושיט לו ואכלה ונשך אחריו. נראה לבעל השור בחלום האנוריה של יירק שנתקן לשור אותו העני יותר מקרבנד. מעשה באשה אחת שהביאה קומץ אחד של סולות והיה הכהן מבזה עלייה ואומר ראו בה מקרבת מה בזה להקריב טה בזה להקטיר'. נראה לכהן בחלום אל תבזה עלייה. כאילו. נפשה הקריבה. והלא דברים כל וחומר טה טי שאינו מקריב נפש כתיב בו (ויקרא ז) ונפש טי שנקריב נפש על אחת כמה וכמה. ומעשה בחסיד אחד שהביא קרבנו מגליה ומאספמיא וראה הכהן גדול שהוא קומץ וסקטיר ואוכל את השאר אמר כל הצער הזה שציערתי בשבייל זה שיأكل. היו הכל מפייסין אותו לומר מה זה שלא נצער. אלא בין כבש לטובח זכה שיأكل את פנחך. אתה שנצערת כל הצער הזה על אחת כמה וכמה. هو כי לא בזה ולא שקץ:
יאכל עניים ישבעו. זה פרדכי ואסתה. תאנה לשלשה חלקיים נחلك טמוני של המן. שלישי לפרדכי

פירוש מהריי כהן
 כפטוק חתמי ע"צ: [ביבס וכו']. פ"י, כל טכניות וקייזוטי צו" : [קונגעט]. החקן ודוגמתך ועיין נעלון ערך ייטוטס: [ס'ג גמך]. נילקוט כהוכ נ"כ חמס ויסוס הין זיסיה פירוט כרכל כו" סטה כהדריס מכוכ כחלה עד מקום געםדה בס נחל סול כל קר וכטיג ויוזט וגנו' לה' קהכל וגנו' היבר נידו דמגנטש סכנייט כבלנייט מידו עד לא נחל קר סי' גמה דבקי מלאה מינופרנאות נחיםבר ונידו דכוס ליא' נמיימר ווובט במלך לא' היט זרכיט קראב ותו לא' ונל כהמןון בוג' דחוב וינכוון ככנייט: [אלה טיה לו נCKERING]. פ"י, ועוד כאנט כעני לא' כו' לו' כלוס מצלך נCKERING כהומט כצפה. חנול נמל הוות התח מתק מלט זונ'ג' וחוק צי'ן כל בלא' ובכוייס ככסן לה' דנליו' קראטוניס כן' לא' כו' לו' נCKERING פ'ו' לה' הוות עלי וכי לא' כו' כו' נCKERING כו' גו' נסמי' כו' זר' טכניות פלו'ס סלנכתו. צו' : [קסיג ט' נס]. פ"י דקטי' ונטט ט' פקרינ' נסירות זנרטס לא' כהו'ן מקרי'ג

למרדי ואמר. ושליש לעמלי תורה . ושליש לבניין בית המקדש . ושלישון נאמרו בפסוק אחד יאכלו. ענויים ישבעו והם פרדי ואמר. יהללו את ה' דרשו אלו עסלי תורה . יהי לבבכם לעדר זה בנוין בית המקדש (ז"ט) והוא עני ולבי שם כל הימים . אמר רבי יודן מטה שעשה לכם הקב"ה בעולם הזה אתם יודען מה מתוקן לכם לעתיד לבא שנאמר יחי לבבכם לעדר אכלו ושתחוו כל דשניא ארץ . ורעד עבדנו יספר לה' לדור . אמר רבי שמעון בן לקיש כל טרי שהוא בא לכלל רוע הוא חי יצא נפלים שאינן חיים לעתיד לבא . יבואו יגידו צדקהו לעם גולד אמר רבי יודן יבואו דורות האחוריים יגידו צדקהו של הקב"ה שעשה לדורות הראשונים . רבי יוחנן אמר רוע יעבדנו אחד צדיקים ואחד רשעים טקבלים פני שכינה . אלא שהראשיים שטרדו בהקב"ה ובשעת מיתתן חן מראין להם פני שכינה ואומר להם בוואו וראו פני המלך שהייתם טורדים בו שעתיד ליפרע טכם . ואף הצדיקים בשעת פטירתן מראין להם פני שכינה ואומרים להם בוואו וראו פני המלך שאתם עוברים אותו שהוא עתיד ליתן שברכם . ר' אלעוז אומר אף הקטנים טקבלים פני שכינה שנאמר רוע עבדנו יספר לה' לדור :

- מזמור בג -

מזמור ליהוד ה' רוע לא אחסר . בנות דשא ירביצני זהו שנאמר הכתוב (ס"ב כ) דורי לי ואני (ט"ז) לו . אמרה נסחת ישראל לפני הקב"ה רבון העולם לי לאלה ועני לו לאומה . הוא לי לאלה (סמות כ) אגבי ה' אלהיך ואני לו לאומה (יעי נז) ולאומי אליהוינו . הוא לי לאב שנאמר (ירמיה ל) כי הייחי לישראל לאב . ואני לו לבן שנאמר (סמות ד) בני בורי ישראל . הוא לי לרועה ואני לו לצאן שנאמר (יחוקה ל) ואtan צאנִ צאנִ מרעיתו . הוא לי לאח ואני לו לאחות . הוא לי לאח (ס"ה) מי יתנק באה לי . ואני לו לאחות שנאמר (ס"ג) פתחי לי אחותי רועתי . אני אטרתי ה' רוע לא אחסר והוא אמר (ס"ג) שרך אגנ הסהר אל יחצר . דבר אחר ה' רוע לא אחסר והוא שאמר הכתוב (תכליס קיט) מוקנים אחבונן . אמר ר' יוסי בר חנינא את טצא שאין אומנות בואה מין הרועה שביל היום חולך במקלו ותרטילו ודוד קרא להקב"ה רועה . אלא אמר רוד מוקנים אחבונן . יעקב קרא לך רועה שנאמר (כללית מה) האלהים הרועה אותן . אף אני קורא אותו רועה שנאמר ה' רוע לא אחסר . דבר אחר והוא שאמר הכתוב (דנריים ז) כי ה' אלהיך ברך בכל מעשה ידיך . רבי אליעזר בן יעקב אומר כי ברך יכול אפילו ישב ובטל תלמוד לופר בכל מעשה ידיך אם עשה הרוי הוא מחברך ואם לאו איןו מחברך מהו (ס"ט) ידע לך הילוך לילוכך צערך בטרנסחך . רבי יהודה בשם רבי אלעוז אמר שלשה דברים הדריך עושה טבלה את הנסיבות ושותחת את הגוף וטמעת את היציאה . אבל הקב"ה לא עשה כן לישראל שנאמר (ס"ח) שטלחך לא בלהה טליך . (ס"ג) לא חסרת דבר . זו היציאה . ה' אלהיך עטך אמר רבי יודן בובות שאמרות (סמות טו) זה אליו וอนาהו נתתי לכם וזה ארבעים שנה . שטלחך לא בלחה . רבי יהודה אמר מלך במדינה אין המדינה חסירה כלום נך (דנריים ז) ה' אלהיך עטך לא חסורת דבר . בנוגן שבעולם אדם טקבל אורח . יום ראשון שותחת לו עגל . יום שני יש . יום שלישי תרגגול . רבי עי קטנית . חמיishi מטעת והולך . לא דוסה יום ראשון ליום אחרון . יכול אף זה כן תלמוד לופר (ס"ט) זה ארבעים שנה יום ראשון אחרון . רבי נחפה אמר לא חסורת דבר דלא הויא חסיר אלא מימר והוא מתבעד . אם אמר יעשה המן כבשר עגל הוא נעשה . יעשה שמן פטומה והוא נעשה . אם את מבקש קמה (כמליכ יה) שטו העם ולקטו . קונדייטון (ס"ט) או דכו . במרוביה . אשישות . (ס"ט) ועשו אותו עוגנות לך נאמר לא חסורת דבר . אלא טה שתדבר בפיך טה אתה רוצה . לחם (סמות טו) הנני מטטר לך לכמ' לחם . טים אתה מבקש (תכליס עט) הכה צור ויובו טים . שליז אתה מבקש (סמות טו) ותעל השליו . אמרוبشر אלו מבקשים כיון ששמעו מה שבר הילך אצל הקב"ה אמר לו רבש"ע בניך מבקשים בשר . אמר לו הקב"ה תן להם אמר לו . (כמדרכיהם) טאין לי בשר הצאן ובקר ישחט להם . אם בכיה את עושה לי . מהו הרגני נא הרוגן . אמר לפניו רבש"ע אם לא אתן להן הרגני אותו ואם אדרבר

טיורוש מהר"י הבהן

מקליג נפزو מל"ט מי טמקין גלימת נפזו על קדוט טמו בגודל : [וז גניון כהמ"ק] ; דקילו דווייח נגכט מוויה פל טיכט'ק דכתיב גניא עני ולציו וגנו' : [בנוי' יחו נגנכת] . טי' לגנוי טוכ'ן כתיג וילכלו ענויים וויכנענו וגנו' ייחי (נככס וגנו' זולח'כ גענין טס'כ לטיכ' חכלו ויטחמו . כל דפנוי ייכלעו כל יוילדי עט פנדע מוש טמוקן לסס געס'כ חכילה מעולס פל חמת כמה וכמuls מעלות טוכות ומיכפות : [טמתקן למ' נלטס] . כיון קוש הכתום מעלין הרי קיוס גאנז : [טטו סעס]. וגנו' וכטינ' נתילס וטחנו נלמייס וועל קונדייטן מכילו כלjis מדכו נתילס כדרילק וכחיטת עיגויס נטקה זא עניין צנטניא

פעמו לכל דנרי פנקטו : (מלו פלני נס' סרגן) . צאנ' סלטן :

תהלים

אדרבר כנגן הורנין אותו מבאן ומכאן הרוג אני בקשה מפַר הרוג נא את הרוגו שנא' הרוגי
נא הרוג טיר חרה לו להקביה שנאמר (תכליס קו) ויקציפו על טרייה וירע למשה בעבורם.
אמר לו הקב"ה חןبشر לבני אטר לו פאין ליبشر. אמר לו צפראדים היה לך בטעירים כנים
יהיה לך בטעירים ובכ' הייתה שם עשיר ועבדיו נעשית עני. אטר לפניו ולא משליך היה לי.
אמר לו בטעירים היה לי וכאנ לא היה לי (نمלה יט) היד ה' תקוצר, רבנן אמר לא חסרת
דבר. לא היו חסרים דברים אלא היו טהרותם בלבם והוא נעשה. ר' בן יוחאי אמר אתי
כהיא דאטר ר' ברכיה בשם ר' אבהו (תכליס טח) יונסו אל בלבכם שהיו טהרותם בלבם
והוא נעשה. רבוי שפטען בן יוחאי אמר לא חסרו אלא דבר דברי נבואה. תדע לך שכן הוא
שבל אותן היטים שהיו ישראל מנוידין לא היה הדבר עם משה שנאמר (דרכיך ג). ויהי כאשר
תטו מה כתיב בתיריה (פס) ויאמר ה' אליו לאטר. רבוי יוחנן אמר לא חסרו אלא תשובה שנא'
(קונץ יט) קחו עצכם דברים ושובו אל ה'. רבוי איבו אמר לא חסרו אלא דבר שבל אותן
ארבעים שנה שהיו ישראל בדבר היה מלאך המות סכתת טהום חמישה עשר אלף ותרומות

ובנאות דשא ירביאני על כי מנוחות. שאל רבי אלעזר את ר' שמעון ואמר לו בשיצאו ישראל טטריות כל קוריים הוציאו עסיהם אמר לו לאו. וטהיכן היו לובשיין בכל ארבעים שנה אמר להם מה שהלבישום מלאבי השרת שנאמר (יוחבל עז) ואלבישך רקמה ומהו רקמה רבי סיטאי אמר פורפريا. אמר לו ולא היו בLIN. אמר ולא קריות (לדריס ח) שמלחך לא בלתה ימעליך אמר לו ולא היו הקטנים גדלים אמר לו צא ולמד פן החלzon הזה שבל זמן שהוא גדל גרתיקו גדל עטו. אמר לו ולא היו צדיבין תכוביסט. אמר לו הענן שפ בהן וטנהצן. אמר לו ולא היו נשרפין. אמר לו צא ולמד פן הסיטון הזה שאינן טתגהצין אלא עי האור. ולא היו עושים כנימות אמר לו בטוחן לא עשו בחיהן לא כל שבן. ולא היו מסריחין מריה הזיע שלא היו מחליפים את בגדיהם. אמר לו הבאר היה טعلاה להן טיני דשאים והיו מנגעין בהן שנאמר בנאות דשא ירביאני על כי מנוחות ינהלני והיה ריחם נורף מטופ העולם ועד סופו. בא שלמה ואמר (סב"ט 7) וריח שלמותיך כريح לבנון. ואומר עור (סס) נרד וכרכם קנה וקנטון. ובכל אלו טהיכן היו (סס) מעין גנים בארץ. מים חיים בין שראו ישראל האיך הקב"ה מנהצן וمعدנן במדבר התחליו מקלסין ואומרים את הוא רעה טבא לא חסרא טובחך לעולם. ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביאני על כי מנוחות ינהלני. אמר רבי שמואל יש לך מים שהן נאים לשחות ואין נאים לרוחץ בהם. נאים לרוחץ בהם ואין נאים לשחות. אבל מי הבאר נאים לזה ולזה: נפשי ישובב. בתורתך שנאמר (תכליס יט) תורה ה' תמייה תשיכת נפש. יגנני במעלי צדק. בפן בבאר בשלו. בענני כבוד. לא שיש לי זכות אלא לסייע שמו. גם כי אלך
בניא

פירוש מהרי כהן

בניא עצמות. בקדקו של מדבר לאaira רע כי אתה עמי (טמוק יג) וזה הולך לפניהם יומם. שבתך אלו הייסורים ומשענתך זו תורה. הטה יחתמוני יכול בלי ייסורים תלמוד לומר. אך טוב ותסוד יודפוני כל ימי חי :

תערוך לפני שלחן זה המן. איסי בן עקיבא אומר גבתו של מן חמשים אתה (ומי שאינו סאמין אל יראה באותו הטובה שנאמר (לעכ' נ) אל ירא בפלגות נהרי נהלי רbesch וחתמאתה). ד"א בנות דשה מדבר בדור בשעה שהיה בורה מפני שאול טה כתיב שט (ס"ט ככ) וילך שאול ויבא יער חרת שהיא מנוגל כחרת והרטיבו הקב"ה מטויבו של עולם שנא' (חכמים ס) במו חלב ודשן תשבע נפשי. נפשי ישובב. זו המלכות שלא היה לי זכות אלא למען שמו. גם כי אלך בניא צלמות זה מדבר יוף. לאaira רע למטה כי אתה עפדי. שבטך אלו הייסורים. משעניך זו תורה. מה ינחותני יכול בלאייסורים תלמוד יותר לך. יכול בעלים הזה רשותך לוטר לך טוב וחסד ירדפוני. תערוך לפני שלחן זו הצלבות. ננד צורדי זה רואג ואחיתופל. רשותך בשפטך ראשי יכול על ידי ייסורים וכו'. ושבתי בביתה. זה בית המקדש. ורבנן פרחי קרא בישראל. בנות דשה (יקוקעל נ) אני ארעה צאני ואני ארבעים. על כי מנוחות ינהלני. (ס"ז מז) ועל הנהל יעלה על שפטו מזה ומזה. מהו (ס"ט) ועלהו לתרופה. רב משפטך חדר אמר להתייר פה של אלמים. ות אמר להזכיר פה של עקרות. נפשי ישובב לעולם הבא:

מזהיר כר

לדור סומר לה' הארץ ומלואה. ושה' (ל'וכ כט). צדק לבשתי וילבשתי. אמר רבי חנינא יש נאה ללבושו ואין ללבושו נאה לו. וייש شأن נאה ללבושו ולבושו נאה לו. יש אדם שהוא עשיר ואין שמו לפ' עשרו. וייש רשות ואין שמו לפ' רשותו. וכן שלטה אטר (ח'ל' יג) יש טחערן ואין כל מתרושש והון רב. וייש אדם גבור ואין שמו לפ' גברתו. וחלש ואין שמו לפ' חליישתו. וייש אדם בחור ואשתו טבערת ושנואה ונחונה באפריוון בכפייה הזאת והעם אומרים מי הוא בעלה של זו והם אומרים זה הוא ורואין אותו בחור נאה והעם אוסר אבדה הבוחר הזאת בכפייה. ואם כליה נאה היא ובעה טבער העם אומרים אבדה הכליה הזאת באיש הזאת. אמר איוב אני אין בן אלא אני נאה לצדקה זכרה נאה לי ובן הוא אוטר צדק לבשתי וילבשתי. וכן רוד נאה למוטרו ומוטרו נאה לו. טה כתיב לטעה פן העניין ה' רועי לא אחסר. וכי לדוד טומר ומתו טומר לדוד בשעה טבקש שתשרה עליו שבינה היה טובעה טומר לדוד. וכשהיתה באה מעצמה לדוד מזמר. דבר אחר לה' הארץ ומלואה משל מלך שהיה לו בן בית העיר והיו בני העיר מכבדין אותו. לוטר שהוא בן ביתו של מלך והמלך מכבדו מכאן ומכאן מבר הטלך את עירו לאחר. התחילו פושעים בגין ביתו של מלך בא לו אצל המלך אחר. ימים חור המלך לעירו. התחיל בבן ביתו עובר בתוכה כסדם התחילו מכבדים. אותו עוד שהוא בן ביתו של מלך. אמר להם עבשו. אני בן ביתו. המלך וזה הקב'ה והעיר וזה ארצו ובן בית זה רוד. כל היטים שהיתה הארץ להקב'ה מכבדין את רוד (ס"ה י"ח) כי הוא יוצא ובא לפניהם מה עשה הקב'ה מבר את ארצו ובן הוא אוטר (יהוקול ל') ונחתה יארדים חרבה וטכרתא את הארץ ביר רעים. התחילו פושעים בגין ביתו שנאמר (מ"ז י"ז). וישיבו העם את הטלך דבר לאטר מה לנו חלק בדור. לכשיקנה הקב'ה את ארצו על בן והוא חור שנאמר (ס"ט ע' ג') אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת רוד מלכם לך נאמר לה' הארץ ומלואה. ר'א יש לך אדם שיש לו ספינה אבל הפרקמתיא שיש בחוכה אינה שלו. ואם הפרקמתיא שלו הספינה אינה שלו. אבל הקב'ה אינו כן לה' הארץ ומלואה.بشر ודם בונה בית של חמשים אמה. וכשהוא גדול של מאה אמה וכלו בשלש אמות. אבל הקב'ה אינו בן ברא את הארץ והוא ממלאה יבן הוא. אוטר (י"ט ע' ו') מלא כל הארץ כבודו. שנ רבותינו ר' אליעזר אומר כל פרשה שאטר רוד בנגד עצמו אטרת. ובנגד כל ישראל. האמורה בלשון יחיד בנגד עצמו אטרת. בלשון רבים בנגד כל ישראל. וכל מקום שנאמר למנצח בניגנות אינו אלא לעתיד. לבא. וכל מקום שנאמר מזמר לדוד היה מנגן

10

כטיגן גמו. היו יק כלאם' האמות כלו : (כנד כל יאלגן) . נג' ערני פסחים . וואו כנסנווּ חמל :

טנגן ואחר כך הייתה שורה עליו רוח הקדש . לדוד טוטור שורה עליו רוח הקדש ואחר כך היה מנגן . סבבilo להוד על ידי מהרגטן . ואין השבינה שורה לא מתחז עצבות ולא מתחז עצמות ולא בתוך קלות ראש ולא סתוך דברים בטלים . אלא מתחז דבר שמהה שנאמר (מ' ג) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן הטענן ותהי עליו יד ה' . דבר אשר לה' הארץ וטלאה והוא שאמר הכתוב (נחמיה ט) אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השיטים . אימתי נבראו המלאכים רבי יוחנן אמר בשני שנאסר (טהילים קד) המקורה בטיס עליותיך ובתיב עושה טלאכיו רוחות . ריש לקיש אמר בחתיישי שנאסר (נרכזיות ח) ועופף יעופף על הארץ . כתיב בטלאכיהם (יעסיה ז) ובשחתים יעופף . רבי לוליאני אמר פאני מה לא נבראו המלאכים ביום ראשון שלא יאמרו טיבאל היה טמחה סן הטורה ונבריאל טן הטערב והקב'ה מפדר באצערת . אלא (יעסיה מד) אנחנו ה' עושה כל גותה שטחים לבדי רוקע הארץ טאתי . מיathi . מי היה שותף עמי בבריחתו של עולם . אמר רוד לפני הקב'ה הויל ואתה בראת את השיטים ואת הארץ לשטרך אני קורא אותך לה' הארץ ומלואה . רבי עורייה ורבי נחטיה ורבי ברכיה אמרו משל מלך שהיה לו שני אשתראפין אחד היה טמונה על מה שבבית ואחד היה טמונה . על מה שבשורות . שעיל הבית היה יודע כל מה שבבית וכל מה שבשורות . ועל השירות אין יודע אלא מה שבשורות בלבד . כך טשה כשלילה לטהורים היה יודע העליונים והתחתונים וקילם להקב'ה בהן שנאמר (דניריס י) הן לה' אלהיך השיטים ושמתי השיטים . אבל רוד שלא עלה למיטרום קילם להקב'ה במה שהוא יודע שנאסר לה' הארץ ומלואה . אמר ר' פנהם מלך בשער דם כשהוא בקיטון אינו בטרקלין וכשהוא בטרקלין אינו בקיטון . אבל הקב'ה טלא עליונים ותחתונים שנאמד (טהילים קמץ) הינו על ארץ ושמטיים . ואומר (ירמיה כג) הלא את השיטים ואת הארץ אני מלא . ב' יוש לו צאן ואין לו מרעה . יש לו מרעה ואין לו צאן . אבל הקב'ה אינו בן יוש לו צאן ווש לו מרעה . צאן אלו ישראל שנאסר (יחסוקל לד) ואtan צאן צאן וו' . ויש לו מרעה לה' הארץ ומלואה . וירוע לרעות שני' (פס) אני ארעה צאי ואני ארבעים . יודע טרעה טוב שנאסר (פס) בטרעה טוב ארעה אותם . הוי לה' הארץ ומלואה :

כ' הוא על ימים יסדה . זו ארץ ישראל שיושבה על שבעה ימים ימא רבעה ימא דטבריא ימא דטילחא ימא דסיבכני ימא דחולתה ימא דשריית ימא דאספטיא והוא ייכא רחטן . ימא דקלטינוס הקוה (הקב'ה) את הנתרות ועשה (עליהן שנאסר) ועל נהרות יכוננה טארבע נהרות . ירדנה . פינה . ירטוד . וקריאן . כתיב (גדודר כה) ונשקה על פנוי היישימון אמר רבי אבא בר חייא כל מי שהוא עולה להר נבו רואה במי כבירה בימה של טבריא והיא באלה טריטם :

מי יעלה בהר ה' . וזה משה שנאסר (סמות יט) ומשה עלה אל האלים . ומי יקום במקום קדשו זה משה שנאסר (דניריס כ) ואחה פה עמוד עמרי . נקי בפיהם . וזה משה שנאסר (גדודר טו) לא . חטהור אחד כהן נשאתי . ובר לבב . זה טשה שהיה טברר עסקו בשעה שאסר לו הקב'ה שילך בשליחותו שנאסר (סמות כ) ויאמר משה אל האלים הנה אנחנו בא אל בני ישראל . אשר לא נשא לשוא נפשי . זה טשה שנטול נפשו של מצרי שנאסר (פס כ) ווין כה וכיה וירא כי אין איש ויך את הצעדי שראה את המלאכים ונמלך בהן והרגנו בדין . ולא נשבע לטרמה ליתרו שנאסר (פס) ויואל לשבה את האיש ואין ויואל אלא שבועה שני' (פס ז) ויואל שאל את העם לבייך ישא ברבה מאת ה' . ד'א מי יעלה בהר ה' וזה אברהם אבינו שכחוב בו (גדודזיות ככ) לך אל ארץ הטעניה . ומי יקום . זה אברהם שנאסר (פס) וישכם אברהם בברך . נקי בפיהם . וזה אברהם (פס י) אם מחות ועד שrox נעל . ובר לבב . וזה אברהם (יגמיה ט) ומצוות את לבבו נאמן לניצך . ואומר (גדודזיות טו) זהאמין בה' . אשר לא נשא לשוא נפשי . בפניו של נטרוד . ולא נשבע לטרמה (פס י) הרימותי די אל ה' . ישא ברכה מאת ה' (פס כה) וה' ברך את אברהם בבל . ד'א מי יעלה . וזה יעקב אבינו שנאסר (פס לכ) קום עלה בית אל ושב שם . ט' יקום (פס כה) ויונע במקום . נקי בפיהם (פס לח) אנחנו אחטנה . ובר לבב (פס) כי משיחת את כל כלוי . אשר לא נשא לשוא נפשי . ללבן . ולא נשבע לטרמה . (פס) וישב ע יעקב בפחד אביו יצחק . ישא ברכה (פס לה) . וירא אלהים אל יעקב גו' ויברך אותו :

שאו שרים ראשיכם . את צוא בשעה שבנה שלמה בית המקדש בקש שלמה להבנис את

פריש טהר'י כהן

[גיהינ זכו] . עיין ז' ג' פ' ז' נטפו : [וכלנו נדיין] . ט' וכו' ג' נטפו לטוא ט' יק נמי :

את הארון, והיה השער קטן יחסית אפסות. ארכו ושתיים וחצי רחבו. והארון היה אמתים וחצי גרכיו ואמה וחצי רחבו. וכי לא היה אמה וחצי נכמתה ביחס לשתיים וחצי. אלא באותה השעה רבעו שעריהם זה בזה ואמר שלמה עשרים וארבע רגנות ולא גענה. חור, ואמר שאנו שעריהם ראשיכם ולא גענה. כיון שאמר (לכ"ג) ה' אלהים אל תהש פנוי משיחך זבורה להסדי דוד. עברך סיד גענה ונשאו שעריהם ראשן ונכמת הארון וירדה אש מן השמים. ולכה נצעטעד שלמה כל כך מפני שנחנאה ואמר (מ"ה ח) בנה בניתי בית זבול לך. ר' יעקב בריה דרב יהודה אמר בנין בניתי לך. ר' חייא אמר בשם רבי יוסי הכל כסיעין למלך מלכי המלכים אפילו הרוחות ואפילו שדים ואפילו מלאכי השרת. אמר רבי ברobia כתיב (טס ז) והבית בהבגנותו טאליו היה נבנה.aben (טס) שלמה מסע מלבד שהיתה האבן מסע את עצמה ועולה וננתת על גבי הדיטום ואמר רבי אברגו ואל תחתה שכן כתיב (דניאל ז) והיתה אבן. חזא ושומת על פום גובא. וכייש אבני בבל אלא שקמת הארץ ישראל ובאות וושבה על פ' הבאר. רבי הונא אמר כלאך ירד באותו שעה ונדרת בדרכות ארץ של אבן וישב לו מה לבבור, בשר ודם והיותה אבן חרוא ושומת. לכבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה על אותה כו"כ היו מי הוא זה מלך הכבוד. אפר רבי סימן מי זה מלך שהוא חולק מכבודו ליראיו. ה' צבאות הוא מלך הכבוד. אר"ס (גדלניר יג) והעם לא נסע עד האסף מרים מלמד שנתעכבה לה השכינה. אמר ר' לוילאי בשם רבי יצחק כתיב משה ידבר והאלים יעננו בקהל. רבי ברכיה בשם רבי סימון כתיב (כרמלית לט) וויסוף הורד מצירפה וכתיב (טס) ויהי ה' את יוסף. רבי יונה אמר בשם רבי איבו אין לי אלא בשעה הרואה בשעת הצרה מנין שנאמר (טס) אין שד בית הסוהר רואה את כל מאובה בידו. כל הכלים שבCKER עוז החש מלמען. ובארון כתיב (גדלניר ז) ופדרשו בגדר כליל תכלת מלמען. וכל כך לסתה ברני שיבא הארון מסויים הוא ויבא מלך הכבוד. אמר רבי חזקה פנוי מה נשתנית תכלת מלל פיני צבענים. פנוי, שההכלת דומה לעשביים ועשביים לים. וים לרקע ורקע לקשת וקשת, לענן וענן לבטא ובטא דומה לכבוד. שנאמר (יחזקאל ח) כטראה הקשת אשר יהיה בענן. ומתבוגדו חולק ליראיו וההכלת שנאמר (גדלניר טו) ועשו להם ציצית. הוא מי זה מלך הכבוד שהוא

מומייר בה

לידוד אליך ה' נפשי אשא. וזה שאמר הכתוב (דנrios כד) ביזמו תחן שכרו. אמר לו הקב"ה לידוד רוד לך אהה נושא נפשך אליו. אמר לו טפוני שאני שכיר בעולך שני' (ז'ונ ז) בעבר ישאך צל וכשכיר יקוה פעלו. וכתיב בתורה ביזמו תחן שכרו לנו' ואליו הוא נושא את נפשו. אם הפעול הוא שכירך והייב ליתן לו בתב ואליו הוא נושא את נפשו. אנו שנפשותינו תלויות בכך על אותה בטה וכמה. ד"א אליך ה'. זה דרשו של שמד שנחטשכנו על קדושת השם. בענין שנאמר (דנrios כד) כי תשח ברעך משאת מאומה. ד"א אליך ה'. וזה שאמר הכתוב (תכלים נט) בידך אפקיד רוחך בנווג שביעולם. ארם מפקידין אצלו פקוננות והוא טחלייף את של זה בזה ואת של זה בזה אבל הקב"ה אין כן אלא (ירמיה יג) וזה אלהים אמר שפא עמד אחד שחרית וביקש נפשו ולא מצאה. או שפא מצא נפשו ביד אחר או נפשו של אחר בידו הוא אומר וזה אלהים אמרת. אמר רבי אלכסנדראי בשר ודם מפקידים בידו חדשים והוא טחוירן בלויים ושותקים אבל הקב"ה מפקידים בידו בלויים ושותקים והוא טחוירן חדשים. חרע לך. שכן הפעול הזה עושה טלאכה כל היום ונפשו יגעה עליו ושותקה וכשהוא ישן הוא יגע ומשלים נפשו להקב"ה ונפקחת אצלו ולשחרית היא חורגת בנווג בריה חדשה שנאמר (חוכם נ) חדשים לבקרים הרבה רבה אמונהך. ר' שמעון בשם רבי סימון אמר מה שתהה מחרשנו לבקרים אנו יודיען שאטונתך רבה לנו לנו. בומן שבית הפקדר קיים ארם חוטא נושא וטביא קרבן וטחכפר לו. עבשו שאין לנו קרבן הררי נשנו נשואה לך אין לנו להתלוות אלא על רחמיך. הוא אליך ה' נפשי אשא. ר' יהודה אומר אף הקב"ה יותר לנו סליהות הרבה משלו (יעיכ נג) ולא אלהינו כי. הרבה לסלוח:

פירוש מהרי' הבהיר

(מתקפת). ט' גט כלון מטה פותג לטען כלום נ' כי כסא :

דבר אחר אליך ה'. אמר שלמה (אלו כה) סיס קרים על נפש עיטה . היה רוד מתייעך והיתה נפשו משתוקkah וטבקשה להיות בבית המקדש שנא' (חכמים כו) אהבתו פאן ביהך . (סס כד) נכפה ונם כלחה נפשי . (סס) כי טוב יום בחצרך אלף . (זס כד) ט' יעלה בהר ה'. אמר לו הקב'ה אין אתה יודע . נקי כפים ובר לבב . מי שיש בידו שתי סודות הללו . מיד שמח ואמר ישבי . וכשהיא (ט' יג) בקש ה' לונאיש לבבך לך נאמר טים קרים על נפש עיפה . ואומר (חכמים קיט) נשבעתי ואקיים לשטר שפטין צירך . גוטל שני שכרים שבך עשייה ושכר שבואה לך נאמר בר בטחתי . אמר רבינו יצחק בר' בתורתך בעשרים ושתיים אותיות : דבר אחר אלהי בר בטחתי . מעשה בקיטנון אחד והיה שם אדם נרו והיה לו שם במדינה והיה שם אדם אחר והוא שומר המדינה עוברין ומוצא אכנסאי אחד ותפסו וה אמר אל תכוני כי בן ביהו של מלך אני . בין ששתעו בן הניחוז ושמרו עד הבקר . בבר הביאו אז מלך ואמרו לו בן ביתך מצאנו אםש . אמר לו מלך בני טכיר אתה אותי אמר לו לאו ואם בן היאך אתה בן ביתך . אמר לו בקשה ספק אני בן ביהך אלא בר בטחתי שאלטלא לא אסורתך בן הי מכם אותו . אמר להם הויל ובצח כי הניחוז לו . בגין רוד אומר אלהי בר בטחתי ושבילך אל יעלצ'ו אויבך לי . ולא אני בלבד אלא גס . כל קoid לא יבשו . יבשו הבוגדים ריקם . רבינו פנחס אמר רוד רבו של עולם בשעה שאני עומד בתפללה לפניך אל הדוי תפלה פואסה לנין מפני שעיניהם של ישראל תלויות בי ועני תלויות בר ואלו שמעת תפלי באליו שמעת תפלים . וכן את מזא בתענית צבור בשעה שהציבור מתענין שליח צבור יורד לפניך הריביה ועיניהם של צבור תלויות להקדוש

ברוך הוא והוא שומע הפלחים לך נאמר גם כל קoid לא יבשו :
דרך ה' הודיעני . ר' ברביה בשם ר' יוחנן אמר משל לרופא אחר שהיה לו חלheid וליטדו כל מני רפאות חזץ מטבח פלונית . אמר לו כל מני רפאות גלית לי חזץ מטבח פלונית בבקשת מטה נלה אותה לי . כך אמר משה להקרוש ברוך הוא אמר דרכיך והודיעו טנא' (חכמים קי) יודיע דרכיו למשה . (סמות לג) הראני נא את כבודך . ככלומר טנהג שאחה מנהג בעולם . אמר לו אין אתה יכול לעמוד על טהותי . רבוי זעירא בשם ריש לקיש אמר משה לפניו הקדוש ברוך הוא בשהארתי לך (זס יז) עור מעת וסקלוני אתה טפיים אותו עליהם וכן כשותנית עמי בשאהיה עם בני בכעס אתה טפיים אותו עליו מה כתיב (סמות לג) וטה יכח את האهل וגטה . וכן דרש מנודה לרוב מנדיה לחלמיך . ר' יהודה אומר (סס) והיה כל שבקש משה אין כתיב כאן אלא כל שבקש ה' מלבד-scalable מטי עטבקש פנוי זקן כאלו מקבל פנוי שכינה . אמר לו הקב'ה משה תריין אען טריגון רתינו הרבה בכעס ותחלמייד בכעס אם כן טה תהא עליהם חורך . נבנש לטנהה טריגון רתינו הרבה רב בכעס ותחלמייד בכעס אם כן טה תהא עליהם חורך . נבנש לטנהה שנאמר (סמות לג) רודר משה ושםואל . ונאמר (חכמים גט) משה ואחרן בבחני ושםואל בקראי (ירמיה טו) אם יעדר משה ושםואל . וזה רודר תמים פועלתו ; וכן מצינו בשטו אל הרmittel הרmittel שהיה שkol במתה שנאמר (דניריס לג) הצור תמים פועלתו ; וזה רודר תמים פועלתו להרדיים דרכיו של הקב'ה טנא' טהה את ידו לפניו הקדוש ברוך הוא להתפלל על ישראל להרדיים דרכיו של הקב'ה טנא' שטו . וזה מטה כל מה שכחוב בזה בתוכה בזה . וזה לוי וזה לוי . וזה אמר שרירה וזה אמר שידי . וזה מלך על ישראל וזה מלך על ישראל . וזה מלך ט' שנה וזה מלך ט' שנה . זה טהה מלחות וזה עשה מלחות . וזה הרן טלבים וזה הרן טלבים . וזה בנה טובחות וזה בנה טובחות . וזה הקרייב וזה הקרייב . וזה בקרייה וזה בקרייה . וזה התפלל על ישראל . וזה שמש בכהונה וזה שמש בכהונה . דבר אחר הודיעני נא את דרכיך אמר לפנינו הודיעני באיזו מידה אתה גודג עם אומות העכו"ם . הדריבני באמחה ולטראני כי אתה אליה ישע אתה קייתי כל היום . וכי אפשר לך להתפלל כל היום אלא לפני שהעולם הזה יום שלאותה העכו"ם ולילה לישראל . לך אותך קייתי כל היום :

זBOR רחטיך ה' ותסידך : אמר רבוי יהושע בן לוי חסידות שנagnet עם אדם הראשון שכך אמרת (נרטווית ג') כי ביום אכלך טמן טות חמוץ . ואילו . שנתחת לו יום אחד משלך שהוא אלף שנה היה נזקק להעמיד תלילותה הי כי טעולם המתה מיטות אדם הראשון . חטא את געו"ר ופשעי אל חוכור . אמר רבוי יודע אמר רוד רבו של עולם יהיה הטעαι ופשעי בחתאת געו"ר מה חטא געו"ר אין בהם מפשך לך כל הפשעים שאני עורשה לא יהיה בהם מפשך . כחסדר וכבר

פירוש מהר"י כהן

[כלהי ג' וגו']. מומגי מג' קלח פג' מג' ג' ג' [וככלמו' נכלט]. נקמי' :

ג' ג' ג' ג'

יבר לי. אתה אמר רבינו אלעזר משל מלך שעשה סעודת נדולה ואמר לאפטרופוס. שלו ימן לי בני אדם חכמים (ולא) תגרים ולא בעלי מלאכה. אמר לו אדוני המלך סעודתך נדולה ותגרים לא יסתיקו לך אלא עם בעלי מלאכה. בר אטר רוד כחสดך זבר לי אתה למה ולמען טובך ה' שנאמר (תכליס קמ"כ) טוב ה' לכל. רבינו יוסף בר חנינא אמר משל מלך שעשה סעודה זימן את האורחים הגיעו ארבע שעות חמש ושש ולא באו לעתותי הערב החtilו האורחים ממשמש וባין. אמר להן טובה נדולה אני צרייך לכם אילולא שבאתם כל הסעודה הייתה משליך לבבאים שלא היה טרי לאבול. כך אמר הקב"ה לצדיקים טובה נדולה אני מחייב לכם שבשבילכם בראתני את עולמי שאלטלא אתם כל הטובה שהתקנתי לעתיד לבא לטוי הייתי נותרנה שנאמר (תכליס לג) טה רב טובך אשר צפנת ליראיך. טוב וישראל ה' על בן שהוא חטאיכם בדרך שייעשו תשובה. דבר אחר לטה טוב שהוא ישרא ולמה ישר שהוא טוב שהוא פורה דרך דרך לשבים שנותן לרצחנים ערי טקלט. רבינו אבין אמר על כל מיל' וטיל היה עמד בורגן ועל כל בורגן צלים והימתה ידו עקומה ומראה להיכן ערי טקלט הוא: על בן יורה חטאיכם בדרך והכו אותו בברך: אמר לו (סמות ט) שלח העז את טקנד:

כל ארותה ה' חסר ואמתה. יכול לכל תלמיד לומר לנוצרי בריתו: ד"א כל ארותה ה' בשעה שאמר להן משה לישראל (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו אמרו משיח ריבינו טוי יכול לילך אחريו שנאמר (נחות ח) ה' בסתופה ובסערה דרכו. ואומר (תהלים ע) בית דרכך ושבילך בטים רבים. אמר להם אני אומר לכם דרכיו של הקב"ה כל ארותה ה' חסר ואמתה. חסר זו גסילות חסרים. אמת זו תורה שנאמר (מלכי כג) אמת קנה ולא חטף. ולמי נתן לנוצרי בריתו: אמר רבי שמלאי מצינו שהקב"ה מקשא כלות וטבקר חולים וקובר מותים. מקשא כלות שנאמר (_nlachit c) ויבנֵ ה' אלhim את הצלע מלמד שקיים את חזה וביאה לאדם שכן בכורבי היה קוריין לקלעה בניהה סבקר חולים מאברהם. שנאמר (פס יח) יירא אליו ה' אמר לבקר את החלה. קובר מותים טמאות שנאמר (דברים לד) ויקבר אותו בניה: ז' מי זה האיש זה אברהם שנאמר (_nlachit c) השב אשת האיש כי נביא הוא. ירא ה' זה אברהם שנאמר (פס ככ) כי עתה ידעת כי ירא אלהים אתה. יורנו בדרכן יבחר. שהורחו דרך טובה לרביר את שבוי שנאמר (פס יז) התהלך לפני והיה חתמים. נפשו בטוב תלין: בקבר וירעו יירש ארץ (פס כו) לזרעך את הארץ, דבר אחר טוי האיש זה יוסף שנאמר (פס לו) וימצא והוא איש. ירא ה' (פס מכו) את האלים אני ירא. יורנו בדרכן יבחר. שלא חטא עם אשת אדרוני. נפשו בטוב תלין ז' בקבר. וירעו יירש ארץ (פס כ) גם בני סכיר בן מנשה. ב"א טוי האיש זה לוי שנאמר (דברים לג) לאיש חסידך ז' ירא ה' (_nlachit c) ואתנס לו מודא וייראנִ ז' נפשו בטוב תלין ז' בקבר. וירעו יירש ארץ (_nlachit c) והיתה לו וזרעו אחרייו

סוד ה'. ליראיו. בתחילת ליראיו ואחריו בן נתן לישרים שנאסר (עמוס ג) ואת ישרים סדו. אמר רבי טיטון אין סוד לעליונים אבל לחתונים יש סוד. מעשה בר' יוסי בן דורמסקי שחלק להקביל פניו רבוי אליעזר בלבד ואמר לו מה חדש היה בבית הסדרש היום אמר לו נמנעו ונמרעו עטון ומואב מערשים טשרד עני בשביעית. אמר לו יוסי פשוט יDIR וקבל את עיגינך. אף הוא פשוט את ידיו וקבל את עיניו. בכח ר' אליעזר ואמר סוד ה' ליראיו צא ואטור להם אל תחשו למנייכם כך מקובלני ברבן יהנן בן זכאי ששׂתע טרבו ורבו טרבו הלכה למסה טפיני עטון ומואב מערשים טשרד עני בשביעית. כשהנתישבה דעתו עליו אמר יהי רצון שהחזרו עני יוסי למקומן וחזרו להם :

פנָה אֵלִי וְחַנְנִי כִּי יְחִידָזָעַנִי אֲנִי; וְכִי יְתִיד [וְעַגִּי] הִיה דָרֹד וְהַלָּא בְּתִיב (לכ"ה כ) דָרֹד הַשְׁבִיעִי
וּבְתִיב (סס כג) וְהַנֶּה בְּעַנִי הַכִּינּוֹתִי לְבִתְהָה' ; אֲלָא אַטְלָה דָרֹד לְפָנִי הַקְבָ"ה לְפָנֵי שְׁנַתְמָנִיתִי
סְלִיךְ עַל בְּנֵיךְ עִינֵיכֶם תְלוּיוֹת בַּי וְעַנִי תְלוֹיוֹת בַּךְ שְׁתִין בְּנֵיךְ רַבִּים וְאֲנִי יְחִידָזָעַנִי בְּנֵרְדוֹן לְכָךְ כִּי יְחִידָזָעַנִי
וְעַנִי אֲנִי, רָאָה אַוְיָבִי כִּי רַבּוֹ וְשְׁנָאתָ חַמְסָ שְׁנָאוֹנִי. אָם עָשָׂו שׁוֹנוֹא לְיעַקְבָּ שְׁנַטְלָ סְמָנוֹ הַפְּבוֹרוֹתָה
וְהַדִּין עַמוֹּ. לְבָרְבָּרִיָּס וְלְעַנְתּוֹתִים כַּה עָשָׂה :

תהלים

לדור שפטני ה' (ויבאה ריבוי). ברוב אחד אומר (תכליס קמן) אל תבא במשפט את עבדך וכחוב אחדר אוכר שפטני ה' אלא בשעה שאחיה דן את הצדיקים אל תבא במשפט עמי. ובשעה שאחיה דן את הרשעים שפטני ה'. ר' עד שלא גנמר הרין שפטני שנגנמר הדין אל תבא במשפט. ר' זול שאמיר הכתוב (אטלוי יכ): אהוב טיסר אהוב דעת. ארבעה הן שלקו. אחד לך והיה סבעט. זה אייב שלקה ובעת וכן הוא אומר (חויכ י) היריעני על מה תריבני. למה אני לוקה מה עשית לך. אמר במתה לי עונות וחטאות. יודע אני שהרשויות בדין אתה עושא לך כך. (זס) הטוב לך כי تعمل במתאם גיע כפיך. (זס יח) ארץ אל תכסי רמי. זה שלקה והיה סבעט. והשני לך והיה משחק זה אברהם שנאמר (כרחות יז) ויפול אברהם וגנו, ויצחק. ולמה היה רומה אברהם למלך שנשבע שמאה את בנו ואמר לו בני נשבעתי שני טבה אותה אמר לך הרשות בידך. היה מכה וסביר שיאמר לו הבן די. ולא אמר. כיון שלקה אמר האב ר' הלקטיו. בך (זס) וירא ה' אל אברהם וגנו אני אל שדי ר' הבאתיו. השלישי היה לוקה וסבקש פאהבו שלא ליקה והיה חוקיתו. וכן הוא אומר (ינועס לך) יוסב חוקיתו פניו אל הקיר. רב' נתן אומר אף לוקה ובוועט שכן הוא אומר (זס) בטום ענור בן אצצוף. מניד שהיה סכנותיו קשות פשל איבוב באיוב בתיב (חויכ יט) בעורי ובבשרי רבקה עצמי. ובחזקיה הוא אומר (ינועס לך) שוויתי עד בקר כארוי. באיוב בתיב (חויכ יט) ואתמלטה בעור שני. ובחזקיה בתיב (ינועס לך) דורו נסע וננה. מניד שאף עור שני נטול. הרביעי אמר למה הרצואה תלואה הבוניה זה דוד שנאמר לדוד שפטני ה'. וכן שלמה אומר (אטלוי יג) אהוב מוטר אהוב דעת.

ובנדור אומר (תכליס לד) אשר הנבר אשר תירנויה:

בחגנוי ה' ונסני. בהגני אברהם שנאמר (כרחות כג) והאלים נסה את אברהם ועמד בנסינו נסני ביצחק שנסיתו ועמד. צראה כלוחמי. צראני יוסף שצרכטו ומצאתו נאמן כיון שניטה אותו אמר אין כי כח בבקשה מטך (תכליס קמן) אל תבא במשפט את עבדך שנאמר (זס יז) בחנת לבך צרכתני בלב המצא אף על פי כן לא נשא לו. הקדוש ברוך הוא פנים ברין אלא נכתבה עליו. שכן הפסוק אמר (מ"ז ט) אשר עשה דוד היישר בעיני ה' רק בראב. אוריה החתוי. מכאן שלא ירד. ארם לנדו היטנו שלא יאמר אני ערבי לבי. מה דוד שהיה בו כל המדות הללו שענמר כי חסרך לנדר עני והתהלך באמתק. לא ישבתי עם סתוי שוא. שנאתי קהיל מרעים ארחץ בנקיון כי. אמר אל תבא במשפט. אחר על אחת כפה וכפה וכן שלפה אומר לעני הקדוש ברוך הוא טך שהוא שוכר. פועלם והן עושים מלאתן יפה ונותן להם שכון מה שבך יש למיך ואיתמי הוא טובה נרולה וכן הוא אומר (מ"ז ח) יהי ה' אלהינו עמנו באשר היה עם אבותינו. שנאתי קהיל מרעים. איה קהיל זה קהיל קרח שנאמר (צמcker עז) ויקהיל עליהם קרח. ולאיה קהיל אני אהוב (צמות ט) ויקהיל משה (מ"ה ח) או יקהיל שלמה. ועם רשעים לא אשכזב. וזה עדתו של קרח שנאמר (צמcker עז) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים. ארחץ בנקיון כי. שיהא במקח ולא בגול בדוחן לולב הנזול והיבש פסול שיהא נקי סן החכם ומפני הנול שלא יהא סנייגור נעשה קטינור ואחר כך ואסובבה את צובחך ה' בדוחן בכל יום פקיין את הטובח פעם אחת ואומרם (תכליס קיח) אני ה' הושיעה נא. ה' אהבתני וגנו' וזה שקול בוגר נרלה עולמך בראושון בתיב (כרחות ח) בראשית בראש אליהם את השם. ובטשכון בתיב (צמות כו) ועשית יריונות עויים. בשני יהיו רקייע יהיו פבריל. במטשכון והברילה הפרכת. בשלישי יקו הטעים. ובטשכון (צמות ל) ועשית ביר נחתת וגנו' לרחצה. ונחת שם טים. ברבי עמי היה מארות. במטשכון (צמות כה) ועשית פנורת והב. בחמיishi ישרצו הטעים נפש חייה . ובמטשכון (זס) והוא הכרובים. בששי נעשה ארם. ובטשכון (צמcker ז) ויטשחם ויקרש הקרב אליך את אהרן אחיך . בשבי עמי ויכלו ויקרש אותו. ובמטשכון (צמcker ז) ויטשחם ויקרש אותם. הה' (דכרים ז) העידות בכם הימים את השם ואת הארץ. לשמע בקול תודה. אמר רב' אבין וזה הלל שיש בו לשער ויש בו לעתיד לבא. (תכליס קו) הווע לה' כי טוב . אל התאסף עם הטעים נפשי אלו הנקלים והנשרפים . ועם אנשי רטמים חי אלו הנרגים והגנאנקים . ר' זא אלו הפצראים שענן יעקב אומר (כרחות מו) אל נא תקברני במטרים . רב' יותנן אמר מצינו בשני מקומות על הצרים שמחפליים שלא יאטפו עם הרשעים. רני אל אמר ורחלין

פירוש מהר"י הבהן

[עד נכל כלוי]. וכפין נטרכן אין יטרכן כל טרומי כי אם נס עטמוני נטרכנו מיסורים ולען כן לוי : [חמי]. ר' זעירות צמי לאטן פלחן דרי (דעת המדריך ה'ז), ונעל הום למת נגס יעוזן טס , וסמכון כל סמדריך צגנו צפניות מפני טפוח צלטס נתקפה ונעקרה והוא נסע כדעת ר' זט' סס : [ילישות עזס]. וכחין גוטה טמים לירעה : [פעויהות וגנו']. ט' סכל צילום חמוץ דמיוס כנילוח בולין נוככי מהאצן : [זוס כל וכו']. עיין מוטר סמיה נרננה ט' למוכ דף קל' ג' ג' ג'

מדרש . תהלים כו כו לח' 75

(ליחול ג) ורחמן לuibען טן' קדם אלה שטיא על רוא דנא זי, לא יהובדן דניאל וחברותיו .. ודור אמר אל התאוסף עם חטאיהם נפשי .. רבוי חלפהא בשם רבוי איבר (ס"ה כו) וייה בעשרה הימים וינפּה' את נבל וימת .. והלא אין מנגפה .. אלא לשלה רתניה יומס אחד טיטה של זעף לשנים טיתה בהלה לשלה טיטה של מגפה .. ותני ר' חלפהא בן שאל לאربעה טיטה בהברות לחטשה טיטה*) הדופה .. לששה טיטה האמורה בתורה .. לשבעה טיטה של חיבה .. יותר טבאו טיטה של ייסוריין .. ומה ראות לופר לנו טיטה מגפה והכחיב וייה בעשרה הימים אלא שתה לו הכתוב שבעת ימי אבלו של שטואל הצדיק שלא יתרעב באבלו ועשה שלשה ימים ומתק במנפה .. רבוי ברכיה בשם רבוי שטואל אטר (סס) וייה בעשרה ימים אין כתיב כאן אלא הימים אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ויום הבטורים שמא יעשה תשובה .. ודכotta (ט"ה יג) וינו ע האש בעצמות אליויש ויהי ויקם על רגליו .. תנא על רגליו עמר לביתו לא הילך אלא שתיה לששה ובת ונגמר במקום אחר שנאמר אל חאסוף עם חטאיהם נפשי .. וכי היה זה בנה של שונמית שנאמר (סס ז) כי היום יצא אל אביו .. ודכotta (כרמלית ז) וייה לשבעת הימים ומי המבול היי .. אמר רב השועה טלכד שתיה הקדוש ברוך הוא שבעת ימי אבלו של פטושלה הצדיק שייעשו תשובה ולא עשו על שם שנאמר אל חאסוף עם חטאיהם נפשי .. אשר בידיהם ומה .. אמר רבוי פנחים הכהן בר חפא אלו המשתקין בפספסין שחן מהשכין בשטואל וטפטכין ביום והן חוסמין וגוזליין וזה אתה זהה :

מזמור בן

לדור ה' אוֹרֵי וַיְשִׁعֵי טָמֵי אִירָא וְשָׁהָה (ישעיה ז) והיה אור ישראל לאש וקדשו להבה .. בנווג שביעולם אדם טליך את הנר בפלתן .. שלו שטיא יכול לומר פלוני שהוא אהבי ישתחטש לאורו .. ופלוני שהוא שונאי אל ישתחטש לאורו .. אלא הכל משתחטשין לאורו .. אבל הקב"ה אינו כן אלא והיה אור ישראל גנו' .. בני יראו ושונאי אל יראו .. וכבר עשה רוגסא זו בטעירים סמות י') ולא ראו איש את אחיו וגנו' ולכל בני ישראל היה אור .. (סס יג) וזה הולך לפניו יומם ואומר (סס יז) ויאר את הלילה יהיו הענן והחושך .. ואומר (מיכל ז) כי אשך בחשך ה' אור לי לך נאמר אוֹרֵי וַיְשִׁעֵי טָמֵי אִירָא .. ואומר (חכמים חג) שלח אורך ואמץך (לכך נאמר רוגסא לעתיר) ברא האור שאין ראוין בו גנוו לעתיד לבא אל הצדיקים שנאמר (מגילה ז) אור צדיקים ישפח וגער רשעים ידעך .. ואומר (כרמלית ה) וירא אלהים את האור כי טוב .. רבוי יהודיה ברבוי סיטון אמר הבדילו את האור לעצמו טשל למלך שראה פנה יטה .. ואמר וזה עלייך בשברא הקב"ה את עולמו אמר אין כל בריה יכולה להשתחש בה אלא אני .. ובן הוא אומר (דילול ז) ונחרוא עסיה שרי .. אמר רבוי אבini נטלו הקב"ה ונחתטף בו .. כטלית והבריק את העולם טיוו .. ההגד (חכמים קד) עוטה אור בשלפה .. ורבנן אמרו הבדילו לעצמו ליטין לצדיקים לעתיד לבא .. של מלך שהיה לו פנה יפת ואמר זו לבני .. ובן הוא אומר (סס לו) אור זרוע לצדיק .. אמר דוד לפניו הקב"ה רבונו של עולם ואיכתי הוא בא אמר לו בשנייע הקץ .. ותבנה ירושלים ואני טביה אותו האור שנאמר (ישעיה ס) קומי אוֹרֵי כי בא אורך .. אבל לעתיד לבא לאומות העכו"ם היה חזק שנאמר (סס) כי יחשך יכסה ארץ .. ונאמר (סס ז) והיה אור ישראל לאש וקדשו להבה .. מהו (סס) שיתו ושמירו אלו .. המפונקין שביהם .. אמר לו דוד האר לנו מאותו האור שנא .. (חכמים קית) אל ה' ויאר לנו .. אמר הקב"ה חין שאני טביה אור לישראל (סס ז') .. ויהי הענן והחשך .. אם אתה על .. הדבר כבר הראה הקב"ה .. רוגסא לישראל שנאמר (צמיה ז') .. ויהי הענן והחשך .. אם ענן למזה חשך .. אם חשך למזה .. ענן .. אמר רבוי השועה דושרכזון היו היה אור לישראל וחשך לטעירים .. אמר דוד אני כומר על אותו האור שנאמר ה' .. אוֹרֵי וַיְשִׁעֵי וְשָׁהָה (חכמים קיט) נר לרגלי דבריך .. למזה הרשעים דומים לטמי שהיה ממלך באישון לילה ואפלת הגיע לאבן .. ונכשל בה הגיע לנוטע .. ונפל לחוכו .. ובן הוא אומר (מגלי ז) דרך רשעים באקלת לא ידע בטה יכשל .. ולמה הצדיקים דומין .. לטמי שטהמלך ואבוקה .. ביזו הגיע לאבן טשרט את נפשו שלא יכשל .. הגיע לנוטץ טשרט את עצמו שלא יפול בחוכו .. כך אמר דוד באתי לחהל את השבת האורה לי (את) *) ג'ל מטופה וכן כוח נמס' טהור

סידורש מהרץ הכהן

פ"ג : [ודכוותס] .. אבל דלעיל קהי סלגי נלקטיט נקיוט פס[אלטשיט] : [ומסתכין ימיין] .. ט"ז .. וזו כידוכס ומם וטמונס מאלה צומד צנטמו יטוס פועליס כטחוק וכנגול סכימין סומכין .. וצחיכין סטמאל .. חניל סעיקי סססטתקין טוטין כמן ניחוס .. (חכום בטנווט נטמאל .. ולפמן יד ימין פקט לוחוי טפספסון .. כדי נגלה .. ולכלוות : [רוגטעל' לטעז] .. עיין קויקוט סס מונן ניוחר : [פי טוונ]. וכטוב נתרוס וגדלן : [סיפו וטמיון]. פי' דנחר וקדוטו ללסקה כחון .. ונעלם .. וקהלת טפו .. וטמיון : ד"ה

התורה שנאמר (לכrios כ) שומר את יום השבת. באתי לנוף הארץ ל' (א'ח) התורה שני' (ויקר כ) פות ימת הנופך והגנאפת. הרא הוא רבתיב (תהלים קיט) נר לרנגלי דבריך. ד'א אמר נאמר נר למלה נאמר אור ואמ' נאמר אור למלה נאמר נר. אמר דוד כשאני מתחילה בדברי תורה מעת אני מתחילה בהם והם נובעים ובשאני נבננס לתוכו נפתחים לי שעירים הרבה לך אמר נר לרנגלי דבריך ואחר כך אור לנתקתי. ד'א נר לרנגלי אומתי אמר רוד הפסוק הזה בשתייה מהלך לעמק רפואיים אף על פי כן לא הlkן למלחמה עד שנשאלו באורים ותומים עשה אתם מלחמה עם אותם בני מנסה שנפלו עליו שנאמר (ל'ג ה' יג) בלבחו ציקלן נפלו עליו מן טנשה וגנו' והם עזרו את רוד ודרגו אותם שנאמר (ס'ג ל') ויכס רוד מהנשוף עד הערב למחרתו ומ' היה טair להם ויקים וברקים היו טairois לו היו ה' אוורי וישעי. (וכן כשהיה מהלך בעמק רפואיים לא הlkן למלחמה עד שנשאלו באורים ותומים). וכן את מזא בשעה שבא שטואל למשוח את רוד והיו מלacci השתרת מקטנים לפניהם הקב"ה ואומרים רבונו של עולם מפני מה אתה גוטל טלאות משאול ונוחנה לדוד אמר להם אני אראה לכם מה בין שאל לדוד שאל הlkן ונשאלו באורים ותומים בזון שראה את הפלשתים אמר לו לכהן אסוף את ידיך ולא הספיק לנטר את הרבר שנאמר (ט'ג יג) וכי עד דבר שאל אל הבהן. אבל רוד בשעה שהפלשתים באין עליו בעמק רפואיים וישאל רוד' באלהים עוד ויאמר לא תעללה הסב מאחריהם אין לך לעלות וינטשו בעמק רפואיים וישאל רוד' באלהים ועוד ויאמר לא שאתה רואה ראשי האילנות מנעניען שני' רשות לפשט יד בהם אפילו הם קרוביים אצלך עיר שאתה רואה ראשי האילנות מנעניען שני' (ט'ג יג) וכי כשמעך את קול הצעה בראשי הכאים או תחרץ מהו תחרץ לשון תחוך. (ל'ז'ג יג) אם הרוצים יטיו. ולמה נתן לו סיטן בראשי הכאים ולא מאחריהם. אמר ר' ברבייה מפני שכולה קוץם וכל זטן ישראל נתנו בצער כאלו צרה לפניו שנאמר (תהלים ג'ה) עמו אנכי בצרה. בזון שבאו הפלשתים ורואין אותן ולא היז רחוקין מהם שטונה אמות אמרו ישראל לדוד למה אנו עומדים אמר להם כבר נצינו מן השטנים שלא לפשט יד בהם עד שנראה ראשי האילנות מנעניען ואם אנו מושיטין יד בהם הרגין אותנו טוב שנות זבאן ועל נמות חייבין אלא אנו ואותם נחלה עיניינו לאבינו שבשים. בזון שננתנו בטעון בהקב"ה גונדו כל האילנות מיד התחילו לפשט יד בהם שנאמר (ט'ג כ') ויעש רוד כן כאשר צויתו ה' ויר את פלשתים. אמר הקדוש ברוך הוא למלacci השתרת רוא מה בין שאל לדוד ט'ג רוד שיגצל דברו של הקדוש ברוך הוא שהAIR נר לרנגלי דבריך:

דבר אחר ה' אוורי וישעי. אוורי בים שנאמר (סמות יד) ויאר את הלילה וישעי בים שני' (ט'ג) התיצבו וראו את ישועה ה'. מטי אירא, (ט'ג) ויאמר משה אל העם אל תיראו. ה' מעוז חי' (ט'ג טו) עז וומרת ייה. מטי אפחר (ט'ט) חפה עליהם אימחה ופחד. בקרוב עלי מרעים (ט'ג יד) ופרעה הקריב, לאכול את בשרי (ט'ג טו) חמלאמו נפשי. אמר רבי שטואל בר נחמני אין הרשות יוצא מן העולם ער. שטוציא איפופים שלו מחוך פיו הה"ד (ט'ט) ארדוף אשיג נחלוק אינו אומר אלא אחلك שלל. אחלק. צרי ואובי לי הטה כשלו ונפלו (ט'ט) ונער פרעה וחילו בים סוף. סכאנ ואילך אמרו ישראל אם תחנה עלי. מchnerה של מצרים לא יירא לבוי. אם תקם עלי מלחמה בזאת אני בוטח. ואין ואל תורתה שנאמר (לכrios ד') וזה התורה. רבנן פחרוי קראי בראש השנה ויום הקפורים. אוורי בראש השנה. וישעי ביום הקפורים. בקרוב עלי מרעים. אלו אמות העבורם. לאכול את בשרי. שהן באין לקטן את ישראל ואומרים לפניהם הקדוש ברוך הוא אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה. צרי ואובי לי. את מוצא מנין השטן בנים טריא שפ' כל ימות השנה יש לו רשות לקטן חזק טוים הקפורים (ורראש השנה) מבאן אמרו ישראל אם תחנה עלי מchnerה אמות העבורם לא יירא לבוי ואם תקם עלי מלחמה בזאת אני בוטח. אמר רבי לוי. אכטיטורין שכחתה בתורה (ויקרמ' יז)

בזאת יבא אהרן :

אחדת שאלתי מאת ה'. רבי אבא בר כהנא אמר מלכות שאל, את מזא דוד שאל את ושאלת שאל שתים שנאמר (מטלי ל') שתים שאלתי מאת שוא. ודבר כוב הרחק טני. ריש וועשר אל חתן לי פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה' ופן אורש וגנבתוי ותפשתי שם אלהי. אי זו קשה ראשונה או שנייה אמר לו שנייה ולמה שוויית הקב"ה על ע' וועל גלי עריות ועל שניות

פירוש מהר"י הכהן

[ל'ה]. פ' פ' נר לננו' דגלו: [כטה מטן]. נגמוץ עס פטנטיס: [להפ מלחתה]. פ' עס כטמלקיס נלקן עניין הטע כו. ופין פטנטיס מפיש לה'ג' וגען לוט למם סג'ס פ'ס: [להמנס]. פ'ין דגלו נרכז' (ט'ג פ') נען כנגוליס: [אנטלו עליו]. געוו: [טכלו ל']. גהויס וטומיס: [אליפטיס]. סג'ס וגנו' דיגו':

נְמֶדֶרֶשׁ

תהלים ז טומר נז כה לט זז

ב שפיכות דמים ולא ויחר על חילול' השם שנאמר (יוחנן ז) איש גלוין לכוי עבדו ואת שם קדשי לא חחללו עוד דבר אחר אהת שאלתי אמר לו הקב"ה במלחאה אתה אומר אהת שאלתי שבתי בביתה והזרת לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו אמר לפניו רובנו של עולם לא יהא העבר שווה לרבו במלחאה לא באת עלי באחת שנאמר (דנrios י) ועתה ישראל טה ה' אלהיך שואל מעיך כי אם ליראה את ה' אלהיך ואחר כך פתחת עליינו במצוות הרבה שנאמר (טס) לילכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ונו' הו ידו עבר שיהא כרבו כי יצפנני בסוכה ביום רעה . ביום רעהה של בית שבע . ועתה ירום ראי עלי אובי סביבותי . רבי יעקב פרהר קרא ביהושע (יכווע ט) און יבנה יהושע מזבח לה' אלהי ישראל בהר עיבל . אמר רבי יוסי בר חנינא אין הבמה נתרת אלא על ידי נביא ומזה טעם (דנrios יט) המשמר לך פן תעללה עלותיך . אליהו טקريب בהר הכרמל בשעת איסור הבמות בכל יום . אמר רבי שטואל בדריבתו עשה שנאמר (מ"ז יט) וברברך עשית את כל הדברים האלה שיחورو ישראל בחשוכה וירדו להם גשטים . רבי יונתן טיתיה לה מן הרין קרייא (זיפטיש ז) יהיו בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך . אמר רבי אחא שבע עבירות נעשו בפירו של גרעון עצי אשרה ובאבנים פסולות ושור מוקצה ונעכר וור ולילה ואיסור בטה . אין לי אלא גרעון שטואל טני שנابر (טמולט) ויקח שטואל טלה הלב הוא ועורו וסחופר זמן ולי היה :

וללא האמנתי לראות בטוב ה' . ובידי ביל אמר כל מקום שנאמר לו לא בזכות אבות , והבחייב כי לו לא החטאהנו אמרו כל עצמנו לא היינו בעליים ממש לשלים אלא בזכות אבות . רבי יוחנן אמר כל לו לא בזכות המקום שנאמר (יעייכ ה) לו לי ה' צבאות . רבי לוי אמר בזכות התורה שנאמר (תכליס קיט) לו לי תורה שעשוי ובזכות האמונה לו לא האמנתי לראות . קוה אל ה' אמר ר' חייא בר אבא אמתפללה וחורה ונתקלת תהא לטבוש שנשמטה תפלתך והוא עתיד לעשות רצונך ומה טעם קוה אל ה' חזק ואמץ לבך וקוה אל ה' :

. מזמור כה .

לדור אליך ה' אקרא צורי אל תחרש מטני . ושה (זילט ג) חלקי ה' אמרה נשפי ישראל אומרים אין חלקו אלא הקב"ה שנابر חלקי ה' . והקב"ה אומר אין לחלק אלא ישראלי שנאמר (דנrios לג) כי חלק ה' עמו . לטיכך כישראל מתחפלין הוא עונה אותן סיד בעלונו מתחתנו בעניין שנאמר (מטלי כו) בתוכך הרים שועלנו אדונים זולתך טהו חבשו אותנו כבעל שהוא טובע את האש שנאמר (דנrios כד) ובעה . בלבד בך נוכיר שטך עד שלא ייחדה שטך علينا ולא עשית לנו נסائم כבר קדשו שטך . נבוכדנצר הרישע גור علينا שנעבד עז' ונתחזה לצלים . השלכנו נפשנו על קדושה שטך שלא נכפר בך שנאמר (לינול ג) ענו שדרך טיפך ועבד גנו ואמרין לטלכא וגנו' . (טיד' נתמלא חימה) אם נבוכדנצר למה מלכא ואם מלכא למבה נבוכדנצר אלא אמרו לו אם למסים ולגונליות ולארכניות גור עליינו את מלכא ואם לעז' את והבלב שווין לאלהיך ליה אנחנו פליהן טיד' חורה אטו שנאמר (טס) אדין נבוכדנצר איהם חימה אמר רבי יוחנן גור ואמר אם הוא ניסק בחכילה את יהא ניסק בשבועה ורבנן אמרו אם הוא מסיק בשבועה יהא מיטיק באربعים ושתיים ביזן שדראו כן השליינו עצמן לבבשין האש לקדש שמו של הקב"ה ומני רדשו חנינה סיישאל ועוריה להשלים עצמן על קדושת השם מן הצפרדעים מה כתיב בהן (צמות ז) ובתנוריך ובמשארותיך . ואיתמי טשרת מצויה אצל תנור בשבועה שה坦נו חם מלמד שהיו משלימות עצמן לחוך התגורר לקדש שמו של הקב"ה זמה פרען להם שכט הצפרדעים פתו ואותם שירדו לתנור לא מתו מפני שמסרו עצמן לשရיפה כדי לקיים נזירותו של הקב"ה אמר תודוס איש רומי מכאן אמרו מה אם הצפרדעים שאין להם זכות אבות ולא ברית על ידי שנתנו עצמן ומסרו נפשן על קדושת

פירוש מהרי' הכהן

[נוטף חנוך] . עיין נומול ז' : [חט כו ג מסיק וכו'] : ט' מה בכוגן למשה על ה' טנעה פלוני דבר' סנו' זנו' לומד טנעה צערין כלו לפסיקו דעתם סמפלטיס נו' דכינוי לס' יוסק מהנה למת וכו' סיוטו על ה' טנעה ולכון סנו' מילון כתיב על ה' זנו' . אין פירושו לסוסיף עוד ו' קשיותו לירכו . רק ה' טנעה כתוב וממענו נכו' צלע טוויות חפה מה ימונט צערין גדו' נדרין טהף לס' כנור זרין טגעה הטע' יוספו צולח . וזה דרכו נ' מלצון מה טנעה וכל כפיקעל ה' צנטה דמצטט דרכו ליריך פעע חדק טגען . וגס אלה פלונת עליית ועקרית גוינס . ועוד סוף נרלה ל' דר' יומן מוקן קילג נפלה דרכך ססיפק . וכינון מוקן לה כלוניטס סמסיקן למת ספוגו זיכיו חריגיות זביס . וחולין טעום נפל וליריך לסתות כלוניטס נפלה ומי' פל מדריך רעט נפוך גדו' : [טילדו לתגונן] . נט' וס מדבקיך יומתו ונו' מן בנטים מן פמליטס עז' קזוזק

קדושת השם לא מחו אנו על אחת כמה וכמה שאנו בני אברהם יצחק ויעקב ושלהנו זכות אבות ונצטוינו על קדושת השם על אחת כמה וכמה. פלטין איש רומי אמר מן תחורה דריש שנאמר (ינדרים י) ובקשתם שם את ה' אלהיך ומצעתך. רבנן אמר טירטיה דריש שנאמר (ירמיה כט) ובקשתם אותו ומצעתך כי תדרשו ניכר בכל לבבכם. דבר אחר אליך ה' אקרא ושהה (חצלי יז) טוב שפל רוח את עניהם, אשורי אדם שנוטל את הענויים ומתנהן בעוניה. חווילו לו למי שנוטל את הרשעים מהם נוטלון את שלחן והולכין מן העולם שנא' (חכמים לו) ועוד פעט ואין רשע. אמר הקב'ה שעיה אחת סון הרשעים אוכליין את שלחן בעולם הזה ווורדיין לנידגס הם וכסייעיהם וכל כי שמשתהף עטהון ובן הוא אומבר (ירמיה מט) כי אני חפשתי את עשו נלייתי את מתריו אמר דוד לא אוכל בסעודתם ולא אשכ עסחים;

דבר אחר לדוד אליך ה' אקרא צורי אל תחרש ממני. אל חפסנני עם רשעים. אמר רבי אבא בר זעירא סתווך גנוון של שבטים את יודע שבchan בתיב (נרכזית לו) ויישנוו אותו ולא יוכל וגנו' טה דבליבא הו בפומא. ברך להלן (ס'ג יג) ולא דבר אבשלום עם אטנון לפרט עוד טוב בה דבליבא לא בפומא. כי לא יבינו אל פועלות ה'. חזקה אמר אלו החקפות רבי יושע אומר אלו הטענות ורבנן אמרו זו קריאה שפע שהן קורין יוצר אויר. ואל מעשה די' בכמה שנא' (נרכזית לו) ויעש אלהים את שני המפוארות הגודליים. יזרעם בעולם הזה ולא יבנם לעולם הבא:

ה' עז' וכגни. אמר רבי סיפון משל מלך שהיה לו מרגלית אחת בא בנו ואומבר לו. תן אותה לי. אמר לו אינה שלך הטעיות עליון ונתנה לו בר אמרו ישראל לפני הקב'ה והוא סבקשים שיחן להם את הטעיה אמר להם אינה שלכם כן העליונים היא כיוון שהטעיות נתנה להם שנابر (חכמים כט) ה' עוז לעמו יתן. א' ר' יותנן אמרו ישראל נחן לו משדי הודיעת שנית לנו את הטעיה שנابر ומשידי אהודנו:

מוזמור כת

מוזמור לדוד הבו לה' בני אלים. ושהה על ידי יחזקאל (ימוקאל לד) והושעתי לצאנו ולא תהיינה עור לבזו. ומה אני עושה להן דוד ירעה אותם שנא' (סס) והקיטות עלייהם רועה אחד ורעה אחיהם את דוד עברי. אמר לו דוד אתה מושיע ואתה רועה וכן הוא אומבר (חכמים כח) הושעה את עפק. אמר לו הקב'ה אני מעכבר אותם הצללו לפני הבו לה' בני אלים (הבו). ר'א בני אלים בני אלמים בני חרים בנים שיש להם מה להשיב לסתום אינן משבין. וכן ישעה אומר (ישעה מט) טו עור כי אם עברי ותרש כטלאבי אשלה טו עור כטשלום ועור בעבר ה'. וכן הוא אומר (נרכזית כב) ויקרא אברהם שם המקום הזהא ה' יראה. אמר לו ראה היה לי להשיבך ולא השיבותך ותרשטי אמר לו הקב'ה מה היה לך להשיב אמר לו אפשר אמרת לי (סס כל) כי ביצחק יקרה לך ורע ועכשו אמרת לי קה נא את בגין. אמר לו איזה זה אח יחיזך אמר לו זה יהיר לאטו וזה יהיד לאטו. אמר לו אשר אהבת אמר לו. שנייהם אני אוהב אמר לו את יצחק) ובשם שהוא לי להשיבך ולא השיבותך בר' כשבאו בני לידי עבירות וכור להם זו השעה ותשא להם פנים שנابر (כתדרר ז) וזה פניו אליך בשם שנשתאי לך פנים לך נאסר הבו לה' בני אלים. ר'א בנים של אותם שנשחתים באילים אברהם אמר לו את יצחק) ובשם שהוא לי להשיבך ולא השיבותך שאני זכר שמו אתם הבו לה' כבוד בשם שאמר משה (ינדרים לג) כי שם ה' אקרא הבו נודל לאלהינו הצללו הצללו לפני אמרו לו פניו אנו יודעים מכמה אמר להן ראו כטה אוכרות יש בפרשא זו והן שמנה עשרה לך נאברה כבוד ועו. אמרו לו פניו אנו יודען מהיבין. נחילה אמר להן טה בתיב בראש הפרשה הבו לה' בני אלים בני אברהם יצחק ויעקב אף אתם ברכו ברבנה ראשונה אלהי אברהם אלהי יצחק אלהי יעקב ומה באוכרה שנייה כבוד ועו אף אתם חנו כבוד לשטו שהוא מהיה מתחים. ומה באוכרה שלישית כבוד לשטו אף אתם ברבוח האל הקדוש. פנו לו שכנה עשרה ברבותו כנרג שמנה עשרה אוכרות שאמר דור בהבו לה' בני אלים: טוטור

טירוש מהרי' הכהן

צדוק ותולו מן הכהנים ומכהנים לנו כהוג. ווף צכובין יק נולו מצהינס כלו וס כהוג ס' פטמות ולהן מיטות למל (ללא נרכנות) [טוטעל]. פ' ומתקננ ערמאס: [כני הלווס]. נילקוט כהוג נילקוט כל חומס ננטחוטים כלו נילקוט למיל הני זומס יוחק אמר הני נטהה: [מלמלה]. פ' מכמה נרכנות חפיות פטעל: [ככוד ועו]. פ' כמןין גאנס זאנכל נאטור זג: [כוי נכס כויה כויה]. גאנס זס וסוס ג' כלוואר מספר נרכנות סטעל: [פאזק נטהיל]. פ' נילקוט פגנון קסיך גאנס לרילונס זקונס (סאטמיאן נילקונט):

פירוש מהרי הכהן

[וְיִשְׁמַנְפֵת פְּנֵיכֶךָ]. פַּי' נוֹכֵחַ מְלֵאָן דְּבָרִים : [נוֹכֵחַ חֲלָפִים]. פַּי' צְדָרְכָךְ לְבָרָךְ תָּוֹרָה מְלֵאָן מְוֹכָה : [וְלֹמַד בְּפָנָמֶתְיוּ] ; נִילְזָמִים לְפָנֶיךָ וְפָנֶמֶתְיוּ לְהַחְלִיאוּ כְּלָמָרְכָיו סָלָה סְקָדְמָפִיּוּ הַנְּיָרָן כָּלָל בְּגַנְעָן דְּמִינְיָנִי : [מְעֻזָּן סָוחָה]. פַּי' הַסְּמָדְקָה וְמְנוּמָנָם כָּוֹה סְצָקָוְלָיִן פָּנְקָה : שְׁוֹנוֹת וְקָפָה זְכִוּת : [נוֹסָה עָזָן]. פַּי' נְזָהָר לְבָל נוֹטֵל מְמַנְנוּ הַיּוֹן נְזָן וְפָוָכל וְמוֹחֵל עַלְיוֹ : [מְעֻלִי סְמָמָה וְגַוָּה']. פַּי' נְעָנִין : כָּלָלָם דְּלִוּסָהָם דְּנִיאָהָן מְנוּכָה אֲרִיוֹת דְּהַמְּלֵל קָלָה סְסִיחָה מְפָקָדָל. עד כְּעַרְכָן שָׂמָס לְסָגִילָה וְעד לְמַחְלָר סְיֻדָּעָה סָגִילָה. כָּהָמָת לְהַנְּחָבָה :

ונכשימים אלו לאלו בעניין שנאמר (תכל'יס מו) ידבר עתים תחתנו הקב"ה סצית לדבריהם שני' (מל'כי ג) ויקשב ה' וישמע. א"ר יעקב בר זבריא בשם רבבי אביו ולא עד אלא הקב"ה מסיר להם מעונותיהם. א"ר אבא לךן אומר*) טר שהן קוראים לטארי דעלמא טר. ד"א טומור שיר לפי שני עממים נבנה בית המקדש. אחר בנה שלטה ואחד בנה עורה לפיכך טומור שיר.

טומור על הרាជון ושיר על השני;

טומור לא

טומור לדור בר ה' חסיתו. ושה (יעי נ) מי בכם יראה ה' שומע בקהל עבדו בשעה שישראל נכנין לבתי בנטיות ואופרים לפני הקב"ה נאולו אותנו אמר להם יש צדיקים ביןיכם ויראי שמיים. והם איטרים לשער בימי אבותינו ביום משה ואחרן ביום שאל דוד ושלטה היו בהם צדיקים אבל עבשו פuni עונותינו נאספו מטנו שנאמר (יעי נ) פנוי הרעה נאף הצדיק. ואומר (תכל'יס יכ) כי פטו אמונים מבני אדם ואין לנו על מי להשען כי כל מה שאנו הולכים לפניהם היא מתחשבת לנו אשר הילך החכמים. אומר להם הקב"ה בטחו בשמי והוא עופר עליהם שנאמר (יעי נ) יבטח בשם ה' ולמה שבכל מי שבוטח בשמי אני מצילו. תרע לך שכן חנניה מישאל ועוריה בטחו בשמי והצלתי אותם שכן נוכרנאץ אומר להם (דיניל נ) בריך אלהון ר' שדרך טישך מעבד לנו ר' שלח מלאה ושוב לעבדוה ר' התרחיצו עלותי. וכן דניאל בשבי שבתחי מילתתו טן הבור שנאמר (דיניל ו) והוסק דניאל מן נובא (זס) ולמה ר' הימן באלהיה. אמר דוד הויל וכך הוא הבהיר שבבל הבוטח ברך אתה מצילו. ברך אני בוטח. ד"א בר ה' חסיתו ושה (יעי מ) ישראל נושא בה אטרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם כל הימים שאנו משועבדים אנו בבושה. נאלהנו אין לנו בושה. לפי שנאולת נאולת עולמים הוי תשועה עלומים. עולם אין אום אלא עלומים .. אמר הקב"ה אני הוא שנאלת עחים ואני הוא נאלתם שנאמר (זס ט) כה אמר ה' ונ' אל תירא יעקב כי אני נאלתיך כי נאול אני אין כתיב אלא נאלתיך אמרתיך דבר ונעשה מעשה. אמר הקדוש ברוך הוא אמרתיך שנאלאך כמו שנאלתיך שבון כתיב (ירמיש ל) כי פדה ה' את יעקב וגואלו אין כתיב באן אלא תאלו. אמרו ישראל לפני לא כבר נגאלנו על ידי משה וכן על ידי יהושע בן על עלי השופטים וטלבים והיינו חורין ומשה עברין והיינו בבושה כתמי שלא נגאלו. אמר להן הקב"ה לשער לפסי שנאולתכם על ידיبشر ודם היום כאן ותחר בקדב לפיכך נאולתכם נאולת שעה. ועבדיו אני גואל אתכם על ידי עצמי שאני חי וקיים לעולם לפיכך לא חבשו ולא חכלמו עד עולמי שנאמר (יעי מ) ישראל נושא בה תשועה עלומים לפיכך לא חבשו ולא חכלמו עד עולם עד אמר להם הקב"ה לשערם אתם בחורים והיה בהם כח לבושה. ועבדיו שהזקנחים ואין בהם כח לבושה הוי לא חבשו ולא חכלמו. אמר דוד רبش"ע בשני הגאלה אין לנו בושה שני' בר ה' חסית אל אבושה לעולם. ר' זשה (תכל'יס ז) יבושו ויבהלו סדר כל אויבי א"ר יותגן לעתיד לבא הקב"ה רן את הרשעים וכחוריון לניגנים לך. נאמר ישבו יבושו. וא"ר יוחנן לעתיד לבא הוא דן. אותן וטורין מן העולם. א"ר שטולבר נחטני לעתיד לבא הקב"ה סבאי כל אומה עכו"ם והיא קורא לאלהיה ואינו עונה אותן וכיון שרואים שאין עוניים אותן שנאמר (יעי מו) אף יצעק אליו ולא יענה לך שאין בה מפש ואח' הילכין לפני הקב"ה וחוריין עליון ואומרים לו אלהינו לא ענו. אוחנו עבשו באנו אצלך מיד הוא דן אותן וטורין מן העולם. אר"י אל תאמר לעיל אף בעה זו עשה בן הקב"ה בימי סיסרא ובימי סנחריב וטרד אותו מן העולם. אמר ריב"ל ראה במה היא כח הבושה. שב' פעמים הוא טוכרה ובו. בלשונו מאביש לאומות העכו"ם ובו סברך את הצדיקים שנאמר לא חבושו ולא חכלמו. אמר ריב"ל אלטלא. לא נכתב ספר יחזקאל אלא לטען תוכרי ובשת שכחוב בו אלא שלא יהא לך. פתחן פה ר' כוון שראה דוד שכך היא הבושה קשה התחל מפלל עליה ואמר בר ה' חסית אל אבושה לעלם: **דבר אחר זשה (תכל'יס ג) יבושו כל עובדי עמל.** א"ר יוחנן בשם רב נחמן עתיד הקדוש דבר זאה. ברוך הוא ליתן ממש בעז לעתיד לבא והוא באה ומשתוחה להקדוש ברוך הוא אחר כה

* חוליו ז' ע' חומשי ה' מר' גור

פירוש מהר"י כהן

לו סכליו פהליו כן פה סכליו לך סכליו לכל טעמי ה' סנוול: [עליו פהלה]. פ' על כתית: [להל כלן חזקיות]. פ' נפסוק מי נכס ייחוי פ' וג' כתיב כתוויס אלר נך וסיו טו מיטוינס מיטוינס נקס' על סלהה יט נכס זדוקים סמכון נהפלנו מי נכס וג' נסכל. ותמלוי כן כתיב נס יונעם נס פ' פסוק דנ' ס' קיליקס טוות דנדפעון ולפיכן נטילים ויפען. נהלהז זאו דקממר נספוק נטמו נטמי וסוק טמוד עלייס: [למס וקו']. פ' ד' נס וס מקומו נס יט וט ספוק יטס

כך היא בושה לעובדיה. א"ר פנהם עתיד הקדוש ברוך הוא ליתן פה לעכו"ם ומדרבת לפני עובדיה לעתיד לבא ואומרת להם הנחתם לחיי עולם קונה שמים וארץ והשתחוותם למשיח. שנאטר עליו (פס קלו) פה להם ולא ידברו ועשיותם את הטפל עיקר. א"ר יותנן אל תחתה (שבשירך הקדוש ברוך הוא בטני נזון כח בעכו"ם והשתחו לו. אמר רבי תחליפא וקרא טסייעו (פס ג) השתחו לו כל אלהים. ישתחוו לו אין אומר אלא השתחו לו שכבר השתחו לו בטני. ר' יהודה ור' נחטיה (חרד) אמר מה עכו"ם נעשה פרקים פרקים כך עובדיה נעשה פרקים פרקים שנאמר (זכריה יד) וזה תהיה המנפה ורבנן אמרי מה עכו"ם ניתכת באור בן. עובדיה ניחכין באור ... ר' יהושע בן לוי ור' שמואל ור' נחטיה אומרים. בשישב הקדוש ברוך הוא לדון את העכו"ם וישראל לעתיד לבא. לישראל הוא דין אותם לובות והעכו"ם מתרבישין ... וטהו עושה מכם יציר הרע בינוין והן אומרים מבקשין לנו את דיננו שיחפה. מה הקדוש ברוך הוא עושה דין אותו וטהיבן וטהבישין שנייה. שאליו שתקו. לא נחביישו אלא. פעם אחת לכך שני פעמים ימושו ימושו. ולעתיד לבא. כל אותה עכו"ם קורא לאלהיה יש קורא לבנה ויש קורא להטה ואין עוניין אותן לפה שאין בהם. ממש והן טהבישין שלא יענו אותן שנאמר ימושו כל עובי פסל ואח"כ בגין אצל הקב"ה והוא אמר להם עשיהם. טפל עיקר ואני עושה לכם עיקר. טפל ואני עונה לכם לפי שלא. באתם תחלה אצלי. שאלטלי באתם תחלת היתי עונה אתם שנאמר (קהלת יח) ישועו ואני מושיע אלו אלהים. על ה' ולא ענס זה הקדוש ברוך הוא שאינו עונה אותם. לכך שני פעמים ימושו ימושו. רבי יהושע בן לוי אמר לעתיד הקדוש ברוך הוא דין את ישראל ומוכן ונוחן לצדיקים ריכושים שכנסו לנ"ע ומכם את הרשעים לגיהנם. וחוזר ומוציא אוחז ומכוון לנו עדן. ואמר להם הרי מקום לצדיקים ועוד מקומות פנויים שלא תאמרו אלו הינו עושים. תשובה לא היה לנו מקום פניו בגין עדן. עם הצדיקים. ומוציא את הצדיקים פנוי עדן ומכוון לנו ריכושים. הרשעים ועוד מקומות פנויים שלא תאמרו אלו נחיה בנו לא היה לנו. מקום פניו בנוינהם אלא הרשעים ירשו נוהגם שלכם ושליהם. וזה שאמר הכתוב (יעי ס). תחת בשחטים משגה יורשו ואתם יורשים גן עדן שלכם ושליהם. ולפי שהם טהבישין אמר רוד אל אבושה לפה היא הבושה לרשעים שנאמר (קהלת ל) ימושו רשעים ירמו לטאול. אמר רב כל טה. שנוחן בה פנים לא יראה באותה טובה שנאמר (פס ל) מה רב טובך אשר צפנת ליראך. אמר רבי אבדימי רצון חיפה שלש מאות ועשר עולמות עתיד הקב"ה לעשות לכל צדיק וצדיק שנאמר (פס ל) להנחלת אהבי יש י"ש בגימטריא הכוי הו. אמר רבי יצחק בן תרדין חרבו של הקדוש ברוך הוא שש עשרה פנים שנאמר (יקוקה כה) החחדרי הימני השמי השמאלי אינה פנוי מועדות. מה אם מרת פורענות שהוא מטעטה כך מדת טובה שהיא מרווחה על אחת כמה וכמה. אמר ר' יודן בשם רבי אליהו בר אבינהו שני. בני אדם גילה הקדוש ברוך הוא את הקץ ליעקב ולדניאל. ליעקב שנאמר (כרחות מט) ויקרא יעקב אל בניו ואתר כך העלים מסנו מה כתיב אחריו ראוון בכורי אתה . וכן דניאל שנאמר (דיחיל י) ובאתה להביגך את אשר יקרה לעמך באחרית הימים . וכיון שבא לננות את הקץ מהו אומר (פס יג) ואתה דניאל סתום וחתום הדברים . אמר רבי אבא בר כהנא אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אהם צפנתם לי את התורה ואת המצוות בעזהו ואני צוף לכם מאותו הטוב שמתוקן לצדיקים לעתיד לבא שנאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך . אמר רבי יודן אמר הקב"ה אתם לפי בחכם ואני לפי בחי . אמר ר' יונתן שלשה לשונות [נאות] הן . לשון רומי לקרב . לשון יווני לדבר . לשון אשורי לחהפל . הוי תצטט בסכה מריב לשונות . ברוך ה' כי הפליא הכו ליבער סצורה זו רומי . אהבו את ה' כל יראי אסונים נוצר ה' אלו שעוניין אמן באמונה . ואמר ברוך מה תהיה המתחים ועדין לא בא ומאmins ביה שאני בחה המתחים . אמר ברוך גאל ישראל ועדין לא גנאלו אלא לשעה וחזרו ונשתעבדו והם מאmins שאני עתיד לנאלם הוי אמונה נוצר ה' . אמר ר' אחא בר אדא (חילכי נ) ושבתם וראתם בין צדיק לרשות בין עובד אלהים לאשר לא עבדו שלא יעשה אדם תורה קדרום להשתמש בהן ולא עטרה להשתער בהם . א"ר שמואל בר נחמן בין עובד לאשר לא עבדו אינו דומה שונה פרקו מה פעים לשונה מה ואחר . מה כתיב חזק ויאמץ לבבכם כל המיחלים להען . שנאתי השומרים הבלי שוא נן עדן אומר שנאתי השומרים הבלי שוא ולמי אני מחבב לכפי שהוא משמר פקודיך . נוהג אומר אהבת השומרים הבלי שוא . ולמי אני שונא לטמי שהוא משמר פקודיך . לעולקה שתי בנות הב הוב . נן עדן אומר תנ לי שלוי וגיהנם אומר תנ לי שלוי . (ד"א) כי כל ביגון

פירוש מהר"י הכהן

יטמיים : [פרק מהדי]. טי' וקלו' כס כל מעין טי' כ"ה על הינו אל קכל'ה : [ה' גאנז גנו]. טי' טכני הילגע לזכונות טמלה'נו וג' ועליקס הכל' האט פינ' מועהוט'יכלומ' ליל'ז'וח טלקס פינ' יט ען פס ד' פיטס פט' ד' על ד' כס פס עז' : [גיטא טקס]

בגון חי. אמר ר' תנחים בר חייא ארבעה מתיישין את הכהן. העון והרדרך והצענית והגלות. עז כשל. בעוני חי. דרך (תכלios קכ) עינה בדרך חי. תענית ברכבי כשלו טczos. נלות (חיכא ה) ישתרנוulo על צוארי הבשיל חי. אמר רבי תנחותא אף חזקה למאן דטנקט שנאמר (תכלios לכהן) לבי סחרת עובני חי; ב

מומוד לב

לדור משכילים אשרי נשוי פשע. זש"ה (מ"ל עז) ארוח חיים למעלה למשכילים מי שהוא מסתכל למעלה מה כתיב עליו אורח חיים למעלה למשכילים בנוו של קrho שנסתכלו למעלה נמלטו וכן הוא אומר (פרק ל' לד) הביטו אליו ונחרבו. ואביהם שלא נסתכל למעלה ירד למטה שני' (CMDZUR עז) וירדו הם וכל אשר להם. וכן בדור שנסתכל למעלה נמלט שנאמר לדוד משכילים ובן אהיה מוצא בנבוכדנצר שני' (דנוילנד) עני לשטיא נטלית. מה אם הרשעים שהן חיובים להקב"ה כשהם סתכלין למעלה הקב"ה מוחל להם. לישראל שם בני אברהם יצחק ויעקב אם סתכלין על אהת בטה וכמה. אטר לדוד אני מסתכל למעלה שנאמר לדוד משכיליםומי שהוא מסתכל הוא כסוי חטא. וכן הוא אומר (צמ"ל ח יט) והוא דוד בכל דרכיו משכילים. ואומר (זס) יירא שאול כי הוא משכイル מادر ומפני שהיה משכイル היה כסוי חטא. שהיה פורש ממעשיו והזה לפניו הקב"ה וכן הוא אומר חטאתי אודיע ועוני לא בסותמי:

אשרי אדם לא יחשוב ח' לו עון . אמר רבי יוסי בר יהודה שם עשה חסובה שלימה שלבו עkor עליו הקדוש ברוך הוא מרהמו ומתול לו . רבי אליעור בן יעקב אומר עונות שהתורה עליהם זה אפיר להתוות עליהם שנה אחרת וعليו הבהיר אמר (טלי כ) ככלב שב על קיאו . ורבנן אמרו עבירות שהתורה עליהם שנה זו צריכה להתוות עליהם שנה אחרת לקיים טה שנאמר (טליים כ) וחטאתי נגיד תמיד ומאי עביד רבי אליעור בן יעקב להאי רבנן אמר לך شيء בוגר לבו ודעתו אבל אין מזוכין בפיו : אמר רבי פינחס בשם ר'ABA בר פפה על ידי שאין לך מזבח את מבזה על דבר קונך . תאלמנה שפטיך שקר . אתה מתגאה על שאין לך עונות של שנה זו . אך הונא בר אבא בשביבך כתבתך על עצמי כביבול שני שבחן שנה (מייככ ז) מי אל כטוך נושא עון ועובד על פשע . דאנשי חובין וכן הוא אומר (ישעיה ט) גם אלה תשכחנה לך אמר רוד אשרי נשוי פשע . ואין ברוחו רטיה . שלא עשה חפלתו של רמייה . הרימות רב' היריבוי .

שழחו ביה' וגילו צדיקים. ר' יודן בשם ר' ברכיה אמר שלא יהו הצדיקים אומרים יצאנו מבללי ישרים אף לאדייקים נוחן רגנה שנא' (חכמים לד) רגנו צדיקים בה'. א"ר יהודה בר' סימון אמר הקב'ה רט'ח אבראים יש ברך ורט'ח מצות עשה יש בתורה אם קיימת רט'ח שבתורה אני מקיים רט'ח איברים שבנו פרש שנאמר (חכמים לד) שומר כל עצמותיו אמר ר' אליעזר בן יעקב בשם ר' פנחס בן יאיר אמר הקב'ה (ישעיה מו) אני עשית ואני אשא אני אסבול ואטלהן אני עשית יוצר הרע ואני אשא הוא אני עשית ואני אשא :

Digitized by srujanika@gmail.com

רְגָנָנוּ אֲדִיקִים בָּהֶם. וְשָׁהֶה (ז'יר ד') נוֹפַת חַטּוֹפָנָה שְׁפָתּוֹתִיךְ אָמָר הַקְבֵּיהַ אֲנִי אֲוֹהָב לְשָׁמוּעַ אֶת קְוִילָךְ. בֵּין מִשְׁבָּחָת בֵּין מְרֻגְנָת אֶל חַטְמָנָעִי קְוִילָךְ. (פס כ') כִּי קְוִילָךְ עֲרָב. אָמָרוּ לִפְנֵי הַקְדוּשָׁ בְּרוּךְ הָא יַעֲקֹב מְרַנְןָן עַל מַיְלָא עַלְיִי. בְּשִׁפְתּוֹיו שְׁמָחָה הִיא לִי בֵּין מִשְׁבָּחָת בֵּין מְרַנְןָן. וּכְנֵן הוּא אָוֹמֵר (ירמִיכָךְ לְהָ) רְגָנָנוּ לְיַעֲקֹב שְׁמָחָה וּכְנֵן הוּא אָוֹסָר. (ז'יר ד') נוֹפַת חַטּוֹפָנָה שְׁפָתּוֹתִיךְ כָּלָה. בְּלִשְׁאנָךְ. דְּבָשׂ וּחַלְבָּת תְּחַת לְשׁוֹנָךְ. בְּחַכְךְ וּחַכְךְ. בֵּין הַטּוֹב. בְּגַרְוָנָךְ (קְלָילִיס קְמַטָּה) רְוַמְמָות אֶל בְּגַרְוָנָם. הַכְּלָל מְרֻגְנָנִים צְדִיקִים מְרֻגְנָנִים שֶׁנְאָמָר רְגָנָנוּ צְדִיקִים. וּרְשָׁעִים מְרֻגְנָנִים. אֶת מַוְצָּא בְּפֶרַעָה בְּיוֹן. שָׁבָאוּ טְשָׁהָה וְאַהֲרֹן הַתְּחִילָה אָוֹמֵר (סְמוֹעַ ט') הֵי הַצְדִיק וְאַנְיָ וְעַמִּי הַרְשָׁעִים אֶבְלָן אֵין הַרְשָׁעִים מְרֻגְנָנִים.

פירוש מהרי הכהן . עיין כיכס פ' ויחי דף מ"ה כו' ע"ג : [בכטול חי] . וזה קלי על טס' חמת יר' כמלות כדלקמן נטריה מתני' כ' כידי . אך יכול קוט : [נמלן דנטט] ; פ' (מי טגלקם, ונחפס לוגקה טכו) ספהר וכדמינו רחים : [מבלין] . פ' כלחץ דסיוינו כמלטש זו פירוטו כהן (זון כטכלות זוכו כיון בנטכל נמנט כדחיט בעין נבי פבע זגו') אך יקסוב כ' (ען זגו' : [ליך מזוז וגו']). פ' זס (ה) ליטן טפס לאנה על דרכי רגען כי הם (ה) יפהה על כלחצונות וארס (ה). יאיך (ו) הדומות סרי (ה) יתודס חומט טנק כלל' וונז דרכי כב' מ' פקטוב נטורתו וסקודו וגו' . (ו) רקה נומר טחים (ה) ובה (ו) מדוקט וגס (ה) יטיס נגד מעינו סיטנות (ה) ידע געלאטו טום הטה ויקל' כה' כי (ה) ידרג למפרע כלל' וכן (ה) לרין עכ' (ט) לטחוות קמיד גס על כלחצונות : [דמאנטי חוטין] . פ' דדריס גונט מלען מיגשי וטבשב וכו' לערוי גסוי פצע :

31

מדרש תהלים מב 38 טומור לנ' לד

מרנני. לפניו עד שטביה עליהם מכות אבל הצדיקים אין כן רגנוצדיקים אל ה' אך בתיב כאן אלא בה' בוטן שהן רואין מיד מרנני שנא' (סס יי) וירא ישראל את היד הנדרלה טיר (טט) או ישיר משה ובן הוא אומר (ויקיר ט) ויבא משה ואהרן אל אוהל טועד והצא אש מלפני ה' טיד (טט) וירא כל העם וירונו. ובן הוא אומר (רכ' ז) וכל בני ישראל רואים בחדת האש וכבוד ה' על הבית לך אמר דוד רגנו צדיקים בה' הכל מרנני לפניו. שדים וארעץ מרננים. שטש ויריח מרננים. ובוכבי אור מרננים. המלאכים סרנני ובן הוא אומר (טהליים קמ"ה) הללו ה' כל מלאכיו. ע"פ שהבל מרנני לפניו רינון של צדיקים ושל ישרים נאים מן הכל שנאסר רגנו הצדיקים הודיע לה' בבנור שיו לו שיר חדש לטמי שעשה חדשה שנייה שדים ושיכן בארץ שני' (סמות ככ) ועשו לי סקdash :

טומור לנ' לד

לדור בשנותו את טעמו. וש'ה (קהלת ג) את הכל עשה יפה בעתו. א"ר תנומא בעונתו ברא הקב'ה את העולם מלטר שהיה הקדוש ברוך הוא ברא עולמים והוא מתריבן שלא היו ראוי להבראות אלא אמר דין לא הנין לי ורין הנין לי א"ר טיטון ראי היה אברהם אבינו להבראה תחלה לארם הראשון אלא אמר הקב'ה אם כורא אני את אברהם תחלה אם יקלקל אין כי שבא ויתכן. אלא הרי אני כורא הראשון תחלה שם יקלקל יבא אברהם ויתכן ד"א את הכל עשה יפה בעתו. הג' צדיקים היו יסוד עולם אדם הראשון ונח ואברהם. ד"א את הכל עשה יפה בעתו כל מה שעשה הקב'ה בעתו פירות חמוץ נאכלים ביטות החורף. פירות קרים נאכלים ביטות החמה. ד"א את הכל עשה יפה בעתו. כל מה שעשה הקב'ה בעולמו יפה עשה. אמר רוד לפניו הקב'ה כל מה שעשית יפה והחבטה יפה מן הכל. ובן הוא אומר (טהליים קד) מה רבו מעשיך ה' בולם בחכמה עשית. כל מה שעשית יפה עשית. אבל השטות שבראת מה הנאה יש לפניך. כשהודם טהלה בשוק ומקሩ את בגריו והתינוקות רצין אחריו והעם משחקין ספנו וזה נאה לנו. אמר לו הקב'ה הוד על השטות אתה קורא תינך חייך שתצטרך לו ובן שלטה אמר (טהליים יג) בו לדבר יתבל לו. מהו יתבל לו יתנסן לו בעין שנאסר (סמות ככ) אם חבול תחבול. ד"א אמר לו הקדוש ברוך הוא הוד על השטות אתה קורא תינך הייך שחצער ותתפלל עלייה עד שאחננה לך. לא עשה מעת עד שהליך הוד אצל אכייש שנאסר (טהליים כה) ויקם הוד וברח מפני שאל אמר לו הקב'ה הוד אצל אכייש אתה הולך אחטול הרגת גלית ואחיו של גלית שומר ראשו של אכייש הוא וערין לא נטחג דמו ואתה הולך אצלו וחרבו בידך כיוון שראו אותו הרוי אגיסו בארגליו אמרו לו הרי הוד שהגע אחיך. באו אצל אכייש אמרו לו נהרונ לטמי שהרג את אחינו. אמר להם אכייש ולא במלחמה הרגנו ואילו אחיכם הרג אותו לא במלחמה הרגו ועבדיו שהרג זה אחיכם לא בך התנה עמו (טהליים זז) אם יכול להלחם אתך והכני אמרו לו אם בן עטוד מכסיך ותן המלכות לך. ובן הוא אומר (טהליים כט) הלא וזה רוד עבר שאל טלק ישראל ואנחנו נהייה עברים. הטווע בדברים. באותה שעיה נתירא דוד המתייל אמר (טהליים כד) יוםaira אני אליך אבטח. התחיל דוד טבקש ומתחפל ואומר רבונו של עולם ענני בשעה ההו. אמר לו הקדוש ברוך הוא מה את מבקש אמר לו סאותו השטות שבראת שקראת עלייך תינך. אמר לו ולא אמרתי לך (טהליים יג) בו לדבר יתבל לו הויל ובן הוא אני נתנו לך לדור בשנותו את טעמו לפניך אביטלך. וכי אביטלך היה והלא אכייש היה ולמה נקרא שמו אביטלך שהיה צדיק כאביטלך ובין ששתע רוד בך נחבה ומתיירא. ובן הוא אומר (טהליים כט) וישם הוד את הדברים האלה בלבבו עשה עצמו בשיטה ומשנה עצמו והיה בותב על הדלחות אכייש מלך נת חייב לי טאה רבו ואשות חסמים. ובתו של אכייש הייתה היא ואמת שותות. והיו צועקות שתיהן ומשטה מבנים ורוד היה צועק ומשטה בחוץ. אמר להם אכייש וכי יודעים אתם כי שחרר משונעים אני. באותה השעה שמח רוד שיצא לו השטות ומתוך אותה השטחה עשה לו השירה הזאת. אמר לו הקב'ה רוד טוביה היא השטות הה' אברכה את ה' בכל עת ובן הוא אומר את הכל עשה יפה בעתו ובן את יצא בתחילת בראשית (ג'רג'זיט ה) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב טאר פורה .

פירוש טהרי הכהן

[וב נלה לפניו]. נספחים: [טהטרך לו]. נלקטן נסנחו לך טפחו: [דר' ג' וכו']. נלקטן סמולן סי' קל' ג' נסוכ ד' ג' על זה ליק למג לו סקנ'ס וכו': [ססי' האנטו וכו']. ט' נסוכו כל גלום וכילוקט פסי' האנטו וכו' היינו ומלוי סי' סכלו וצזענדו כלומר על רוד האנטו נסוכ ד' ג' נסוכו לפון יד מי צחחות טלו. עיין נסוכו ערך האנטו. ווועל נסוכ ד' ג' נסוכו נסוכו ושיין דעתך טוועס: [ווארה אנטו]. נילקוט כתוב מכתו ג'גד:

פודלה ה' נפש עבריו. אמר רבי שטואל בר נחמן (מלוי כה) אם רעב שנואך האבילתו לחם במתה הבהירוב מדבר זה יוצר הרע אדם מהלך עם חברו שעיה אחת נעשה אהובו ויצר הרע נולד עם האדם ונולד עמו כל ימיו שנאמר (נרותא ח) כי יוצר לב האדם רע בגעוינו אם מצא מקום להיפלו בן עשרים בן ט' בן ע' בן ט' הוא מפלו יש לך שנוא גדול מוה. אמר ר' שטואל בר נחמן אם עכר עלייך יוצר הרעה האיכילתו מלחתה של תורה שנאמר (מלוי כה) אם רעב שנואך בו ואם צטא השקחו טיס מיטיה של תורה שנאמר (וועיכ נס) הוי בכל צמא לך למים למה (מלוי נס) כי נחלים אתה חותה על ראשו. מהו זה ישלים לך. ישליםנו עסך. ואומר (זס טז) ברכותה הדרכי אישנים אוייביו ישלים ארשו הוי (קהלות נס) כל עצמותי תאמRNAה ה' מי כטוך. מציל עני בחוק טמנו. אמר רבי אהא מציל יעד טוב מיצר הרע. עני ואכין פנוולו. יש נוילה יותר טוו. (יחוקול כח) ובשוב צדיק מצדקתו ועשה על אבר רבי יצחק ברבי מנחם כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו וכן עדן בפני עצמו שנאמר (זז לו) ונחלה עדנית תשקס:

מזמור לה

לדור ריבת ה' את יריבי. זשה (וועיכ נס) לבן שטעי נא זאת עניה ושבורת ולא טין. וטסה את שכורה פון הצרות ולא טין הרבה. לפה שעומדין עלי ואין לי מי שלחים בעדי אלא אתה וכן הוא אומר (פסלי ט) כי דרוש רפיט אותם ובר אמרה בנסת ישראל אם אין אתה עומדים לי אין טי יעמדו לי ראה מה הם עושים לי. וכן הוא אומר (מייכ נ) ראייה ה' עותחי ראייה כל נקחטם (זס) רבת ה' ריבי גפש שמעת חרפתם. ה' עטוד אתה עלי. וכן דוד אוכר (קהלות ס) הבה לנו עוזרת צער לך אמר דוד ריבת ה' את יריבי. יכול עבר בשיר ורס לוטר לבعلיו ריבת אדוני אובי וצא ולהלחם עלי. והקדוש ברוך הוא אסר לדוד עסוק בתורה ואני לוחם את מלחתך. וכן משה אומר (כמאנר כה) על בן יאסטר בספר מלחות ה' אם עסתקתם בתורה שנכתבה בספר אני גלחם על ידיכם לך אבר דוד ריבת ה' את יריבי. החוק פגן וצנה. אמר לו הקדוש ברוך הוא וכי אני צדיק למגן (יעשיך ט) יהיו כטוץ לפני רוח אני גופח בהן והן פורחות וכן ישעה אומר (יעשי ט) קול אומר קרא ואומר מה אקרא כי רוח נשבה בו. אמר לו הקדוש ברוך הוא דוד מה אתה עושה אמר לו אני משבחך וכן הוא אומר כל עצמותי תאמRNAה ה' מי כטוך:

מזמור לו

למנצח לעבד ה' לדוד נאם פשע לרשות והוא שאמר הבתווב (לכרים נג) אשריך ישראל מי כטוך עם גושע בה'. הקדוש ברוך הוא עיטה מלחתן של ישראל והנצחון של ה' וכבה'א (זס נס) לכל האותות והטופתים ולבל היד החזקה אשר עשה משה. אליהם אינו אומר אלא משה והקדוש ברוך הוא שלחו והנצחון של משה. וכן דברוה איטרת (זומטיס ג) קום ברק שביה שביך. וכן דוד בשירד לנויות הפלשתים מהו אומר (ס'ה יי) וידעו כל סטלאות הארץ כי יש אליהם בישראל. וכשהיו מענות (זס ימ) ותענינה הנשים המתחקות וגוי יהודה ברכבותיו; אמר דוד לפניו הקדוש ברוך הוא נתת לי הנצחון ואיך אני נתן לך את הנצחון לנצח לעבד ה' לדוד. והיה דוד כסחbul בוגליה וראה אותו גבור ומוציאן בכל מני זיין אמר בלבבו טוי יכול לזה בשראה אותו מחרוף ומנדף. אמר מעהה אני יכול לו שאינו סבחד מן הקב"ה שנאמר נאם פשע לרשות מבאן אתה לכד שאין הקב"ה רן את הרשעים אלא בשעה שאין פחרו עליהם. וכן אתה סוציא שהקדוש ברוך הוא אומר לישראל (ירמיט נ) תיסרך רעהך וטשובותיך תוכיחוך לך הוא אומר אין עחד אלהים לנגד עניינו:

כיב החקיק אליו בעינויו למצוא עונו לשניאו. הרישים טסחכים בעיניהם וטחפשים בידיהם וטהרהיין לבם לסתוא איזה עון שהקדוש ברוך הוא שונא שייעשו אותו וכן הוא אומר (לכרים יג) כי כל תועבה ה' אשר שני עשו. אויל להן לרשעים שכולם הם און וסורה ואין עושין אמת בין איש לחברו. דברי טהום און ומרמות וכהורריים באון וועלין על טשכבים וחושבים און. וכן הוא אומר (קהלות לו) און יחשוב על טשכבו. מהו יתיצב על דרכך לא טוב. שניתן

פירוש מהרי הכהן

[ועס עול]. זי' טנוול כקדוק מטה מטה לטול: [עדין]. על גן עדן נטוי טלאו מניאו רליה מלכניינ עריניך גלזון גניס נסיגן טהום גנוין וויז' טנוול נטוק נקם הטהה גנוין: ותימקי

שנתן להם ב', דרכיהם אחת טובה ואחת רעה והן עוזבין את הטובה והולכין ברעה : וכן שלמה
יב' י"ג אמר (מליל ב') העובדים או רחחות יושר השטחים לעשורת רע : י"ה
ה' בשטחים חסרך וכי בשטחים הוא החסר והלא אין חסר אלא בארץ . אלא הרשעים מנסקין
חесר . אדקחך כהרדי אל . אמר הקדוש ברוך הוא לרשעים הצדיקות האלה שאני מנסה לטמי
עשה תשובה והוא נוטלן . (שנאמר) (תכליס לט) צדקחך כהרדי אל . בשם שאין טניין להרים
כך אין טניין לצדיקות ובשם שאין קצבה לתהום כך אין קצבה למשפטיים של הרשעים וכשם
שהרים גודלים כך הצדיקות גROLות . ובשם שאין טי תהום שווין כך אין משפטן של רשעים
שיים . רבוי יאשיה הנדרול אמר צדקחך על משפיך כהרדי אל על תהום רבה . ובשם שהרים
קובשין על תהום שלא יעלה ויזיף את העולם כך הצדיקות . כובשות את העונות שלא יאבדו
אותם מן העולם וכן טיכה אומר (מיכ' ז) ישב ירחטנו יכבוש עונותינו :

כ' ערך טקופ חיות באורך נראה אור. א"ר יוחנן עובדא הוה בחדר בר נש היה טרлик את הנר בלילה והיה כבה וטראליקו כבה וטראליקו אטר עד טתי אהיה מתייגע והולך מסתין אני עד שתזרח השמש ואני הולך לאור החטה. כך ישראל נשתעבזו במצרים עטרו משה ואהרן ונאלים. חזרו ונשתחבזו בבבל וחזרו ונגנאלין על ידי זנניה מישאל ועזריה. חזרו ונשתחבזו ליאן ונגנאלו ע"י סתתיהם חשמונאי ובנו. וחזרו ונשתחבזו באדום אמרו ישראל הרי נתינענו גנאליין ומשחנברין אין אנו מבקשים שיאיר לנו בשך דם (לטטה). אלא הקדוש ברוך הוא שנא' (תכליס קיט) אל ה' ויאר לנו. אמר ר' שמעון בן לקיש אמר הקדוש ברוך הוא לישראל מבקשים אתם לסייע עם העכו"ם בעולם הזה אמרו לפניו רבינו של עולם (סס. קמן) אל תט לבוי לדבר רע. לסתה שהן עוללות שנאמר התעלל עליות בראשו. אפילו במנות הנעימות שלחן אין אנו מבקשים שנאטה (סס) ובאליהם במנעתים וכמה אנו חצאים במנות שלך. כי ערך טקופ חיות באורך ונוי. א"ר אושעיא בשם ר' פנהם עתידה ירושלים להעשות טראפוליין לבל הגוים לעתיד לבא שנאמר (ישעיה ס) והלכו נois לאורך. א"ר שטואל בר נחמני על ידי ישישראל משמשין בעולם הזה לאור החטה ולאור הלבנה אבל לעתיד לבוא איןן צריביןathan שנאמר (סס) לא יהיה לך השמש לאור יוסט ומי פאר להם הקב"ה שנאמר (סס) והיה לך ה' לאור עולם. א"ר פנהם בשם ר' ראוון עתיד הקב"ה להביא לתבור ולכרמל וליתן ירושלים בראשם שנאמר (סס כ) נכוון יהיה הר בית ה' בראש ההרים. אמר רבבי יהודה ולא עד אלא שהן עתידין לוטר מני זטר לישראל (שנאמר ויכוננו עיר האליםبشر) :

משוך חסרך לירודיך . א"ר יצחק אלתהי מושך חסרך לאומות העכו"ם . א"ר ינאי אם ארם
מלך נר בשעת האורה . מה הנאה יש לו ואימתי יש לו הנאה בשעה שאיר
לו בשעת אפילה . ואותו חסיד שעשו ישראל במדבר הוא סתוקן להם מאותה שעה טימי משה
ואימתי נפרע להם בשעת חשכה ביתו ירמיה שנאמר (ירמיה כ) הлок וקראת באזני ירושלים .
הוי משוך חסרך לירודיך . א"ר יצחק (קהלת ה) דור הולך דור בא אוטה נבנשה ואוטה יוצא
והארץ לעולם עומרת אלו ישראל שהן עומדים לעולם ואין ארץ אלא ישראל שנאמר (מלחכי ג)
כى תהיו אחם ארץחפץ . ובן הוא אומר (זופעיס יח) ערד יום גלות הארץ וכי הארץ גולה . אלא
אלו ישראל שגלו . אמר ר"א בר כהנא שני דורות נשתפסו בשם המפורש אנשי הכנסת הנדולה
ודورو של שמד . מעשה בר יهوשע ב"ל שהיה אליו זכור לטיב עוסק עמו בדברי תורה והוא
עוסקין במערת רבי שמעון בן יהאי ונתקשה רבי יהושע בן לוי בהלבנה אמר לו אליו מבקש
אתה לשאול אותה לרבי שמעון בן יהאי בא ואני מעמד אותו לך טיד הילכו להם וקרא אליו
לרבי שמעון בן יהאי ועגה אותו מיד אמר לו בן לוי בא לשאול לך בהלכה ולא היה חזק
אבד לו אליו כדי הוא בן לוי לראותך בשר הוא . אפרלו אילו היה אדריך לא נראה הקשת
בימיו ואעפ"כ כל ימי של בן לוי לא נראה הקשת ויש אומרים אף ברורו של צדקהו היה
ירודין בשם המפורש שנאמר (ירמיה כה) כה אמר ה' הנני מסב את כל המלוכה אשר בידכם
זהו שם המפורש שהיו יוצאים ולא היו עושים מלחותם ונופלין השונאים לעניהם וכיוון שנרטו
העוגות וחרב הבית היו נופלין בד שונאייהן . רבי איבר ורבנן אבר המלאים היו טקלפין את
השם שהיה חקוק עליהם . ורבנן אמרו טעמו היה נקלף וביוון שחרב הבית התחילו יוצאים
למלחמה ונופלין שנאמר (קהלת לט) אין סתום בבשרי טפני זעם :

צומרי לוֹן

לדוד אל חתר במרעים. ושה'ה (תשל' כנ) אל يكنא לבך בחטאיהם. ובמה תקנא (זכ) ביראת
ה כל היום. אל תקנא בנין של רשעים. ראה כתה שמן יש בו רביעית או שטנית
אין

(אין לו אחריות) השטן שלם והגער מתכבה וכן הוא אומר (פס כד) לא תהזה אחרית לרע . ואומר (פס) נר רשעים ירעך הלבת האורה שלו . לבך דוד אומר אל תתחר בטרעיהם קנא בנהר שאיןנו נרעך לעולם ואין הנר שלו פוטקמת שניא' (פס ו') כי נר מצוה ותורה אור . לבך אל יקנא לבך . אמר הקב"ה קנא לי שאלולי הכנאה אין העולם מתקיים לפי שאין אדם נשא אשה ובונה בית שאלטלא הכנאה שקינה אברחים להקב"ה לא היה קונה שמיים וארץ . ואיתמי קינה בשאמני לפלבי צדק כי צדך יצאתם מן התיבה אמר לו בצדקה שהיינו עושים אמר לו וכי טה הצדקה הזאת לכם לעשות וכי עניהם היו שם והלא לא היה אלא נח ובניו ועל טה הייתם עושים הצדקה אמר לו על החיים והבהמה והעוף לא היינו ישנים כל הלילה אלא היינו גותני לפני זה ולפנוי זה טעם אחת איה לנו את עצמנו ויצא אבי משובר . אותה שעה אמר אברחים כתה אלו אלולא שעשו הצדקה עם בהמה היה ועופ לא היו יוצאים מיטם ושביל שאיחר עצמו כמעש קיבל שכרו ונשבר . אני אם עשה עם בני אדם שהם ברשות וצלם של המלאכים על אחת כתה וכמה שאנצל טן הטענים מיד (גרחתית כה) יטעה אש"ל אכילה שתיה לווה . וכן שלמה אמר (קהלת ד) וראיתי אתה כל عمل ואת כל בשרון המעשה כי היא קנאת איש פרעהו : לבך אל יקנא לבך בחטאיכם : כי בחזיר טהרה יטלו אמר הקב"ה אין הרשעים כלום חזיר הם תוחלתם וכן הוא אומר (קהלת ח) (טהritis לך) בפרוח רשעים כמו עשב מפריחין כזה העשב וסתיבישין וכן בלבד אומר (חוון ח) רטוב הוא לפני שמש ועל גנתו יונקתו חצא ועד טתי לפני שמש עד שלא תבא תקופת חמה סתיבישין ואח"ב נעשין קוץין ולהיכן הם הולכים באש שנאמר (מקליס קימ) רועכו באש קוצים ולכך בירק רשא יבולן :

בטע כה, ועשה טוב . אמר לו הקב"ה לדוד אם תראה שאני עושה טובה לרשעים אל ירע לך כל כך תוסיף ועשה טוב ואין טוב אלא תשובה שנאמר (כוטע יד) כל תשא עין וקח טוב ומה אם הרשעים שהן מכעיסין לפני ואני לי מהם תועלת עשיית עמהם טובה עטך שאתה בוטח בי ואחה עוסק בתורה ואחה עשה משפט וצדקה ומקרה מעיד عليك שנאמר (ר"ג ה יח) וכי רדור עישה משפט וצדקה על אהת כתה וכטה . לבך בטע כה, ועשה טוב . ולסה היה רוד דומה לפועל שהוא עושה כל ימי אצל המלך ולא נתן לו שכרו והוא אותו הפעול טצר ואומר . שמא לא אוציא בידי כלום אחר וממן שכר המלך פועל אחר ולא עשה עמו אלא יומ אחד כך אני והשקרו ונתן לו שכרו משלם . אמר אותו הפעול ומה וה שלא עשה אלא יומ אחד כך אני שעשיתי עמו כל ימי על אהת כתה ובמה המחייב שמח בלבו . כך אמר דוד (קהלת ז) נתחה עיטה בלביו סעת דגנס ותירושם רבו איתה שטחה בלביו כשראיyi אותך מה עשית לרשעים מעט דגנס ותירושם רבו . רבוי אל עוד אומר מתוך שלותן של רשעים בעולם הזה תרע טהו מתן שכרם של צדיקים בעולם הבא . מה אם הרשעים בר' הצדיקים עאב"ז . הה"ד נתת שטחה הבלבי . (טהritis לך) כתה רב טובך אשר צפנת ליראין :

מוזמור לח

מוזמור לח . ה' אל בקצף תוכיחני . ושה' (ירמיה י) יסרני ה' אך במשפט . במשפט אין כתיב כאן אלא אך במשפט יסרני ביחסו טוביים וכך הוא אומר (משלו יט) יסר בנך כייש תקוה . יקרחו אבל לא למות הוור אל חמיתהו (פס) ואל חמתו אל תשא נפשך . אמר דוד אל בקצף תוכיחני טובה היא התובחה ובן הוא אומר (טהורי ג) כי את אשר יאהב ה' יוכיה . אבל לא בקצף . לבך נאמר אל בקצף אמר דוד טובים הם היסורים וכן אמר (קהלת ח) אשרי הנבר אשר חיסרנו יה אבל קצרי הרוח אנו ואין בנו כח לקלם . אמר רוד להקב"ה רבון כל העולמים אנו חוטאים ואחה קוץף מתויךך אין אנו נגאלין אלא בכוש לנו אהת אהת וכן הוא אומר (מיכא ז) ישבוב ירחבנו יכבות עונותינו לך אל באך תוכיחני . האורג הזה בוטן שהוא אורג ויודע שהשתאי שלו הוא יכול לעבד הוא אורג בחזקה ובזמן שאינו יכול לעטוד אין מכה בחזקה ואנו המסתה ואחה האורג ואין בנו כח לעטוד לא لكצף ולא לחסה . וכן הוא אומר (קהלת ל) מה בצע בדעתי ברודתי אל שחחת . טה שאינו יודע להכות מכה במתה על העין או על הראש וכי שיורע להכות כופתו וככחו על גבו לא על ראשו ולא על פניו בורי שלא יסמא את עיניו או על דבר שאין בו סכנה . וכן הוא אומר (זכריה ג) כתה הטעות האלה בין זיך וגנו' הטעות האלה נרמו לי ליאhab לאבי . שבשתים שנאסר אין מתחם בבשריו טפנוי ועפך . התחליו

פירוש מהרי הכהן

[��מיה קינן] . עיין לקון : [וילג לט]. ט' מלכי לך פוך פט נט נט לנן חצץ חט : [ואל פטטו גנו']. טיפל דקליג דיגל גאנט פוך :

תהלים: מ"ד 87.

טופור לח לט

מדרש

התהילו יישראל אומרים (עורף ע) כי עונתינו רבו למעלה ראש רבי יצחק משל לפה) הדבר דומה לאדם שהיה עבר בנהר והיו רגלו שוקעות והמשי עליו אמרו לו העבר המשו מעלייך ואתה שולף את רגליך . כך אמר הקב"ה לישראל טעני מה אתם אומרים (תקליס קג) אם עונות תשריר יהה טי יעטוד . ישוב רשות מרדכו הרעה הניחו מעשיכם הרים ואני מרחס אתכם . ר' חנינא בר פפא אמר (תקליס מ) כל נפלאותיך וטחשותיך שיבורוז אברהם את הנ吉利ות علينا כדי שנעטוד על העולם . אמר ר' שמואון בר אבא בשם רבי יוחנן הראה הקב"ה לאברהם את הנ吉利ות וכו' בטומור נ'ב :

ט

מזמור לט

למנצח לירוחן פוטר לרוד . אמרתי אשטרה רובי . ושה (וילוי ט) מענה לך ישב חיטה ודבר עצב יעלה אף . קשה לשון הארץ בעז כי בשחתאו ישראל בדבר לא נתמת עליהם גור דין עד שחתאו בפייהם וכן הוא אסור (דנריים ח) ויושמעה את קול דבריכם . ואוּתָה (מלכדר יג) חי אני נאום ה' אם לא כאשד רברתם באוני בן אעשה לכם . (מלזכי ז) חונעתם ה' בדבריכם הונעתם לי בטעיכם איינו אסור אלא בדבריכם וכן הוא אומר (יזעיה ג) כי בשלה ירושלים ויהורה נפל (ירמיה יב) היהת לוי נחלתי כאריה בעיר נתנה עלי בקולה וגנו ובוי בקולה שנאה והלא בקולה אהבה שנאסר (ציר ג) השמיungi את קולך אלא בקולה אהבה ובקולה שנאה אמר סעה (מלכי יט) מות וחיים ביד לשון :

מעשה היה במלך פרט שנטה למות אמור לו הרופאים אין לך רפואה עד שיביאו לך חלב לביא ונעשה לך רפואה . ענה אחד מהם ואמר לו אם רצונך אלך אני ותן לי עשרה עזים אמר לעברינו ונתנו לו הלק לנוב ארויות והיתה שם לביא אחת טינקצ גוריה . יום ראשון עמד מרחוק והשליך לה אחת ואכלה . יום שני נתקרב לה מעט והשליך אחרת . וכן בכל יום יום עד שהיתה טשח עטה ולקח מחלבה והלק לו . וכשהיה בחוץ הדרך ישן וראה חלום שהוא כל איבריו טהורstein זה עם זה . אמרו הרוגלים אין בכל האברים כסותנו שאם לא היינו אנו הולכים לא היה יכול להביא טן החלב . ענו הדים אין כסותנו שאם לא היינו אנו שחלבנו לא היה עשה דבר . העינים אמרו לנו למעלה טן החלב שאם לא היינו מראים לו את הדרכך לא היה עשה . ענה הלב ואמר אני למעלה טן המל שאלםלא לא נתתי לו העצה לא הוועיל כלום . ענה הלשון ואמר להם אם לא הייתה אני מה היהם עושים . ענו לו כל האברים ואמרו לו לא יראת להרמות אלינו ואת סגורה ונתחנה במקום החשך ואפללה ועוד שאין בך עצם בשאר כל האברים : ענה להם הלשון ואמר היום תאמרו אני מלך ושליט עליהם . שטעה האיש את הדברים האלה ונחפוך והקץ . משנתנו והלק לו לדרכו והגעה במקום ונכנס אצל המלך ואמר לו הא לך חלב לביא . מיד קצף המלך וצזה לתלותו וכשהיה הולך ליצלב היו כל האברים בוכין אמר להם הלשון הלא אמרתי שאין בהם ממש אם אני מציל אתכם תורו לי שאני מלך עליהם . אמרו לו הנה . מיד אמר הלשון השיבוני אצל המלך והשיבווהו אמר לו למת צוית לתלותי זו תורה וזה שכחה אמר לו הבאת החלב לביא לך לקרב מיתה . אמר לו ומה איבשת לך וזה לך רפואה סמו ועוד גמ' כן כי לביא קורין אותה כלביא לקחו ממנו ונסחו ונמצא חלב לביא . אמרו לו האברים עבשו לנו סודים לך שאתה אמרת האמת הוא אסור (מלכי יט) סות וחיים ביד לשון . אמר דוד אשטרה רבי ראה הלשון שהוא טוב מכל הקרבנות שנאסר (תקליס סג) אהלה שם אלהים בשיר ותיטב לה' משור פר . ולכך אמר אשטרה רובי וכן הוא אסור (פס קיט) גם ישבו

שרים ביב נדברו :

אשטרה לפי מחותם . וכי יש מחותם לפה אמרו הן (מלכי ט) מרפא לשון עז חיים וו תורה שנאסר (פס ג) עז חיים הוא למוחיקים בהן מכאן את למר שלא נתן הקב"ה תורה לישראל אלא כדי שלא יהו עוסקין בלשון הארץ ולא בדבריו הבטלה . וכן דוד אמר מי רוצה לנכות העולס הבא אמור לו ומי יוכל לקנותו אמר להם בזול שנאסר (תקליס לד) מי האיש החטף חיים נצור לשונך פרע . ומהו תאלמנה שפתך שקר . טהה הוא נמנע (פס ה) מה רב טובך אשר צאנת ליראין :

למנצח

סירוש מהרי הכהן

(ומכו). פ"ז ומכו הרט ביג� לטונו ממו . כו' אCKER אלל פלו כתוכ פולגמאנ גנו' . ווקלע וס כתוכ כלכל עלי יוזו נמנע ונפנד מפטוק דסינו מלהוקו מלה נספוכ על כתוכ כתוכ . רכפיג מה רב פונק גו' :

דרכך

מדרש

טוטור ט טא

תהלים

למנצח קה קייתי ה'. וש'ה (וועו ככ) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו קיינו לו. וושיענו. אין ביד ישראל אלא קויי כדי שניאלו בשכר קוה קייתי. ובן הוא אוטר (ח'יכ' ג') טוב ה' לקייו. שטא חאטר (ירמיה כ) עבר קציר כליה קיע ואנחנו לא נושענו קוה אל ה' וכתייב (תכליס לה) חזקו ויאבץ לבבכם. רוד שקויה לי ענייתו לכך קוה קייתי ה' :

יעלני מבור שאן וגנו'. וב' רוד ירד לבור אלא אמר רוד כבר הייתה בדור שארד לבור ולא הניחני. ובן הוא אומר (עכליס יז) תודיעני אורח חיים לך נאמר יעלני מבור שאן ולא עוד אלא שהיעלני למחרום. ובן הוא אוסר ויקס על מלע רגלי. ולמה עשה לי בר בשכר הקויי ולא רצתה לא זנחים ולא עלות אלא הקויי. אמרו לו בגין אנו יורדים שעשה עטך כך אמר להם מן השירה שאנני אומר. ויתן בפי שיר חרש. וכיו' כל השירות ישנות הן. אלא אמר להם כבר היהי הולך לבאר שהה והביעני אמרתי לו הויל והביואהני הן. לי רוחך ובן הוא אוסר (תכליס נז) השיבה לי ששון ישעך שנטה ממנה רוח הקדרש אמר לו. (תחלתה) אתה נתן לי רוחך

לכך נאמר שיר חדש :

יראו רבים ויראו : כל הרוצה לעשות השובה יסתכל בדור. ובן הוא אוטר (ס'יך נג) עד לאותם נתמיו לך יראו רבים ויראו. ובן הוא אומר (טחות יג) וירא ישראל את היד

הגדולה אשר עשה ה' במצרים מיד. או' ישיר משה :
רבות עשית אתה ה' אלהים שברור לו אברם את הגלות וכו' במפורר נ"ב . רב' יורדן ור' אריה ורבי חמא בשם ז肯 אחד שאמר בשם רב' לוי לא היה יודע אברם שברור לו את הגלות אלא מהקב"ה והוא שישראל אומר (תכליס כט) הרכבה אנוש לראשנו זה הגלות . באנו באש ובTEM . **לניהם שהוא של אש וטמים** . אמר רב' ברכיה היה אברם כל אותו היום עופר ודובם . אמר לו הקב"ה עד מתי אתה ישב ודובם . קטע הדא טיליא . מה את מבקש גלות התחיל הקב"ה חותך את הדבר שנאמר (נרטוויט טו) . ביום ההוא כרתת ה' את אכרם ברית . הוי נפלאותיך ומחשובותיך אלינו בשביבינו . שלא נשתעד בנביהם :

מוזמור מא

למנצח אשרי משכיל אל דל . וש'ה (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט . עיר קטנה זה האדם . ואנשים בה מעט האברים ובא אליה מלך נדול וסיבב אותה זה יציר הרע . ובנה עליה מצודים נדולים במן רברבן . וכיצא בה איש מסכין זה יציר הטוב דלית כל עלמא שמי ליה . וسلط הוא את העיר אמר רוד הויל ולית כל עמא שמע ליה טוב לי רاشמע ליה .
הה' אשרי משכיל אל דל :

דבר אחר אשרי משכיל אל דל . וש'ה (משלו טו) טלה ה' חנן דל . א"ר יוחנן כל טו שהוא מכבר חולים סעבירין סמכו אחד טששים בחלו ומי שאינו טבקרו טוסיפין לו אחד שישים . א"ר אבא אם כמייניה דר' יוחנן יסקון לגביו ביש שיחין בני אנשה ויסקון ליה אל ובלבד שהיה אהובים אותו בנפשו ואעס' בתרוחין לו . ר' אלעזר אמר טו שהוא קובר מות מצוה . ר' אבא אמר טו שהוא משכיל יציר טוב עלי יציר רע . ר'امي אומר טו שהוא נתן פרותה לעני שנאמר ישברדו ויחיהו . ומאי טעמיה דטאן ראמר שהוא משכיל יציר טוב עלי יציר רע שני' אשרי משכיל אל דל . **מאי טעמיה רובי יוחנן דאפר טו שטבקר חולה שנאמר ה' יסערנו על ערש רוי . וטאן ראמר קובר מות מצוה שנאמר ואושר הארץ :**

דבר אחר אשרי משכיל . אמר רב' יונה אשרי טו שהוא משכיל עליו להנחו . כיצד אדם גדול היה יורד מנכסיו משכיל עליו והולך אצליו ואוכר לו לפולני שמעתי עלייך שירושה שבאה לך ושפולני חייב לך אלה לך ואתה פורע לי לכתבהו לידך . וזה משכיל . ביום רעה ימלטו ה' . אין לך יום רעה אלא يوم הסיטה יום יציאת הנפש . אמר הקב"ה מה עשה לך ביום רעה אטלאך שני' ביום רעה ימלטו ה' . ד"א כי זה יום הוא שבתו בו (מלוח' נ) כי הנה יום בא בוער כתגור . מה כתיב בתיריה (טס) וורחה לכם יראי שמי שטש צרקה טהו שמש צרקה

פירוש מהר"ז הכהן

[נדין]. טו' נזכיר מטליס באלל עלייכם [טורי ניכנס] . טו' וכחיך נטילים ורוח נוייכם וגנו' : [למר לו טהלה]. סלי' ה' אל חמלת וכו' ליזנו נילקוט וליינו מתיווכן : [גמאליס] . טו' וכחיך גנו' נטילים ויללו ניכנס וויללו . מיד וויכתו כה' כמו כהס מיד ווילמיין נס' וכון כלון טיל מדקם דדקם לו ופיו : [טינרלו לו] . טו' סנטן לו נטילס ה' מליליות לו ניכנס לנו כטוטנו ולמדנו שיכוכו מלכויות כדמות ותוויל : [קטע כדיל מיליג]. נילקוט וט מלילס ווילס ה' טילוoso כו' געל סהמאל לו חטוך וכטול געל זה מנקה וכטול נס' חחד כו' טה יוכב ווזומס ומגעפל היה מוכס נזעך לו ניכר וויכניל לו סט' פגוט ננדין טהלה מה לחם מנקה מלכויות ציוו טיכון וידע ניכר ווילס סקנ' פטן וכו' כי נכנית נין כטילים כרלה לו טמליכס : [כמונ]. טו' ווילג לו סלונגמו גמן ליה : [מעכין ממן]. טו' מטחולת וכו' מוקפיסט

זכרה אותה הצרקה שעשיהם היא עומדת לכם לאח瞳 הים . ובן הוא אומר (י"ט י"ג) ותען
לrob נטהך . ומזה ונפש גענה תשבעע . הנפש הזאת אין לה טובה אסילו כל מעדרני עולם אתה
סביבלה וטעריבלה . שעה אחת היא מבקשת לצאת מיד ולנווע את סאכלה ומזה וורה בחשך אריך .
ואם חלה טה שכרכו לה יסעדנו . שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי . וכי יש ערש של דוי . כשהארם
חולת ביום ראשון או מה הוא עושה צרייך תפלה ובן יום שני ויום ג' ביום ד' אומרים מה עשה
אומר דוי הוא . אותה שעה אמר הקב"ה נעשה דוי בעניי כל אדם אני סועד ומעמידו עבשו
לכך יסעדנו על ערש דוי . ומזה כל משכבות הפקת בחליו . כל מה שחתא כל הימים שהוא עומד
על רגליו הקב"ה הופך עליו חלייו לכך כתיב כל משכבות הפקת . אמר דוד אני אינו בן אלא אטרתי
ה' חנני . אויבין יאמרו רע לי . ובין אויבים היו לו לדוד והכתיב (צמ"ל ח י"ח) וכל ישראל
ויהודה אוהבים את דוד . ואיתר (ט' ג' ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו . אלא כי הם
אויביו אותם שרצו לעישוק ולהחטום ולא היה פניהם כבר הוא אויביו :

וְאָמַר בְּאֶלְעָזֶר אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֶל־מֹשֶׁה קָרְבָּן לְפָנֶיךָ יְהוָה קָדְשֶׁךָ כִּי־בְּאֶתְנָחָתְךָ נָאָמַר שָׁׂוֹא יְדָכֶלְבָוּ נְכַנְסֵיכְנָה לְבָקְרָנִי אָמְרִים לְיִהְקְרָבָה יְרַחֲם עֲלֵיכָ וּבְפִיהָם מַתְפָלִין עַלְיָ אַבְלָל בְּלֵבָט יְבַקְשׁוּ אָוֹן לִי בְּפָנֶיךָ סְתָאָלְלִין וּכְשִׁוְצָאִין לְחוֹזֵן יְדָבָרוֹ יְיחִיד עַלְיָ יְתַלְחַשׁ סְפָרוֹ דָבָר בְּלִיעָל יְצָוק בּוֹ אָמְרוּ פְקָח הַוָּא דָוד יְדָעַ עַל מָה עֹשֶׂה אֶת הַרְבָּרָה הַוָּה יְכֹלַה הַוָּא לְעַמּוֹד אֶלְאַ רְטָאִי הַוָּא כְּדוֹי לְהַכִּיר דָעַת שֶׁל כָּל־אַחֲרֵי אַחֲרֵי לְבָרָךְ נָאָמְרָה דָבָר בְּלִיעָל אָמְרִים לִי טִי אָמְרָה עַל־יְדָךְ רְבָר זֶה שֶׁמְאָא אָדָם נְבָרֵי אָמְרָה לְהָמָם אִישׁ שְׁלוֹמִי אָשֶׁר בְּתַחְתֵּי בּוֹ אָמְרָה דָוד אִינְיָ נְתַנְתָּ אֶת דְּבָרֵיכֶם בְּלָבִי אֶלְאָ אַנְיָ בּוֹתָח בָּרָךְ וְאַתְּה הַתְּהִ חָנָנִי וְהַקִּימָנִי וְאַשְׁלַמְתָּ לְהָמָם אָמְרָה לוֹ דָוד מָה אַתָּה טְשָׁלָם לְהָמִירָעָה אָמְרָה חָסֵם וְשְׁלוֹם וְאַנְיָ בְּחַלּוֹתָם לְבּוֹשֵׁי שָׁק בְּשַׁחֲלִיתָהָי הָמָם הַיּוֹ טַתְפָלִים עַלְיָ שְׁאָטוֹת וּבְשָׁהָם חֹלִים אַנְיָ מַתְפָלָל עַלְיָהָם וּמַתְכָסָה שָׁק עַנְתִּי בְּצָוָם נְפָשִׁי אָמְרוּ לוֹ דָוד טִי יְדָעַ מָה הַשָּׁק הַזָּה וּמָה אַתָּה מַתְפָלָל עַלְיָהָם אָמְרָה לְהָמָם אָסֵם כָּנִין יְבָא עַלְיָ וּמַפְלָתִי אֶל חִיקִי תְּשׁוֹבָלְבָן וְאַתָּה הַתְּחָנָנִי וְהַקְּרָבָה אָסְרָה לְוֹ הַוְאֵיל וּמַעֲשֵׂיתָכָן יְוָדָעָ אַנְיָ בְּיַחַצְתָּבִי וְאַנְיָ בְּתֻתוֹמִי הַמְכַתְּבִי וּמָה יְשִׁילְיָ לְעַשּׂוֹת עַל זֶאת וְלִבְרָכָה בְּרוֹךְ הַאֱלֹהִי יִשְׂרָאֵל טָן הָעוֹלָם

מזהיר מב מג

למנצח לבני קrah . זש"ה (מסלי טז) אורה חיים לטעלה למשכילה בטעור באיל תערוג על אפיקי טים . באילת איןנו אומר אלא באיל זכר ולא נקבע מה האילת הזאת בשיזבת על המשבר היא מצטערת ועורגת להקב"ה והוא עונה לה כך קראו בני קrah מצרה להקב"ה והוא עונה אותם כך באיל תערוג . ומהו על אפיקי טים האילת הוא חסידת שבחוות ובוطن שהחויות צמאות וכו' בטעור כ"ב : דבר אחר בשם שהאלת עורגת להקב"ה כך אסתר אומרת (תל"ס ככ) אילותי לעורתך . צמאה נפשך . וטאה את צטאה אל אני צטאה לא לאבול ולא

לך אמר לבי בקשׁ פנִי לְכֹךְ נאָמַר צַמָּאָה לְךָ נֶשֶׁי . היהת לי רטעתו סבאן את למד שהבביה ששבועת את האדם ואינו מבקש לאכול . וכן אלקנה אופר לחנה (צ"ח ח) למטה תכבי וגוי ואומר (צס) ויאמר לה אלקנה אישא לטה לא חабלי סבאן שהבביה ששבועת . וכך היהת לי רטעתו לחים . אלה אוברהה וASHPECHAH עלי נeshi . נזברת אני מה עשית לאבותינו בטרבר שאטרו (סמות. לנ) אלה אלהיך ישראל ואני גוזרת ונשפחת עלי נeshi . ד"א נזברת אני מה שאפר משה

כִּי עברו בסק' אדרם ? מהו, בסוף בשועלין לרוגלים לראות פניך במקפזיות (כמו סובה) והיינו
באים אנו ובנינו בחול נרול והאומות רומטין. לפניו לך כי עברו בסך אדרם עיר בית
אלhim, כשהיה בית המקדש קיים האומות רומטין לפני ועבדו אני רומטתי לך אדרם. בקול
רנה כשהיה עוברת בטה היה עונרת בקול רנה זתודה. ומהו חפון חונג לשון יוני הוא חונים
של טים בשם שלא היה להם לחונים של טיב שיעור לך לא היה להם לישראל שיעור בשועלין
לrangle לך חפון חונג :

מה תשתוחח נפשי ומה חתמי על תחילה לאלהים כי עוד אודנו כברआשונה ובסניות שחזנו ונשתערכנו

ספריש סחרין כהן

ונשחטעבננו בשינויינו פָּנִים העכוֹם יושעה שאין אחריה שבעור ליכך כי עוד אודנו אלהי עלי נפשי השתווחה אמרה בנטת ישראל אני מתקנה ומשתוחחת כשי רואה שלותן של העכוֹם ובוועת ואתה מה איבעת לך וועל נפשי תשוווחה על בן אובך הארץ ירדן נברת אני בשערתי את הירדן מה עשית לנו עפַש שהבעטנו בשתים עשית לנו גיטים כשהעברתנו את הירדן וכן הוא אומר (יקוטע ג) וישכם יהושע בברך ויסעו מהשטים נוכרת אני הצרות והנסים שעשית לנו וחוشبם אנו דברים אחרים כטה דאמר (נמליך יד) טבלתי יכולת ח' أنها הוא הכח ומינה היא הכה ואמור (פקליס ט) חלה היה והוא כי יש חולין לטعلاה אלא שנשתנית יסין של טعلاה אמר להן הקדוש ברוך הוא (יטעיכ: גט) הנה לא קזרה יד ה' מהושיע אלא (זס) כי אם עונותיכם היו טברילים הי עיל בן אובך הארץ ירדן וחרטונם מהר מצער חרמן זה טני מהר מצער זה בית הטקרש שנאמר (סס סג) למסער ירשו עט קרישן ולא עשית לנו נסים כטטו שעשית להם וטה עשית לוי כל משבריך ונליק עלי עברו ואם תאמר ישאין לי זכות והלא צוית אותם שישחטו את האפסת בלילה ושחטו אותו ויצאו טמץרים וכן הוא אומר יוסט צווה ה' חסרו אומרה לאל סלעי אותן שהיו במצרים לא עשו אלא צווה אחת ויצאו אני שבכל הסצונות שצונות לי אני עושה למה שבתני את הרש האביב אני משמרת וחג שבעות אני עושה באחד לחדר השבעי הזה בעשור לחודש ובחמשה עשר לחדר אני עשה מהו (נמליך יד) כט (באחד) לחדר השבעי הזה וכי לא יש שביעי אלא וזה אלא שאתה אומר לי בכל שנה ושנה לזה שיבא אני גואלך בא ולא גאלתני הוא אומרה לאל סלעי למה שבתני אתה בחבת עלי כי אתה אלהי טעוי עד שנאלת אבותינו מצרים לא נחטך לך עוז (סמות טו) עוז זומרת יה אני בגין עדר שחגאלני אני נתן לך עז הי כי אתה אלהי טעוי ולא זה בלבד אלא עז וטעוי ובן הוא אומר (ירמיה טז) ה' עז וטעוי לסת קדר אהילך גאלני בטטו שנאלת לאבותינו מן הלחץ שהי לוחצים ובן הוא אוטה (סמות ז) גם ראיות את הלחץ אין לי אלא לחץ לסת קדר אהילך הלא שלחת להם את הנאהלה שנאמר (פקליס קכ) שלח משה עבדיו וכן שלח לנו שנים בוגדן שנאמר שלח אורך ואמתך אמר להם הקדוש ברוך הוא (מלחכי ג) הנני שלח לכם את אליה הנאה אחד והשני (יטעיכ מא) הנה עברי אתה בו לך נאמר שלח אורך ואמתך בשם שאמר לו חביבו וחתומו ולהן הוא אומר יביאני אל הר קדרש ואבואה אל טובך אלהים בספה אבא ביהך בעילות ספה יש לי לעשות אלא הודיעת וכן אף אמר (פקליס גט) ואנתנו עפַך וצאן מרעהך :

מזרור מד

למנצח לבני קרח משכילד. אלהים בגיןו שפטנו וזה שאמר הבתוב (יטמיה סג) טוליך ליטמן משה וגנו מכאןacha למד שלא היה ביד ישראל בשיצאו מצרים מעשים שיגלו בהם ולא בעשה אבותם ולא בזכותם נקרע הימ אלא לעשות לו שם וכן הוא אומר (סס) כבהתה בבקעה תרד וכשננאלו מצרים אמר להם טשה לא במעשיכם אתם ננאلين אלא לבعن תפער בגין בנדק ליתן שבח למוקום שבינו מספרים כבודו בין העכוֹם ובן הוא אומר (פקליס גז) שרוא לה שיר חדש ספרו בגנים כבודו וכן אטרו בני קרח אבותינו ספרו לנו והלא הם עצם מספרים שייצאו במצרים. וכטה כבודו של הקדוש ברוך הוא שכטורים בניו בין העכוֹם אלא שהיו שתנביאים על הרוות אמרו בני קרח לאבותינו עשית ולא לנו מה הנאה יש לנו בטה שעשית לאבותינו ואימתי יש לנו הנאה בשתעה עטי אותן לטובה (פקליס פז) עשה עטי אותן לטובה. ראשונים בימי אברהם פעלה פעולה גדולה שנאמר (ברחות זד) ויחלק עליהם לילה. אף בגין במדבר פעלה להם ולهم רצית ולא לנו וכבה א. (פקליס פז) רצית ה' ארץ : **כפי** שחה לעפר נפשנו. **אֵה** יצחק אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (גרהניטין גז) ושבתי את זרעך בעפר הארץ. ובתיב (זס) קום התחילך בארץ הוי כי שחה לעפר נפשנו מה כתיב בחירה קופה עורתה לנו אם יש בנו מעשים עשה עטנו זם לאו עשה לבען שפך שנאמר ופדרנו לפען חסדר. אמר רבוי ברכיה אי מתיית מלכotta דאמתילא לעפרא צפה לישועה אמר הקדוש ברוך הוא הרטיבו מעשיכם בשושנה ומיד אני גואל אתכם מה כתיב בהריה לנצח על שושנים :

לנצח

סידור מהדרי בחרן

[מג הילוף לין] ז עיין נילוקט : [ימין כל מעלה]. פ' ג' כו' פהנ' כתליה צוות ימין עליון : [מראשין]. פ' י' וכחין נחכים

למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות. זה שאמר הכתוב (zie ברכיס כ)andi ירד לנו אלו בני קרח: ולא היו נברים וכל טישואה אותן אמר קווצים הם לטה שהיו עם הקווצים וטה דרבנן של קווצים לאש. שנאטר (יעיה לנ) קויצים בסוחרים באש יצחו וכחיב (עמוtn לנ) כי יצא אש ומצא קויצים וכחיב (גדנער עז) ואש יצאה מאת ה' ותאכל. ובני קרח שהיו שושנים נלקטו מבין הקווצים שלא יאכלו עליהם וקוץ הקירוש ברוך הוא עליהם והצילים. בשל למלך שנכנם למדינה ובאו בני הדרינה לעשרה לו עטרה של זהב סקיבעת באבני טובות ומרגליות יצאו ואטרו להם אין המליך מבקש עטרה של זהב יש כאן שושנים מיד שתחו בני הדרינה. כך קרח ועדתו אוטרים מבקש הקירוש ברוך הוא מחות של זהב ואטרם להם הקירוש ברוך הוא (חני ג) לי הבכף ולי הזהב ואטילו הקטרת (יעזיז ח) קטורת תועבה היא לי וכלה אני מבקש של שושנים. אטרו בני קרח אלו שושנים אטרם להם הקירוש ברוך הוא נצחתם הוי למנצח על שושנים שיר ידידות. בשלשה דברים נאמר הטעטור הות בני צוח במשכיל בשיר בוגר שלשה בני קרח. וטפני שהם שלשה נארט בשלשה ידידות אמר הקירוש ברוך הוא כל אחד ואחר מהם ידידות הם לפני פנין אתך יידע שהיה משה ואהרן וכל הנROLLIM באין לשם שירתן של בני קרח. שנאטר למנצח לבני קרח משכיל גו'. משטייע לירידים של הקב'ה לכך נארט שיר ידידות: ומלטרים לומר שירה להקב'ה שנאטר (יעזיז ג)

דבר אחר זה שאטר הכהן (ט' ט' יד) אהיה כטל לישראל פסק זה נאמר לעולם הבא כשם
שאין הטל מזיך לכל בריה בן הצדיקים לעתיד לבא עתידין לשבעה טווי היאבינה ואין
ניזוקן שנאמר (ת' ג' יט) שבע שמות את פניך. אטרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבון
העולם אמר לנו אני אמר להם לבש תרדו לירידה התהוננה אותה שעה אני נואל אתכם
שנאמר (ט' ט' ז) ונקבעו בני יהודה ובני ישראל ייחדו. אטרו בני קרי בירידה התהוננה אלו
כמה דאמר (תק' ג' יט) כי שחה לעדר נפשנו מה כתיב אחרי קוטה עורתה לנו. ואטר להן
קדוש ברוך הוא הכל תלוי סכム בשם שהשוננה הוו מחרחת ולבה לטעלה. אף אם תעשו
תשובה לעני והוא לבבכם סבון לטעלה בשונה חזאת. ואחת שעה אביה נואל שנאמר
(ט' ט' י) אהיה כטל לישראל ואיתך כמספר בשישנה לך נאר לנצח על שושניים:

רחש לביך טוב. להודיעך שלא יבלו להחותות בפייהם אלא כיוון שרחש לכם בתשובה הקב"ה וכן אוטר (דס' ה' כח) ואחתה שליטה בני דעתך אלהי אביך ועבدهו בלבך שלם וכל מתחבות איינו אומר אלא (פס) ובלי יציר מתחבות. ומזה ובלי יציר עד שאין הארם צר את האחשה. בלבו הקדוש ברוך הוא סביר. וכן בני קרייח לא היו יכולים לומר שירה בפייהם אלא רחש לכם בתשובה ומיד קבלם ולטיה לא היו יכולים לומר שירה בפייהם שאל פתיחה פתחותיהם ואש טלהטה סביבותם. וכן תוא אוטר (מדרך עי) ואש יצאה מעתה ה'. (עכליס קו) תעתח ארץ ותבלע רתן וחכער אש בעדרתם. והיו בני קרייח רואין שאל פתיחה טבאן ואש טבאן ולא היו יכולים להחותות בפייהם לך רחש לביך. וכי לא היו שלשה ילפה אסר רחש לביך אלא למדנו מה שבין זה בלבו כיון זה בלבו. ושלשתן היו שווין בלב אחד. אומר אני טעמי למלה אם רחש לטה אכירה ואם אכירה לטה רחש אלא לך אטרו אם בלבנו רחשנו כבר אטנו טענו לזכב"ה לך אני אוטר טעמי לטלך. ד"א רחש לביך בנבואה שנחננו בו בנבואה לעתיד לבא. וכן חנה אומרת (ז"ה ז') ה' סמיה וטחה:

דבר אחר למנצח על שנים. טצל למטרונית שראתה שלשה יוצאים: ליצלב ופרטה אוחם.
אחר יטים ראהה אקלפרין טענין קונטבריא של מלך. כך בני קרייח חלקו עם אביהם
קרייח בליית הארץ ובנו שעשו תשובה נשבוגבאים ונעשו טושנים. רחש לבני טשל לטי שטבקש
לועלות לבימה נטול קופרים ונחן לדין אמר לו למה לא כתבתו אטר לו לא היה לי פנאי. כך בני
קרייח לא היה להם פנאי לומר בשפטותיהם ואמרו בלבם .. וכך כתיב אומר אני מעשי לטולד.
טצל לטי שהיה הולך לבימה מצאו בעל חובו אמר לו תן לי את חובי אמר לו המתן לי עד
שאדר מון הבימה ואח"ב אפרע לך. כך אמרו בני קרייח אין לנו פנאי לומר שירות ומונפנה
אומר אני מעשי לטולד: תחת אבותיך יהיה בניך. א"ר אלעזר ברבי יוסף עתיד כל אחד ואחד
מיישראל

פִּירֹשׁ סָהָרִי הַכְּהֵן
 כטביס נודע לך וגוי : [בְּצֶלֶת]. נילקוט ים לנגדך ג' חזיו ג' מכו ד' וידיותה חמל פקנ"ס וכו' : [וְגַם יַפְלִילָן יְקֻחוּ]. פ"ז ומכיוון מיד אחר שמנזרו וירידת הסנהדרין הכל הפלטה בלבני זה נ"ג טמי נ"ג רוחמת וככל כטו ט"ט : [כְּזִוְּסָרָה כְּזִוְּסָרָה]. פ"ז טהרה היה יטב ליטלהן כחין יטלה כזובנה : [אֲקָלָסְרִין]. פ"ז מפניות למלך שנושאות בנת מלכות לפניו : [וְקָאָגְדִּיּוֹ]. פ"ז בנט מלוכה : [קְוִינְטְּגְּלִיּוֹ]. נ"ל נ"ג סל מהלך קווינקליה כו' ימילות וגיאק לשויות קווינקליה וטעין כמגוז טהרה

ישראל להיות לו בנים ביצאי מקרים שנאמר תחת אבותיך יהיה בניך וכמה היו אבותינו כשיצאו מקרים ששים רבים. א"ר אבהו ואל התחה שהרי תרגנולטה בראש ביוסא רבה ילדה תרי ביעי וביזטא זוטא חדא חדא (יטעיק ס"ג) כי בימי העז ימי עמי :

מוזמור מז

למנצח לבני קרח על עלמות Shir . זש"ה (ח'ויכ ט) עשה גROLות עד אין חקר : אין אדם יכול לספר נפלאותיו של הקב"ה ובן הוא אומר (חסיליס קעוי) לעשה נפלאות נפלאות לבדו הוא לבדו יודע נסائم ועלאים שהוא עשה ערך כד אמרו בני קרח על עלמות Shir מועלמיין הם הדברים שריאנו ואין אנו יודעין מה ראיינו . דבר אחר על עלמות Shir שני עולמים ראיינו של צדיקים ושל רשעים ראו דרכן של אותן שהיו בותחים בחילם שנא' (זס מ"ט) הבותחים על הilm אותה שעה מה הן יכולין לעשות אין עושרין עומד להן . וכשה"א (לפניה ח) גם בספס נס זהכם לא יובל להצלם . ואל יאמר אדם אביبشر ובזביחו אני נמלט אין אברהם מציל את ישמעאל בנו קחו ערכו ער שהוא בזול . אני בתבתי (ס"וית כ"ג) ושוחר לא תקח ואמרתי לנו לי שוחר ואני מקבל מכם שני' (מ"לוי יז) שוחר בחיק רשות יכח אליו אותה שעה נתחס לי הייתי קיבל מכם עבשוاني אני מקבל מכם ואני אתם יכולים שאני מקבל שנאמר (לדריס ז) ולא יכח שוחר ולמת (חסיליס מ"ט) ויקר פרידן נפשם וטהור וחרל לעולם מי שהוא חREL באתון הים לעולם ואומר (זס) ויחי עוד לנצח ולא יראה השחת ולהיכן חן הולכין אמרו בני קרח לשאול שנאמר בצאן לשאול שחטו מות ירעם יודרו בס' ישרים לבקר . מהו לבקר טלה . שייהו הצדיקים יודרין בכל בקר ובקר ומקירין אהן אמרו לבני קרח מה הצדיקים עושים באותו שעה אמר להם אלהים לנו מתחפה ועוועה בצרות נמצא טאר . בכל צרה וצורה שמנעת אלינו הוא נמצא לנו וכן הוא אומר (זס ל"ה) יקרני וענשו עמו אנכי בצרה . בז' איננו יודע טה לעשות עד שמגיע אצל פטרונו והקב"ה אינו בן אלא עורה בצרות . על בן לא נראה בהטיר הארץ . אמרו בני קרח אל תיראו אותו הים שעמיד הקב"ה לנער את הרשעים טן הארץ שנאמר (זיווג לח) לאחוו בכנפות הארץ יונערו רשעים טמנה . ואומר (יטעיך ס"ג) כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה . והיבן צדיקים עומדים באותו שעה (לדריס ז) ואחם הדבקים בה' אלהיכם . אמרו להם בני קרח אל תיראו אני רואים כל הנשים שעשה עמן הקב"ה שנאמר (גמלנער טו) ותשתח הארץ את . פיה והיבן היינו באותו שעה באoir היינו וכן הוא אומר (זס כ"ו) ובני קרח לא טהו . ר' נהמיה אומר לא הוה בן אלא בשעה שנשתחה הארץ ונבלעו העמיד להן הקב"ה בתורת הפטינה וכן הוא אומר (זס) וזהו לנס : וכן אמרו בני קרח אל תיראו יודעין אנו מה עשה עמן הקב"ה לא נראה בהטיר הארץ ואומר כי ההרים ימושו :

מוזמור מז

למנצח לבני קרח טופור כל העמים תקעו כף זש"ה (מ"לוי, כט) ברבות צדיקים ישמח העם . כשהתרשעים מושלים בעולם הכל נאנחים והכל מצירין ואין אדם הולך בקומה זקופה וכן שלמה אומר (זס כ"ח) בקום רשותם יסתיר אדם ובאים ירבו צדיקום . קשה לעני הקב"ה יום שמלך אדם על ארם לרעלו . וכן הוא אומר (יטעיך, כח) הנה חוק ואטען לה' כורס ברוד סער קטב בורם טים בכידים שוטפים הניח לאرض ביד . מהו ביד יר' בן ארם שליטה על ארם בטותו לבך נאמר כל העמים הקעו כף . לטה בן (זס י"ד) שבר ה' מטה רשעים לבך כי ה' עליון נורא מלך נдол על כל הארץ :

ידבר עמים תחתינו . איבתי בשיבחה לנו את נחלתנו את נחלת גאון יעקב . (ד"א) אישתי הוא יבחר ויתן את נחלתנו כשישב על כסא קרצו ובן הוא אומר (חנין ג) והפכתי כסא ממלכות

פירוש מהר"י הכהן

נזכר גניעי סלעון : [פומי בען]. ז"א אל יקפס לך ימי מילוס צויליזו כל כך עז' מגילה גליה פכתוב עז' צינוקל צלעתה צמי ענן זנו' ופליש צו לווילנס צימי חילן היין וככל ידענו כי ננו עז' חמיש כו' מכאן פ"ק : [הה נ' זדה יפה] פ"י אלה קדושים מלפני נ' וקוצי . רבנדייקס מנטעריס טג'ו יוכלו פארות . נוכחות לה' קלויניס : [טג'ו כו'לן] . ז"א יקר דלאט מלטן יוקרי פלאויל פקילס ננטעריס סנווקן . כו' עהה דזיוון ננטט וככל צעופ'ז' הו' יוכליות לירחנו נו' יומע' חמאלר והו'ן : [מה הקייקס עוטיסס] . פ"י מה אנט טוטיס : [הקייקס יומוסו] . ז"א וכטיג נטיריס וחכמי מלחנן ג'ו יומע' ז"ז צאנטלו כחולות פשולס (טוחנו ג'ו נס ניכר : [ד"ה]). נילקען ג'ו כתג ד'ג' יק סני קזימקי הילן מלהג' חדד כס' רק'ס

טפלות. וכן דניאל אומר (דניאל ז) חזה הייתה עד ר' ברסן רמי. ואימתי הוא יושב (עונדייך ה) ועל טשעים בהר ציון לשפט את הר עשו. ר' יהודה בר נחמן בשם ריש לקיש אמר כיון שעלה הקב"ה לרדין ווישב על כסא לדון כיון שחוקים בשופר הוא עולה והופך מרת הרין לפדה רחמים :: ועולה ברין משחשופר עולה בתרועה (וכיריך ט) וזה בקהל שופר ברחמים שנאמר (צמות ז) ה' ה' אל רחום וחנן ארך אפים :

מוזמור מה

שיר טוטר לבני קרח. גדוֹל ה' ומholל טאר וגנו' ואלהינו אין גדוֹל אלא בעירו בלבד . אלא אמרו בני קרח גדוֹל ה' בטה שעשה בעירו ובמקומו וכן הוא אומר (תקليس ז ט) ה' בציון גדוֹל ורָם הוא על כל העמים, לומר בעירו עשה כן בעמים לא כל שבן. וכן הוא אומר (ירמיה כה) כי הנה בעיר אשר נקרא שטי עלייה אנבי מחל להרעה ואתם הנקה תנקו. הי בעיר אלהינו וגנו' :

יפה נוף משוש בְּלַהֲרִיךְ מְהֹוּ יִפְהָ נָׁפֵךְ טִיפְנֵין לְהַיּוֹפִי שֶׁלֹּא הִיְתָה בְּסֻתוֹתָה אַעֲפֵי' שנאמר (יחוקאל כ) בצוות אמרת אני בלילה יופי והוא אמרת לעצמה אבל אחרים לא אמרו לה. וכן הוא אומר את אמרת לעצך אבל אחרים לא אמרו לך. וזה טשל הדיות לא כמה דעתך אמר אלא כתה דאמירין מגירה. אבל בציון אין בן הכל אוכרים (זוכה ג) הוזאת העיר שיאמרו כלילתי יופי . ולא עד אלא משוש בכל הארץ . וכן הוא אומר משוש בכל הארץ . ובטה היה טוש שהיתה משתחת בכל הארץ היה אדם עובר עבירה היה דואג בלבו וליבו שח עליו. אמר שלמה (מלכי יג) דאגה בלב איש ישנה ודבר טוב ישמנה היה הוילך לירושלים ומקירב קרבן וסתכפר. לו ולבו שמח עליו וויצו שם שמח לך טוש בכל הארץ . חרע לך שכן הוא שנאמר הר ציון ירכתי צפון קריית מלך רב . וכי בצתון הוא והלא אין אלא בדורות אלא שם הוא נשחת . שנאמר (ויקרא ט) על ירך המטבח צפונה . מהו קריית מלך רב . רב המלך :

בְּלִילָה לְכָלְ פָתָח וְפָתָח בָּךְ עֹשֶׂה בְּנָהָן אַבְלָל לְעַתִּיד לְכֹוא אַיִן עוֹשֶׂה בָּנָן :

אלחים בארמנותיה נודע למשןב : מהו בארמנותיה אלא בדרך אנשי המלינה עושים מהוריין ביליה לבל פתח ופתח לך עושה הקב"ה לעתיד לבא מעדן סטרן שא' (יעמיכ סב) על חיטחיך ירושלים הפקרתי שומרים לך אלחים בארמנותיה : כי המלכים נועדו. כשהיא הרבה ועברו עליה שנאמר (ירמיה כז) ועברו נויים רבים על העיר הזאת עברו עליה ותחמו לך נאמר המתה ראו כן . תמה (זס) ואמרו על מה עשה ה' : סבו ציון והקיפה ספרו מנדרליה . אמר רב נחמן מה שהוא הוא שהיה בשם שנטל הקב"ה את ישראל מטבחים בעגני בבוד ונשאם שנאמר (צחות ט) ואשא אתכם על בנפי נשדים לך הוא עשה להם שנאמר (יעמיכ ס) מי אלה בעב השעינה . ספרו מנדרליה כמה נינאות עתר לחיות בירושלים ובטה כגדלים עתידים להיות אלף ותפ"ה כמה טפאות אלף ותפ"ה ע"ז . וכמה טפאות אלף ותפ"ז . אמר רב נחמן מה שהוא היה כתם שהיו ישראל אמרים שירה והם עולין להן כך עחיד (הקב"ה) להיות . שנאמר (תקليس פ) ושרים כחוללים כל טעניך . וכמה בריכות עתיד להיות אלף ותפ"ז בירנית כמה שערים קס"ד י"ב לכל שבת הי סבו ציון והקיפה . שיתו לבכם לחילה . לחילוותה דסלקין לה . ד"א לאotta החולה שהוא עתידה להיות חולה . ד"א לחילה לשירה . פגנו ארמנותיה קאשו ברניותה . כי זה אלחים אלהינו . רבוי חלבו ורבי ברכיה בשם רבוי אלעור בשם ר' יוסי בר חנינא אמר עתיד הקב"ה לעשות חילה לצידיקים לעתיד לבא והקב"ה חל עתהthon ותן מראן לב באצבע . שנאמר (יעמיכ כב) הנה אלהינו זה קיינו לו הוי כי זה אלחים אלהינו עולם וער הוא ינהנו עלמות בשני עולמות והכל שומין בנצחונו של הקב"ה מה שעשה עם ישראל . שנאמר שבעו זאת כל העמים :

מוזמוד מט

למנצח לconi קרח . שטעו אתה כל העמים . ושהה (קללת יה) כי פתק האור וטוב לעינים .

פירוש טהרי הכהן

[פיכ"ט לדין] . עיין בילוקוט מה חמניות על זה נתס פסיקתנו כן סוף פמכוון כהן . ומוט甫 קמא כהן : (געוויו נלבך) . ט"ז נאשיש : (מניריה) . ט"ז בכינוס וזריות ג' ג' ג' : (גפונה) . ט"ז וצאי קלחן מדע לנו ספקנות סוף מדע קבלן מרכז נמי כהן יון יוכתי פון סוזן טני חמימות קבלן כהן : (חשותיה) . ט"ז וסוקותה דרכן מעין סוקף מעenis : (מטצלתון חלף ותפ"ז) . ט"ז פל כל זה בילוקוט ונעריך ערין מטבחות וכעריך גן ברולקון : (חולב) . ט"ז מירקית דרכךאי' ג' ציטוח גאל וט פל טהרי ג' עשה אהול וכו' :

רבי יצחק ורבי אבא בר כהנא רבי יצחק אמר סתוק הוא אווז של עולם הבא. אשרי אדם שיש לו טעים טובים כדי שיראה אותו האור שנאסר (זיפטיש כ) ואוהביו בצעת המשמש בגבורתו. רבי אבא אמר מה שתokin דברי תורה שנמשלו באור שנאסר (מצלוי ו) כי נר מצוחה תורה אור. אשרי אדם שראה את התורה טלובנה בשלג שאין סוף למתן שכחה כשיבא הקב"ה לפניו ישראל סtan שכון על עמלן בתורה וישפיע להן בטכחות לעizard לבא אותה שעה הן אומרים לאוות העכו'ם וכינו על שעסקנו בתורה. ומה היהם אתם אומרים לנו לריק גינעטם ראו פתן שכחה שנאסר שמעו זאת כל העסדים ואין זה אלא תורה שנאסר (דנריים ז) זאת התורה. האזינו כל יושבי חיל זו הארץ ולמה נקרא שמה חיל. שפניות של רשעים מעלה חלה תורה בניהם לעתיד ומי הם גם בני אדם גם בני איש. בני אדם זה אברהם שנקריא (יכוסע יד) האדם הנדרול בענקים הוא. וכי הם בניו של ישמעאל ובני קטרינה. גם בני איש אלו בניו של נח שנקריא איש (גרהנית ו) נה איש צדיק. (ד"א) אלו העכו'ם שירידין לניהם:

יחד עשיר ואביוון. עשיר בחורה ואביוון בתורה. כוין יורדין לניהם. עשיר בחורה וזה דואג ואחיתופל לפי שלא שפרו את התורה יורו לניהם עט"י שחן ראש פנחדראות, ואביוון בתורה כל כי שיש ספק ביהו לסתוד ולא כדי לפיכך אמרו בני קרח הויאל. וכך היה פתן שכחה של תורה שיירבר וتفسות בחכמתה של תורה והגנות לבני הבונות בהבונה של תורה. אלה לפשל אוני במשלת של תורה:

מזמור נ

א **מזמור לאפס.** אל אלhim ה' למה. הזכיר שמו של הקב"ה ג' פעמים. ללטך שבשלשה השמות הללו ברא הקב"ה את עולמו בנגד שלשה סדרות שכון נברא העולם. ואלו הן החכמה והרעת התבוננה. חכמה שניין שנאסר (טלוי ג) ה' בחכמתה יסיד ארץ. תבונה (טס) כוון שמים בחכונה. דעת (טס) בדעתו תהוטה נבקעו וכן הוא אומר (טמיט ז) כי אני ה' אלהיך אל קנא הרוי שלש בוגר שלש שבון נברא העולם. וכן בני נר ובני רואבו אומרים (יכזע ככ) אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא יודע. ומה ראו להזכיר שני פעעים אלא שביהם נברא העולם. אל אלהים שבון נתנה תורה יכול אחד לעצמו ואחד לעצמו לאו. אלא שניהם ביחד נבראו וכן הוא אומר (יעי' מה) אף ידי ישרה ארץ וימני טפהה שתים קורא אני אליהם יעדו יחדו הוא לטורה שבש וער מבאו. בז' צר צורה וטהילת בראשו וגוטר ברגליך או מטהיל ברגליך וגוטר בראשו אבל הקב"ה אין כן בשווא צר את האדם. צר אותו בבית את. וכן הוא אומר (ירמיה י) כי יוצר הכל הוא. ואומר (יעי' מה) אני ה' עושה כל הוא טמור שמש ועד מבאו. ומניין שבראו ציון שני ציון. סבלל יופי יופי של עולם. מהו הופיע אין הופיע אלא אורה. וכן הוא אומר (מיוב ל) והופיע אור עגנו. ומניין שבועלם הזה הוא מדבר. נאמר כאן מכלל יופי ונאמר להלן (גרהנית ז) ויבולו השמים והארץ. ובשחריריבו ציון התהילה וכן הוא אומר על ידי ירמיה (ירמיה ט) ונחתתי את ירושלים לנלים ואחר כך (טס ז) שטפה תהיה כל הארץ ואומר (וילס ז) והיתה הארץ לשטפה על יושביה. וכשיחדש הקדוש ברוך הוא אמר עולמו ציון הוא מהדרשו שנאסר (יעי' ז) נבן יהיה הר בית ה':

לא על ובכך אובייך. אמר רב נחמן בשם ר' ברכיה אם אמר ארץ לעשות צדקה הקב"ה כותבה בגדודו שנאסר וועלותיך לנגידו. תגיד. (מ"ה ז) ויהי לחם שלטה ליום אחד ר' יהודה אומר אלף נשים היו לו וכולן עשו אристון כל יוטא בסעודיה שהיתה כל אחת אחת אומרת שהיא סוער עצלה. (טס) לבך פאל וצבי ויחמור ואת מעלה לפני עולה הוא לא על ובכך וגוי. כי לי כל חיתו. יער ועל מה אני מוכיחך פיך שלחת ברעה:

מזמור נא

למנצח מוטר לדור. בבא אליו נתן הנביא זש"ה (מצלוי ז) מות וחיט ביד לשון. לשונו של אדם מביאתו לחיי העה"בומי גרט לדוד שבא לחיי העולם הבא פיו שאמר חטאתי שנאסר (ז"ג יד) ויאמר דור אל נתן הנביא חטאתי. בחשכה היה והair לו הקב"ה שנאסר כי

[המ פולטן]. פילוט כדחיג נמליה דרכו ויקלח מהן: [הלו קומל]. ט' נמקן טויה: [וأخذ לעמאות]. ט' פמיס ומקן יכול כל אחמד לעמאות ניכלה כוון טכטוכ. כוון דרכו ויקלח הילך לנדר ולג' נוכנו פט הילך: [בנטילס רוז]. ט' גהווט ניכלה תלון כטכל: [וילטן]. ט' וילט לנון מלן כוון:

(חכליים יח) כי אתה תאייר נרי ואופר (ישעיה כח) זהה בחשך אורך . אמר רוד לאני הקב'ה בבקשה מפק הסתכל בישרין של ישראל ובן הקב'ה איטר לשלמה (מ"ג ג') אתה אם תלך בודכיך כאשר הלך רוד אביך אמר רוד רבשׁע אל הסתכל באורה שעה שנכשלתי לפניך וכן הוא אומר הסתר פניך מהטאי . כיון שאמר לו נתן הנביא (ס"ג יכ) גם ה' העביר חטאך על כן אמר פזבור . היו למיניהם טומור לדוד בבואה אליו נתן הנביא :

חנני ה' כחדרך . לכה היה רוד רומה למי שהיה לו מכח ביריו ובא אצל הרופא ואמר לו יכול ? (ח' יג) אמר לרפאי אמר לו הן אבל הדמים מועטים אסר לו בבקשה מפק קחו כל מה שבידי : והשאר עשה משלך ועשה עמי . חסיד ורתם עלי . וכן רוד אוכב להקב'ה חנני אלהים כחדרך רחמן אתה וברוב רחמיך מהה פשעי הרבה הסר עשית עשי ועשה נס עתה זחתה פשעיך ובן הוא אופר (חכליים מו) הפלא חסרייך מושיע חסינים טפרק הרפואה ולפי שהטבה גדולה חן איספאלנית נדולה ובן הוא אומר הרבה כבכני מעוני . מכאן אתה לפך שביל טי שעובר עבירה כאלו נטמא בנפש מטה ואין מטה רין אותו אלא באזוב . בגין הוא אומר חטאני באזוב ואטהר . וכי נטמא רוד בען נפש חלל . אלא בען שהנפש חלה ובן הוא אומר (חכליים קט) לבי היל בקרבי מכאן את לבך שביל טי שזודע שחטא ומתחפל על החטא ומתיירא ממנה ונושא ונותן ביןינו ובין הפטקים שהקב'ה פוחל לו וכל מי שהוא ידע שחטא ופואף ברגנו ומעבירה מנגד עינוי הקב'ה בבקשה טכנו ובן הוא אומר (ס' מט) למה אירא בימי רע עון עקי יסובני . אוחן שהועכבים את העון ברגליהם בעקביהם . בגין הדריות אוטר עקרוב רשות לנימה ושופה בעקביה . אמר לו חיקו עד קדרך ה'הא מטילך כך כל המעביר עונו . מנגר עינוי אין הקב'ה מוחל לזו . אך אמר רוד וחטאתי נגיד תסיד לך . לבך חטאתי לטען הצדך בדברך : למה היה רוד רומה לטיזשנבר ובא לא אצל הרופא והיה הרופא מתחה ואומר לו טה גדולה טבחך צר לי עלייך פאה אמר לו אותו שנשבר אהה צר לך עלי לא בשביili נשברתי אלא בשבייל השבר שלך : בך אבר להקב'ה לך לבך חטאתי בשאתה אומר לפשעים לטה לא עשיהם תשובה אם תקבלני כל הפשעים טשיים לך וטסטקלין בי ואני העד ומעיד לכל בא העולם שאתה סקל השבים ובן הקירוש ברוך הוא אומר לו (ישעיה ככ) עד לאוים נתהיולא אני בלבד אלא כל ישראל ובן הוא אומר (ס' מג) אתם עדי נאם ה' ועברי אשר בחרתינו :

טומור נב.

למנצח טబיל לדוד : בבוא דואג האdotsי . זש"ה (קעלט כ) אל . נתן אתה פיך לחטא את רלאג עולאה . בשרך . רבבי יושע בן לוי אמר בפסקין צדקה הכתוב מדבר אל נתן את פיך בצדון שאותה נתן ואין אתה נתן : (ס' אל תאבר לפני הכלך וזה שלית צבור שהוא בא ואומר לו תנ טה שפסקת ואתה אוטר שנגה היה ולא היה ידע טה דברתוי . למה יקצוף האלים על אותו הקול שהוצאה בפייך ואפרת ליהן . אין אתה נתן . (ס' וחבל אח טעה ייריך . מצות שהיו בידך אתה סאבוט . דבר אחר אל נתן את פיך אמר רבבי לוי בהנפנ' הכתוב מדבר לmeta מה יקצוף על אותו הקול שאתה מוחניף בפייך וחבל את טעה ייריך מעת משא ומתן שיש בידך אתה מכנים בהן ערבותיא . דבר אחר אל נתן את פיך לחטא את בשרך . רבנן אסרי בטרים הכהוב כדבר בשעה שדברה בפשה שלקתה בبشرה שנאמר (גמלר יג) והדריכר טרים ואחרין במשה ומה היה לה . (ס' והנה טרים מצורעת כשלג . אל תאבר לפני המלאך וזה טה שנא' (ס' כ) וישראל כלך יוציאנו מפצרים וכי כלך היה אלא זה טה . למה יקצוף על אותו הקול שהוציאה בטיה על טה הצדיק . וחבל את מעשה ייריך אלו התופים שנא' (ס' מוח טו) ותקח טרים הנביאה אותן אהרן . דבר אחר מדבר בלשון הרע שם מטהיטים בפיהם את בשרם טטה שם מוציאים בפיהם לוקים בצערעה . אל תאבר לפני המלאך וזה הכהן שנאמר (רלהכין כ) כי מלאך ה' צבאות ה'ו . שהמצורע בא עצמו שנאמר (ויקרא יד) זאת תהיה תורה הבצורע הتسويיא שם רע ואומר (ס' והובא אל הכהן : לmeta יקצוף האלים על אותו הקול שהוציאה בטיך ; ואברת לה' על חבירך . וחבל מעשה יידיך מעת תורה שיש בידיך אתה סאברה ומי היה זה דואג שאמר לה' על רוד נצטרע שנאמר נס אל יחץ לנצח ושרשך מארץ חיים סלה . ומהו יתץ נצטרע בעין שנא' (ס' ונחץ את הבית ומפני נרמס לו ע"י שאמר לה' על רוד שנאמר בבוא דואג האdotsי יונדר לשאול וגוו' . ר"א בבוא דואג האdotsי וש'ה (מטליים) מות וחיים

פירוש מהר"י הכהן

[בכלי פן] . נילקוט יט עולם בסכל פן : [גננד] . זי' וכל מי נלכד :

והיכם ביד לשון שהבל תליי בלשון אם יבקש אדם לומר לשון הרע אוכדר . ואם בקש לשון טוב אוכדר . לבן אל יאפר אדם הויאל וניתנה רשות ללשוני הריני מדבר מה שאני מבקש . כבר הוהירה התורה ואמרה (חכ' ל) נצור לשונך מרע . ואם אמר שמא אתה טפסד כלום חס ושלום שאתה טשתכר ורוח הקדש צוחת ואומרת (מץ' כה) שומר פיו ולשונו . ד"א טות וחילם ביד לשון ראה כמה קשה לשון הרע שאין אדם מוציאו מהיך פיו עד שהוא כופר בעיקר שנאמר (חכ' יג) אשר אמרו לשוננו גבר שחתינו כי אהון לנו . וכי יעדן בוגדים ניגודים ניהנס בביבול הקב"ה צוחה טן בעלי הלשין . ואומר (טס' כה) טי יקום לי עם מרעים ומי יכול לעסוד בהן ניהנס ואף ניהנס חזרה ואוכרת לו אני יכול והקדוש ברוך הוא חור ואומר לה אני מלכعلاה ואת מלטטה שכון הוא . אומר (טס' קכ) חצי נבור שנונים עם נחלי רתמים . אבל הקב"ה לישראל אם רצונכם להנצל מגיחכם הרחיקו עצמכם מלשון הרע ואחרם זוכרים לחוי העולם הבא שנאמר (טס' ל) טי האיש החפץ חיים . אמרו רבותינו טעה היה ברוכל אחד שהיה מסבב בעיריות של צפoria וכו' . דבר אחר מות וחילם ביד לשון כללה של תנאים אבל ולא בירך זה טות ביד לשון . אבל ובירך זה חיים ביד לשון . הכל תליי בלשון . ד"א בות וחילם אם זכה לתורה וכיה לחיים לפי שהتورה נקרה עז חיים שנאמר (מץ' נ) עז חיים היא למחזיקים בה והتورה רפואה לשון שנאמר (טס' ט) מרפא לשון עז חיים : לבן טי שעוסק בלשון הרע מטההייב בנטשות . בא וראה כמה קשה לשון הרע מעז וגינויו עריות ושביכות דמים כי בשלש עבירות הללו כתיב גדול גדולה . ובלשון הרע כתיב גדולות לשון : מדברת גדולות גור . בעז כתיב (צמ"ת ל) אגא התא העם הזה חטא גדולה ; ובגינויו עריות כתיב (נרט"ת לע) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת והטהתי לאלהים . ובשביכות דמים כתיב (טס' ד) גדול עוני מנשו . בא להודיעך שקשה לשון הרע משלש העבירות הללו . דבר אחר שההורג את הנפש אין הורג אלא נפש את והוא אומר לשון הורג שליטה . הבסטרו והתקבלו והגאנטר עליו . ומניין אתה למד וזה בדוואג שאמר לשון הרע על אחימלך לעני שאל ונחרנו שלשון . שאל שקבלו . ואחים מלך שנאמר עליו .. ודוואג שאמרו . שאל שקבלו שנאמר (ל"ת י) וימת שאל בטולו . ואחים מלך שנאמר עליו שנאמר (ט"ז כב) טות חמות אחימלך . ודוואג שאמרו שנטרד מן העולם שנאמר גם אל יזכה לנצח מן חי העולם . וכי גורם לו . לשון הרע . שנאמר בבואה דואג הארכוי יונדר לשאל :

דבר אחר בבואה דואג . זה שאמר הכתוב (מץ' כ) חבשה שנאה במשאון . תני ר' חייא טפרסטין את החנפים מפני חלול השם שנאמר . (יחוקא ל) . ובשוב צדיק מצדקתו . ולמה הקב"ה נועל הדרך לפניו בשבייל לארסם מעשריהם לבריות שלא יארע בו דבר טשום העבירות וייהו הבריות קוראות הנגר . בוגדר מרת הרין בשבייל כך הקב"ה רצה לארסם סעשיו לטמי שהוא מחניף את חבריו . ולטראן זה מדוואג שהירה ראש לפנהרדין שנאמר (צ"ז כז) אביר הרים אשר לשאל . ובשביל שהיה בו לשון הרע עט"ז שהיה בו תורה הכתוב פרסמו כדי להודיע לבריות מעשי הרעים שלא ליפרע טבנו וייהיו קורין הנגר לפניו הקב"ה בוגדר מרת הרין לפיכך פרסמו הכתוב . ולמה נקרה שמו ארומי על שם עירו נקרה ארכוי . ר' שמואל . אמר על שקנא בדור שנקרה ארכוי . ולא הוא קינא בלבד אלא כל שבתו נתקנו בו זיפים ואנשי קעליה ונבל . ר' אבא בר כהנא אמר על שהתייר רמן של נוב עיר . הכהנים שנאמר (טס' ככ) יסוב דואג הארכוי וימת ביום ההוא . רב נחמן אמר על שהתייר רמן של רוד שאמר לשאל בן מות הוא ודומו מותר ואשתו מותרת לינשא לאחר . בר קפרא אמר שאמר רמסו של אנג לשאל ואמר לו בחוב בתורה (ויקרי כב) אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד ואתה הולך להטית גער ווקן טף ונשים ביום אחד . לכן נאמר ארומי בשבייל שנחתייבו על ידו . ר' יצחק אמר שהיה מאריס פני רוד בהלכה שבכל טשנו שאנו עפו מסלקו . בתשובותיו . ר' חנינה אמר מה אדם סבלייך זכויותיו של ישראלן כך דואג סבלייך זכויותיו של רוד . ורבותינו ו"ל אמרו מה ארום נוקם ונוטר כך דואג נוקם ונוטר לרוד . דבר אחר ויגר לשאל (ט"ז כב) מה יונדר אנדי ליה . אל עשה לדוד מלך בחיזק לפי שאינו נשאלין בתומים ואורים אלא למלך ולቤת דין ולמי שצורך צבור בו ודוד נשאל באורים ותומים . וכיון שאמר לו את הדבר נכנס בלבו רוח קנא . ומניין שכן הוא אומר (טס' ככ) בתהך לו ללחם וחרב ולא ריין אלא לשאל לו באלהים לפיכך בשבייל זה טות חמות אחימלך . כיון שראה פניו של שאל . וועפה עליו טיד (טס) ויען אחימלך את המלך ויאמרomi כיון שראה כרור נאםן . אל לא זה ולא זה . וכי תחילה קרא חיים הוה (טס) היום החולות לשאל לו באלהים חלילה לו למור

פירוש מהר"י בתן .

[אג]. פ"ז מחלוקת : [איוטו טל דוד] . טין גמarter ט' ג' ג' : [הנדי לייא] . פ"ז פלקה וככח חוטו נחלה ננטחן

מִדְרָשׁ מַטָּה 97 נְגַנֵּבֶן תְּהִלִּים

לפוד היהתי ליהו שואל לו אלא (פס) אל ישם המלך בעברך דבר כל בית אביך אפר לוכך כך היהת לפוד ליהו שואל לו ואין אתה חייב מיתה בין שהחיה עליו איטופסין של סותה מיה (פס) ויאמר המלך לרצים הנצבים עליו לפניו בהם ולא שמעו לו זה שאמר הבהיר (קהלת ח) שומר מצוה לא ידע דבר רע וזה אבניר שלא הניחו לפניו בכהנים שנאמר (ס"ז כב) ולא אבו עברך המלך כיון שראה שלא שמעו לו אמר לו לדואג סה אתה עופר הביתם בלשון הכם בתירב שנאמר (פס) ויאמר המלך לדואג סוב אתה ופצע בכהנים עופר והבה אותם שנאטו (פס) וימת ביום ההוא שטוניהם וחטשה איש ראה אי זה נבורה היה לו שלא טיעו אדים בעולם אלא הוא עצמו הרנן ולא אלו בלבד אלא (פס) ואחר גוב עיר הכהנים הכתה לפוי חרב וזה צוח ואופר מה תהה תחתל ברעה הנבור חסר אל כל היום אמר לדואג אדם נבור וראש לסתנה רורי יתעסק ברעה הזאת ואומר לה'ך ברעה הנבור אמר לו וזו נבורה היא שרוואה אדים את חייו ע'ך הביך ודוחפו לבור ררוואה אותו עלי רראש הנגנו ורוחפו זו נבורה היא אלא אימתי הוא נבור בשעה שיבוא חייו לישול ואוחזו בידיו שלא יפול ובן טי שרוואה חייו שנפל לבור וסעלחו ואזה ראית שאל בועם עלי והטלת טיס על איבריי (ז) ברעה הנבור כך אדם עושה חסר אל כל היום אמר לו סבור אתה שם לא קבלנו אחיטלך ולא נתן לנו פרופה לא היה אדים טישראל שיתן (ז) ותורת חסר על לשוגה אדם שעוזה עסוק בתורה כסותך יעסוק בדברים הללו והעשה תורתך פלשתר ברעה הנבור ד'א מזווין הן יישראל לעשות חסר לכל טי שבא חסר אל כל היום אמר לו דוד לדואג אדם שעסוק בחסר אל כל היום עשה דבר קשה בביבול שבל טי שהוא עסוק בתורה באילו עשה חסר אל כל היום ואומר לשון הרע ברעה הנבור א'ר יוסי בן יוסר בא וראה כמה הוא קשה לשון הרע כי כמה איברים יש באדם יש מהן זקופין ויש מהן טוטין ויש מהן עוטרין והלשון הזה בבית האסורים ולהלויים סקירות אותה וכמה מגננות יש עליו ואין אדים יכול לעמוד בו ואילו היה זקור ונראה על את כתה וכמה אהבת רע טשוב אמר לו דוד לדואג אהבת רעהו של שאל יותר מטבך שאילו לא קבל טפך לשון הרע לא היה נגעש יש אדים שטעקר ונושא פנים לאדם שיאבילו וישקהו אבל אתה שמא עני היה הרוי אתה חכם נבור ועשיר וראש לסתנה רינה לפה עשית כן (ירמיה' ט) אל יתהלך חכם בחכותו כי אם בזאת וגו' ואין זאת אלא תורה שנאמר (גדירות ד) וזה תורה (ירמיה ט) השבל וידוע אותו ובן הוא אומר (ס'ג ח) וכי רוד עשה משפט וצדקה ואומר (ס'ג יח) וכי רוד בכל דרכיו טשכילד א'ר שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן הראה הקב'ה לאברהם תורה וקרבנות ניהנס גלויות חורה מבני שני (דרשות טו) ולפדי אש ואין לפדי אלא תורה שני (סמות כ) וכל העם דואים את הקולות ואת הלפדיים הנער אש זה ניהנס שנאמר (מלחכי ג) בוער כתנור וכתיב יטמיך (לה) אשר אור לו בציון קרבות נור (דרשות טו) קחה לי ענלה משולשת נליות (פס) והנה אימה חשכה גדולה אימה זו בבל חשכה זו יון גדולה זו טמי נומלת עליו זה אדים אמר הקב'ה לאברהם עתיד הוא בית המקדש ליהרבר והקרבות בטליין שהוא טכפרין עליו מה רצונך שישתעבדו בניך גלויות ואל ישתעבדו בניהנס אמר רב חנינא בר פפא אברהם בירר לו את הנליות אמר מוטב שישתעבדו ישראל בנליות ואל ישתעבדו בניהנס והוא שהקדוש ב'ה אומר לישראל אבוכון הוא וכן הוא אומר (ישעיה כה) הבינו אל צור חוצבם וזה אברהם שנאמר :

מְזֻמָּרֶן

למנצח על טחלה זש'ה (מ"ל יט) מצא איש מצא טוב אין סוף לאשה טובה וכשם שאין סוף לאשה טובה כך אין סוף לאשה רעה שנאמר (קהלת ו) ומוצא אני מר סמות זמר טובה הייתה אביגיל לדוד מכל הקרבות שבעולם שאילו עשה אותו מעשה שחשב היהלו היה פקריב כל הקרבות שבעולם לא היה לו כפרה והוא באת אליו ומלתחו היו שטובה היהלה לו מכל הקרבות . היה למנצח על מהلة שטהלה לו כשם שהקרבות טוחליין אמר הקב'ה תבא הטובה ותהי לטוב וילך הרע ברעהו שנאמר (פס ככ) יהיו בעשרה הימים יונוף טי נרם לו על ידי שהיתה ידו קצורה במצות . וכן הוא אומר (גדירות טו) טן יהיה דבר עם לבבך אל איש הבליעל מהו בליעול והעין הרע . וכן הוא אומר (גדירות טו) טן יהיה דבר עם לבבך בליעול אמרה לו אדוני דוד לא היה לך למפור משפטו (ס'ג כב) נבל שמו ונבללה עמו א'ר מיטן הוא נבל הוא לבן הן האותיות מה לבן היה רמאי כך נבל היה רמאי הויל ושניהם רמאי אמר שלטה על שניהם אני מדבר (מ"ל יט) מיטה כל חורשי און וליועצי שלום שטהה טלי נעל אל הרג

שכח. כי הן אלו שעושים שלום בין ישראל לאביהם שבשתים אלו יישראל שניתן להם את השלום שנאמר (קהליט כט) ה' עו לעוז יתנו לך יברך את עטו בשלום. אל אביגיל לדוד אדרוני דור אם יבא הדין הנה יפניך מה אתה עוזה ילך העני ויאטיר לבעל הבית עשה עמי צדקה ותנו לי זאת ואיתנו נזקך לו והעני נופל עליו והורגו אם הן בגין אצלך לדין טה אתה אסר לו ואות מפקדק שבן הוא אופר (צ"ג כב) לא תהיה זאת לך לפוקה אל תפkick בפקך ואל האטר בשבי של אני טלק אין אדם סוביחני הוכח אתה לעצך וכן הוא אופר (לענין ז') התקוששו וקושטו אם תרצה לבקש את אחרים קשיט עצמן תחלה ואחר כך קשיט אחרים. לא תהיה לך ואת לנטקה זאת כבר סונחת לך את ריין באחת. מהו (צ"ג כב) זורה אמרת את אמץך אמרה לו אל השבחני אהיה כנגד פניך כשבא הדין הנה לאניך ובשאחתה דן אותו הו אומר זורה אמרה לו לטובה שעשרה לי שלא באתי בדים שם היתי עוזה אותו מעשה לא היה זבול לבשרו. אמר לה אין זה טנק אל תהיורי בעצך הקב"ה שלחך אצלי שנאמר (צ"ג ברוך ה') אלהי ישראל אשר שלחך לנו. זאף את צריבה להתרחק שנאמר (צ"ג) ברוך טעטך וברוכה אתה. זור יצא סן העון ונבל נבנס לך אמר נבל בלבו. כשהגע אורה דור הו אמר נבל בלב עלי אין אלהים גור בשעה שמעאה דור השחיתו שנייהם במה דאמר (זכר ז' ז') כי השחית כלبشر. התיעבו (דעריס כג) חועבת ה' נפשיהם. והבל צעוי לפניך כי אני משכיל רושאת ה' ובן הוא אופר (צ"ג ח') ויהי דור בבל דרכיו משכיל. לך אמר אמר נבל בלבו זור טהו השחיתו בהשחתה ובן אח מוצא בדרך הבבול כי השחית כלبشر. ובן אביגיל אופר לדוד (צ"ג כב) אל הבליעל הנה אל נבל מהו בליעל מגלה עיריות וכן הוא אופר (צ"ג ז') ובני עלי בני בליעל אשר ישבעון. ר"א מהו מרצה בלב חורשי רע' שהה חורש רע שכדר בדרך טאמר (צ"ג כב) מי דור ומיבן יש אוף בהקב"ה כפר שנאמר אין אלהים הכל סג יחוור בחשובה ובאן אין אופר אלא הכל סג נעשו סינים. יהדו נאלחו נאלחים סבחון ונאלחים סבפניים :

דבר אחר הכל מג יתדו נאלחו אלה אנשי סדום שנעשו סינים ועשו עצמן אחות במה דאמר (ירמיה ז') ואת האח לפניו כבודרת. אין עוזה שב אין גם אחר אין שם אברהם נסנה עליהם ואין אחד אלא אברהם שנאמר (יחזקאל לג) אחד היה אברהם התחל אברהם אופר (קהליט כו) לא ישכתי עם מתי שא שנחתי קהל מרעיהם שנאמר (זכר ז' ז') וימע שם אברהם והוא שאמר הבהיר (ז' ז'). אולם הר נופל יבול וצור יעתק מסקומו. הר נופל יבול וזה סחוט ותבהותה. וצור יעתק מסקומו זה אברהם. ואין צור אלא אברהם שנאמר (ישע' ז') הבינו אל צור חוצבhum מד (זכר ז' ז') וימע שם אברהם אמר לו הקב"ה אברהם אין לך עסק עביהם שנאמר אלהים השקיף על בני אדם הכל מנ. הרבה אמר נאלחו נעשו אחיהם לאלהים אחרים אמר הקב"ה לטלacci השרת צאו וראו מה בני אדם עושים בארץ אל אין עוזה טוב. אוכלי עמי אבלו לחם זה ישראל שהם סברכים להקב"ה על הלחם ועל מה שהם אוכליין: ה' לא קראו אלו אומות העכו"ם שהטובה שהיא נאה אין הקב"ה קורא אותה ה' לא קראו: **לש** פחרו פחד הצדיקים פחרו שראו את אחיתופל בניהנס. ואומרים לאותו צדיק עשה כך ולנו עבג'ו והקב"ה דנו וטראה את הצדיקים אף מעשייהם עליו לך נאסר לא היה פחד. ר"א לעתיד אמר הקב"ה אני אטרתי שיהיו ישראל. פועלין אגונא אני אטרתי פחד אגונא ולא אברהם שיתנו עליהם פחד של שפדר. לא היה פחד. להלן בתיב (קהליט י') עצת עני חבישו כי ה' מחהנו מהו עצת עני. אמר להם הקב"ה בניתם נתתי עוז שלכם וכיוון שאני אופר לבט בני את ירושלים אתם אומרים לי (ישע' יד) עניה סורה לא נוחמה הוי עצת עני חבישו. ובן הוא אופר הבישות כי ה' מסכם. כי יתנו ציון ישועת ישראל בשוב ה' שבות עמו גל יעקב ישתח ישראל אמר הקב"ה לישראל נשלקו הבנים لكו האבות עשם שנאמר והיתה יה ה' בכם ובאבותיכם ואף בשתתנהם יהנחו האבות עטכם ה' ה' טי יתנו ציון ישועת ישראל גו' :

מוזמור נד

למנצח בנינות בבוא הזיטים... וש"ה (מלכי כט) מושל פקшиб על דבר שקר כל טשרתו רשיים. ביוון שראו לשאול שהיה מטה אוננו לשסוע לשון הרע על דור היו בגין אומרים לו. ובן הוא אופר בבוא רואג ובן נבל (צ"ג כב) מי דור ומיבן יש. ביוון שראו כך מיד הן בגין. וכן בבוא הזיטים: אלהים בשפט הושיעני. אמר דור לפני הקב"ה רבונו של עולם

עלם קטנטין שהיה רודף אחר חבריו קובל לאיררכס וasm איסרכס היה רודטו קובל למלך ואס המלך רודטו למי קובל אין לו למי יהיה קובל אלא לך כך אמר דוד להקב"ה רבונו של עולם שאול הוא סלק אין לי למי לקבל אלא לך הו ביטן השיעני מהו בגבורהך תדינני שאמרת (דברים כג) לא תפניר עבור אל אדוני וטה עבור שאמש היה עובד ע"ז אמרת שם יבא אצלך אל חפנירך אני נשיא בן נשיא עד חטשה דורות על אחת בטה ובטה ובן הוא אומר (יוט יד) ושפטן הוליד את בועז ב"ה אל חפנירני ביד המלך הו בגבורהך תדינני בגבורה של תורה שנאמר (מץלי ח) לי עזה ותושיה אני בינה לי גבורה :

אלדיים שסעה חפה לארץ אטר דוד לעני הקב"ה רבונו של עולם בא רואן וקבל מטנו באו הופים ושמע להם. שסעה חפה לארץ כי דיסקתו עלי ולא שטו אלהים לנגרם סלה. הנה אלהים עוזר לי ה' בפטבי נפשי. אטר לו כי אטר לנו אמר להם עד שאני במעי אמי נתנבה עלי איתן האזרחי שנאטר (תכליס פט) מצאתי דוד עברי בשטן קדשי משחתיו. הוי ה'

מזהר מורה

למנצח בנגינות. האזינה אליהם תפלתי. זש'ה (מלוי) הולך בתום ילק בטח זה רוד שנא' (תכלios מל) ואני בחומרי תמכת בי. ומעקש ררכיו יודע. זה אחיתופל. אין הקב'ה נובה מון הארם. עד שהוא מזרעם מעשיו שנאטר (מלוי כו) טבשה: שנאה בטהואן חנלה רעהו בקהל. לא היה רוד אהוב לארט יותר מלאחיםוטל והוא היה בעל סחלהות שלו והוא יעצו כל העזות וכן הוא אומר (ר'כ ה כו). ואחיהוטל יועץ למלך כיוון ששפט רוד שאחיהוטל בקשרים עם אבשלום אמר (צ'כ ט): סכל-נא את עצת אחיהוטל לא נצירא רוד פארם. אלא טבנו והוא שודד אומר האזינה אלהים תפלי ואל תתעלם סתחנתה הקשيبة לי וענני. למה מוקל אויב פפני עקת רשות. אמר לו הקב'ה לא אמרת אתה (תכלios כו). אם החנה עלי מהנה לא יירא לבי (צ'ג) לא אירא פרבבות עס. אמר לעניו רבש"ע חן לי מאותן שארדוּפַּשׁ ושבשיגם ולא אשוב עה. בלוחם. וכן אמר רוד אין זה מאותן. ביז'א בו הוא אומר (צ'ס). כי לא אויב יחרפני ואשא גROL הוא. טפנוי. וכן הוא אומר אתה אנוש בערבי. אלופי ומיריעי מהו בערבי. בסדרי שהוא מסדר עלי את ההלכות. אלופי ומיריעי שהיה טאלפני וטלארני ורבי היה. וכן הוא אומר אשר יחריו נמתק סוד. מהו ברגש. כרתון התמיר ביב הער בעשרים וארבעה. וארבע פיסות היו שם ולמה א'ר יוחנן: כדי לרוגניש את כל העורה שנאמר בבית אלהים גהlek ברגש. מיריעי הטעי עני תוצאות בינה. כיוון שנמר הפלתו שבה"א (צ'ס טו) יהיו רוד בא עד הרראש אשר ישתחווה שם לאלהים והנה לקראתו חושי הארבי כיוון שראה אותו רוד אמר לו יש ארובה לטבראי (צ'ס) ויאכר לו רוד. אם עברת אתני והיית עלי למשא ואם העיר תשוב וגוי ואטרת לאבשלום עבדך אני אמר לפניו רבונו של עולם לך אני קורא שנא' אל אלהים אקרא וה' יושיעני:

ערב ובקר וצחרים אשיהה. מכאן שצורך אדם להחפלו שלוש תפלות ביום. ומי תקן אותם אבות העולם אמר חיקן תפלה השתר שנא' (כרחשית יט) וישבם אברהם בבקר וגנו' ואין עטידה אלא תפלה שנאמר (פסליס קו) ויעטר ענחס ויטל. יצחק חיקן תפלה מנהה שנאמר (כרחשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה גנו' ואין שיחה אלא תפלה שנא' (פסליס קי) רטלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו. יעקב תקן תפלה ערבית שנאמר (כרחשית כח) ויגע בפסקים וילן שם אין פניעת אלא תפלה שנאמר (ירמיה ז). אתה אל תחפלו بعد העם הזה ואל תפנו עבוי. אטר דוד הויאל זאבות חקנות ערב ובקר וצחרים אשיהה. פדה בשלום נעשוי. אריבל מהו פדה בשלום נפשי איקוניים של מלאכים מהלבת לפני האדם הזה ומכריזין לעני ואמריהם חנו מקום לאיקוני של פקים. למה אָרְיָדֵן בשם רבינו לוי לפיו שאין בית רובע בחילו של עולם שאין בו תשעת קבין של טזקון וכל אחד ואחד נתן פראטא בפניהם כשם שיש לחוטרים הללו של טחנים ולמה שלא יזקי לבריות ובשעת שעונתו של אדם נורדים אותה הפראטא גנלית מעל פניו של סוק והוא סבירות באדם ומזקי לו לפיכך סבריזן לפני האדם שלא יזקחו. הוא פדה בשלום נפשי בקרב לו שלא יקרבו לי המזקיין: הויבי ברבים היו עברי. אלו הפלאים הטעורין לו

פירוש ספרי. הכהן

נכלים חילוף מים ע"י קד כטמפלס ולויל : [קטנטין]. נילקוט כטוכ קטנטן כת"ו נזניט ולויל צי' חדת קטן צלון צוס טרלה וכטמנות לו שטמנות קטן וטפַּן ועיין עוד גערון געלאָן קסן רגניעו זיט לפאָלן הויל נס' מאָלן טחדר מלען קיטון : [מי האָלן זען ומניין ידעת]. וכטיב נכס כ' נבומכִי נפדי כלומר נמען האָלן וכו' : [ננקל]. צי' וכטיב נכלים חילוף מים בטל : [טלומן]. צי' כסוי וכטיב טיהו לעדר :

לו שנאטר (חכליס נג) יטול מצדך אלך. ר'א מהו סקרבלוי אמר דוד רואה אני דניאל שעוטר משכבי היאך נשלך לנוב אריזות ואין נגעין בו התהיל אומר פדה בשלום נפשי שלא יקרבו אליו האריות ומפני גרים לו להנצל כי ברבים היו עמדיו. ואף חנניה טישאל ועורייה סדר עליון תפלה. לפיכך ישמע אל וייענס. דבר אחר על רחל נאטר הפקוק הזה סקרבלוי שלא תקרב עצתו של עשו ברחל. לפה שכך היו התנאים שייעקב נוטל את אלה ועשוי לרחל. וכי גרים*) ליעקב להנצל סדו כי ברבים היו עמדיו לפיכך פדה בשלום נפשי כי ברבים היו עמדיו. אלו סנהדרין שהיו עמדיו:

חלקו טחמות פיו. כשברכיו של אחיתופל פחוין הכל שוטען לו וכן הוא אומר (ס'ג ח) ויאטר אחיתופל אל אבשלום אבחורה שנים עשר אלף איש ואדרפה אחרי דוד הלילה והוא גע זרפה ידים וישראל בדבר בעני אבשלום ובעני כל ישראל בין שראה דוד שהכל עמו והכל שוטען לו נתира. אמר לו הקדוש ברוך הוא אל תהיירא אני עפיך. השליך על ה' יhabך והוא יבלבל בשער ודם יש לו אהוב וחולך אליו פעם אחת מקבלו ושניה ושלישית נראה לו רביעית אינה נשנה לו והקדוש ברוך הוא אין כן כל זטן שאחת טטריה עליו הוא מקבל יתבן לך השליך על ה' יhabך והוא יבלבל:

מוזמור נו

למנצח על יונת אלם. זשה (גנרטס ג) אשר טי אל בשטם ובארץ : ובן דניאל אומר (דיניל. ו) משביב ומציל ועביד אתין ותתמיין . אמר דוד עשה לי יותר מן הכל והנצחון שלך יותר מן הכל. מה עשה להוד שהיה עופר אצל אחיש ואחיו של נלית שומר ראשיו של אחיש לפיכך אמר לנצח על יונת אלם על אותו המעשה ובן הוא אומר (צ'ג כט) אם במחתרות ישמע אדוני הסליך את דברי עבדו אשר נתן היום בירוי משה אמר (צ'טוט כט) אם במחתרות יפצא הנגב . אתה נמצאת במערה עמי ומן התורה טוהר רסך . וכן הוא אומר (ויקרא יט) לא תעסוד על דם רעך אם אדם בא להרגך ויכולת לו אל תעסוד על דם רעך ועל תאטר מתחייב אני בדם . אל תמלך אלא הרנהו כיד . והטשל אומר קטליה עד דלא ליקטלך . לך נאמר (צ'ג כט) ואמר להרגך ותחם עני עלייך ואומר לא אשלח ידי בו כי משיח ה' הוא . ואומר (צ'ס) אבי ראה גם ראה . אמר לו ראה מה אתה לי ומה אני לך שם היה מצא אותו הרגתי ואני לא עשיתך . באלהים אהיל דבר בה' אהיל דבר . מהו באלהים מהו בה' . סקום שבתוב אלהים וזה מדת הדין . וסקום שבתוב ה' זו מות רחמים שנאטר (צמ'ות ג) ה' ה' אל רחום וחנון . אמר דוד לפניו הקב'ה אם בסתר הדין אתה בא עלי אני מקלסך . באלהים אהיל דבר . אם במרת רחמים אני מקלסך . בה' אהיל דבר :

עליך אלהים נדריך אשלם תודות לך : אמר ר' פנחס בשם ר' לוי ורבי יוחנן בשם ר' פנחס נילאה כל התפלות לעתיד לבא בטלות והודייה אינה בטלה וכל הקרבנות בטלות והחותה אינה בטלה לעולם שכן כתיב (נחמייך יג) ותעטודנה שתי תודות בית ה'. תורה תפלה . ותודה קרבן . כי האצת נפשי מפטות הללו רגליך להתהלך לפני הקב'ה בא הארץ תחמים . זו ארץ ישראל . ר'א זו גן עדן :

מוזמור נז

למנצח אל תשחת. חנני ה' חנני כי בך חסיה, נפשי . למה שני פעמים חנני חנני שלא אוכל ביד שאל שם אפול בידו לא יהום עלי . וחנני שלא יפול הוא בידי שלא יפתח אותו יצר הרע ואחרננו הוא חנני חנני . ובצל בנטיך אתה עד יעבר הוות . הוות של שאל . ר'א חנני שלא אהטא ואכשל בעבירה וחנני . שם חס ושלום חטאתך בך חסיה נפשי שאחזר בתשובה . עד יעבר הוות שאתה מכפר על כל עונותך . ר'א חנני שלא יהו עונותך מכלות אותו . עד יעבר הוות . הוות של גלויות ותשבעני לבית מקרשך ושם אסתלן ואודה . אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי . אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בשלשה מקומות הסכים הקדוש ברוך הוא עם בית דין של טטה . ורבותינו אומרים אף ביריחו הסכים עתיהם על יורי יהושע שנאבר (וכוسم ו) ויאמר ה' אל יהושע לטטה זה אתה גובל על פניך חטא ישראל ונם עברו את ביריחו . ואלו הן שלשות מקומות המעשיות ומגלה אסתר ושאלות שלום בשם . טשרות טניין *) זע נלהן וכן צוֹה נילקוט

פירוש מהרי' הכהן

(ז'ג). פ' על פניו אסע קומל ד'ג : [לא נטען]. פ' כי אסע אספלייס פזנ'ס עס אסלא טכני קומל עלי צמפלן ט' פכין ק' אס

מדרש נא נח תהילים נא 101

מן לפסי: שלא נלו יישראל אלא על שבתלו את הטעשות. ובין שנלו נטלו מן העשרות שנאמר (דברים יג) אלה החוקים והטבאות אשר תשטרו לעשות ביו שחורו ביטוי עורה קיימי אthon טעטן. מנין ר' יוחנן אומר (נחמיה י) ואת ראשית עיריותיכם ואוטר ובבלזאת אנו כורותים טהו ובכל זאת אטרו בין שאנו גולים בין שאנו עומדים טקיטים אנו מצות טעשות; ומנין שגטר הקדוש ברוך הוא עטח שנאטר (זז) על החתומות החזומות אין אוטר אלא על החתומות. חזרו ובטלו אותם. וכן מלאכי אוטר (מלחכי ג) היקבע אדם אלהים ואטרתם בטה קבען התרכזה והטעש. אטר רב שטיאל בר רב יצחק בנותן שביעולם הרבה נזיר לתלמיד והוא עשה שטא התלמיד נזיר לרבות והוא בקאים. ואתס נורחות עלי בשכיב: המעשיות וגטרתי עטכם ואחר כך חורתם בהם וקבעתם אותה ובטלהם אותו. היקבע אדם אלהים. טהו היקבע אדם אלהים אמר ר' לוי כל מני שהוא מבקש לומר לחבריו מה אתה נזול לי אוטר לו מה אתה קבע לי. דבר אחר היקבע אטר ר' ברביה בשם רב ר' יוחנן אמר הקדוש ברוך הוא ליישראל קובעים אתם אותו מפשט יד בעולמי ולהריווח אותו שנאטר היקבע אדם אלהים. מנלא אטר מנין שנאטר (זוסטר ט) קיימו וקבלו היהודים. קיימו לטעלת טה שקיבלו לכתה. ושאלת שלום בשם שנאטר (רות ג) ויאמר לקוצרים ה' עמכם אם תארט טעמו יצא אבל לא הסביכו עטו טן השמים הרי אוטר הפלאך לנדרון (זוסטיס ו) ה' עפר נבר החיל. אמר ר' החיל פא דקסרי בשעה שעבר שאול על נזירתו של הקדוש ברוך הוא בעטלך ושמואל בא והוביחו (ז"ק טו) כי מסתחה את דבר ה' ביו שבסש לילך קרע לו את מעילו שנאטר (זז) ויסב שמואל לילך ויחוק בכוף מעילו ויקרע. אמר לו שמואל (זז) קרע ה' את פסלבות ישראל וגוי אסר לו וכי הוא זה אמר לו אני אוטר לך אלא אני רומו לך מני טהו קורע לך את מעילך והוא עתיד ליטול את מלכותך ביו שנכנס למערה וקרע דור את כנף המשועל אשר לשאול סיד הכרה שאל מה שאטר לו שמו אל החיל אמר (ז"ה כד) הנה ידעת כי טלק תסloan טלק בעלים וזה תמלוך לעולם הבא:

מוזמור נח

למנצח אל תשחת. האטנס אלם צדק. אמר שלמה (מלוי כח) הפטן דרך איש זור. הפטנים הם הרשעים ואין עוטרים ברבות אוטרים וטבטים כך היה שאל הפטן אמש אטר לדוד (ז"ה כד) צדיק אתה טני. אני עשיתיך צדיק שיצאתי לבקש את נפשך ואילו מצאתיך הרנטיך ואני נפלתי בידך ולא הרגתי הוי צדיק טני וכן הוא אוטר (מלוי יג) יתר פרעהו צדיק. מרעהו וה שאל שנאטר (ז"מ כח) לרעך לדוד. צדיק זה רוד שאטר לו לשאול (ז"מ כד) ועזה השבעה לי וישבע רוד לשאול ביו שהך שאל אטרו לו גבוריו לשאול וכי בשביל שלא הרנכ דוד במערה נעשה צדיק כי יודע היה שם היה שולח בך ית היינו נכנסין וטוציאין אותו אבר אבר וגתיירא מד שטוע וקיבל טהם ורף אחורי. פד (זס כו) ויקם וילך אל מדבר זיפ (זס) ויבא דוד וabiishi לילה ושאל שוכב ישן בטען הוא שוכב הוי ישן אלא שניתן להם תרדפה וכן הוא אוטר (זס) כי תרידמת ה' נפלה עליהם הוי שוכב ישן. (זס) ויאמר אל דוד סגר אלהים את איבך. ויאמר אל תשחיתו. הוי למנצח אל תשחת. (זס) ויאמר דוד חי ה' כי ה' יגנו ולמה שני טעמים ה' אלא אטר לו חי ה' אל תחרגו ואם תחרגו חי ה' אני אהרג אותך. ר' נשבע על יצחד' ונער בו. (זס) וייח דוד את חתנית ואת צפתת הטים ויקרא דוד אל העם הללו תענה אברנ אטר לו טה יש לך לענות הרי אמרת על רבר המערה אליו היה עשה לך סואטה היינו נכנסין לשם וטחכין אותו אבר אבר. או אימר בסירה הועדה. בחנית וצפתת טה יש לענות הללו תענה אברנ לא היה לו מה לענות נעשה אלם לך אטר להם אלם צדק תרבון פישרים תשפטו. אטר להן בצדך רדתם אחרי שאטנה תורה (דברים טו) צדק צדק תרדוף או צדק שפטתם שכן כתיב (ויקרמ יט) בצדך תשפט עטיחך. יפה עשיהם כך עושים פישרים תשפטו בני אדם לך אלם צדק

פירוש מהרי הכהן ז"ה חט

הה נקיין ופיין נילקוט יוכב רמז ימ: [טטמו לפאות]. פ' וכטיג נילק אצינון ס' הלאי הנקוין נז' נילק דלע' נקיין הלאן ומעדרות כטוניס ג' נילק עניין ס' לגסוכנחים טה ונו': [הנו כויפות]. פ' פטוקיס נסמייה כו' ו' ופיין טס: [על מתחות]. יזין סכל נילקוט קנווכ: [מי כו' ו'']. טיטול מלכוט: [סול ו'']. פ' סיגו קן ולמה לי פטוקיס הלאן טשקל רומו צנען כרמו כס' יזין: [כסיפה כו'']. פ' כל זה מדרני הנקו גטהול הוי נקעת פנין בתפקיד טהפלר לו מז' מעסס ואין לנו נסמייק טוכה לדוד על פלט פלט דטמיה קון נקיין ולו דוד קרע ולו סוב ניזו כל גטאות עגן רעה: [מייטיס פטפטו]. פ' סכל נקאייס כו' מס' :